

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

המאשימה

מדינת ישראל

על ידי הרשות להגבלים עסקיים
באמצעות עו"ד אוהד בורשטיין ועו"ד מורן מיארה

נגד

הנאשמים

1. יוסף זיידמן
2. מר טלקום בע"מ
3. מר מערכות אבטחה ותקשורת בע"מ
על ידי עו"ד מיכל רוזן-עוזר, עו"ד יעל שפאק,
עו"ד עופר ארגוב ועו"ד רותם עשת
4. גיא פרנקל
5. ניהול משאבי הסביבה (אינוורומנט) בע"מ
על ידי עו"ד זיו אברמוביץ' ועו"ד אודי טויזר

הכרעת דין

1. עניינו של תיק זה במכרז של השירות המטאורולוגי מחודש אוקטובר 2010, ובחשד לתאום הצעות למכרז.
המועד האחרון להגשת ההצעות נקבע ליום 8.12.2010 שעה 12:00.
בשעה שקדמה לכך נפגשו מנהלי החברות נאשמות 2, 3 ו-5 - נאשמים 1 ו-4, ועזריהם במשרדו של נאשם 1.
בתום הפגישה, בסביבות השעה 11:45, סמוך מאוד לסוף זמן הגשת ההצעות, יצאו לדרך נציגי החברות להגשת הצעותיהם לוועדת המכרזים.
השאלה העומדת להכרעה הינה מה קרה בפגישה שהתקיימה סמוך להגשת ההצעות.
להלן השתלשלות העניינים, שבסופה הגשת כתב האישום בתיק זה, בגין עבירות על חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988 (להלן: "החוק").

כללי

2. בחודש אוקטובר 2010 פרסם משרד התחבורה, באמצעות השירות המטאורולוגי (להלן: "השמ"ט"), מכרז מס' 1/10 שעניינו ביצוע עבודות תחזוקה בשמונים ושש תחנות מטאורולוגיות ממוחשבות הפזורות ברחבי הארץ, חצי מהן נמצאות בצפון הארץ, וחצי באזור הדרום (להלן: "התחנות").
לפי תנאי המכרז, בשלב הראשון, שהוא השנה הראשונה, יבוצעו בכל התחנות המטאורולוגיות עבודות תחזוקה אשר יביאו את כל התחנות למצב תשתיתי ותחזוקתי נאות. תהליך זה כונה:

עמוד 1 מתוך 80

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

י"שור קו'. בשלב השני, קבעו מסמכי המכרז, תתבצע תחזוקה שוטפת של התחנות. התקשרות השמ"ט עם החברה הזוכה תוכננה להימשך שנתיים, עם אפשרות להארכה בשלוש שנים נוספות. המציעים נדרשו להגיש הצעות מחיר באופן נפרד לאזור הצפון ובאופן נפרד לאזור הדרום, וכן לייחד בהצעותיהם דרישת תשלום נפרדת לשנה הראשונה, לשנה השנייה, ולכל שנה נוספת של הארכת ההתקשרות (להלן: "המכרז").

3. באותה עת היו בשוק העבודות המטאורולוגיות שלושה "שחקנים" עיקריים: חברת "מר מערכות אבטחה ותקשורת בע"מ", היא הנאשמת 3 (להלן: "מר"); חברת "ניהול משאבי הסביבה (אינוורומנג'ר) בע"מ", היא הנאשמת 5 (להלן: "אינוורומנג'ר"); וחברת "מטאו-טק שירותי מטאורולוגיה בע"מ" (להלן: "מטאו-טק"). שלושת החברות הללו הגישו הצעות למכרז, כאשר כאמור המועד האחרון להגשת ההצעות נקבע ליום 8.12.10 בשעה 12:00 (להלן: "מועד ההגשה").

4. ביום 14.12.10 התכנסה וועדת המכרזים לדון בשלושת ההצעות שהוגשו במכרז. במהלך הישיבה נפתחו הקלסרים שהגישה אינוורומנג'ר, ובאחד הקלסרים, לצד טפסי הצעת מחיר בכתב יד, שהיו בכל הקלסרים (ת/244), התגלתה הצעת מחיר מודפסת (ת/245). אחד הנוכחים העיר כי הצעה זו שונה מהצעת המחיר המופיעה בהצעות האחרים שהוגשו לשמ"ט. התברר כי חברה זו הגישה שתי הצעות מחיר: אחת בכתב יד, שהעתיקה בכל הקלסרים, והאחרת, מודפסת, רק באחד הקלסרים. שתי ההצעות היו שונות זו מזו. בנוסף, כאשר הושוותה הצעתה של אינוורומנג'ר בכתב יד אל מול הצעתה של מר, התברר כי הצעתה של אינוורומנג'ר הייתה זולה מזו של מר באזור הדרום, ואילו הצעתה של מר הייתה זולה מזו של אינוורומנג'ר באזור הצפון. העניין הועבר לידיעתה של הרשות להגבלים עסקיים, נערכו חקירות בנושא והוגש כתב האישום דן. כתב האישום הוגש גם כנגד חברת "מר טלקום בע"מ" (הנאשמת 2, להלן: "מר טלקום") שהיא חברה "אחות" של מר, כפי שיפורט בהמשך.

5. בהתאם לאמור בכתב האישום המתוקן בשנית, בבוקר הגשת ההצעות למכרז, 8.12.10, נפגש יוסף זיידמן, אחד המנכ"לים המשותף של מר, הוא הנאשם 1 (להלן: "זיידמן"), עם גיא פרנקל, המנכ"ל של אינוורומנג'ר, הוא הנאשם 4 (להלן: "גיא"), במשרדו של זיידמן, יחד עם גורמים נוספים במר ואינוורומנג'ר, כדי לדון בענייני המכרז. בפגישה, אשר התקיימה בין השעות 10:30 ל-11:45, לערך, דנו הצדדים, בין היתר, במרכיבי השירותים והנכסים אותם יש לתת לשמ"ט במסגרת ההצעה למכרז, בהשקעה הנדרשת ליישור הקו ובסדרי הגודל של המחירים שתצענה מר

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

ואינוורומנג'ר. כן נטען בכתב האישום כי במהלך הפגישה תיאמו זיידמן וגיא את ההצעות שיוגשו למכרז, כך שהצעתה של אינוורומנג'ר תהא יקרה מהצעת מר באזור הצפון, ואילו הצעתה של מר תהא יקרה מהצעת אינוורומנג'ר באזור הדרום (להלן: "הפגישה").

כתב האישום מפרט כיצד במהלך הפגישה, ובתוך בחדרו של זיידמן, הכתיב גיא ליהונתן סרור, מנהל פרויקטים באינוורומנג'ר (להלן: "יהונתן"), הצעת מחיר חדשה של אינוורומנג'ר, אשר אמורה הייתה להחליף את ההצעה הקודמת שמילאו גיא ויהונתן בלילה קודם ואשר אותה הביאו עימם למשרדי מר לקראת הפגישה (להלן: "הצעת המחיר המודפסת"). הצעת המחיר החדשה, אשר נכתבה בכתב יד (להלן: "ההצעה בכתב יד"), הוכנסה לקלסרי ההצעה של אינוורומנג'ר, והצעת המחיר המודפסת הוצאה מהם.

במקביל, מפרט כתב האישום, הכתיב זיידמן לדורון לוי, מנהל חטיבת המטאורולוגיה במר (להלן: "דורון"), את המחירים שיש למלא בטופס הצעת המחיר של מר.

ככל הנראה בטעות נותר עותק אחד של הצעת המחיר המודפסת של אינוורומנג'ר בתוך אחד מקלסרי ההצעה, וכך התגלה המקרה.

להלן טבלה המפרטת את הצעות הצדדים – שתי הצעותיה של אינוורומנג'ר והצעתה הסופית של מר:

הצעת מחיר בכתב יד נאשמות 2	הצעת מחיר בכתב יד נאשמות 5	הצעת המחיר המודפסת – נאשמות 5		
				צפון
1,150,210	1,210,100	410,000	שנה ראשונה	
625,020	666,000	155,000	שנה שנייה	
710,360	752,800	250,400	כל שנה נוספת	
				דרום
1,189,790	959,300	320,000	שנה ראשונה	
692,120	648,100	175,000	שנה שנייה	
764,900	752,100	250,400	כל שנה נוספת	

6. לאור כל אלה, יוחסו לנאשמים האישומים הבאים:
- נאשמים 1 ו-4: צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 47(א)(1) בצירוף סעיפים 2(א), 2(ב)(1), 2(ב)(3), 2(ב)(4), 4 ו-47 לחוק.
- נאשמות 2, 3, 5: בצירוף סעיף 23(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.
- נאשמים 1, 4: לחילופין, בצירוף סעיף 48 לחוק.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

תשובות הנאשמים לכתב האישום

7. הנאשמים 3-1 כפרו במעשי העבירה המיוחסים להם. כן טענו כי קיימות להם הגנה מן הצדק, מאחר שתנאי המכרז לא פורטו בצורה מספקת, והדבר השפיע על עצם היכולת להתחרות במכרז בתנאים שוויוניים. לטענתם, עורכי המכרז ידעו על ליקויים אלה אך לא נקטו בצעדים המתחייבים מכך אלא להיפך. לגופו של עניין, אישרו הנאשמים 3-1 כי הפגישה המפורטת בכתב האישום התקיימה, אך לא בנסיבות המתוארות בו. כן כפרו הנאשמים 3-1 בטענה שהגיעו להסכמות בעקבות הפגישה וכי תיאמו את ההצעות עם נאשמים 5-4.

8. נאשמים 5-4 כפרו במיוחס להם. לטענתם החליך המכרזי כולו היה בעייתי ורשלני, ועורך המכרז הוא ששלח את הנאשמים 5-4 לדבר עם יתר המציעים. הנאשמים 5-4 מאשרים את עצם קיום הפגישה אך כופרים בתיאורה ומכחישים כל תיאום או חלוקת שוק. הנאשמים 5-4 מאשרים כי במסמכי ההצעה שהגישו נמצאו שתי הצעות מחיר, אך מבהירים כי הצעת המחיר אותה התכוונו להגיש, והיא המחייבת אותם, היא הצעת המחיר המודפסת והזולה מבין השתיים.

הוראות החיקוק המיוחסות לנאשמים

9. כאמור, העבירה המיוחסת לנאשמים היא עבירה של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות.

10. להלן הוראות החיקוק הרלוונטיות לענייננו:

סעיף 4 לחוק קובע את האיסור: "לא יהיה אדם צד להסדר כובל, כולו או מקצתו, אלא אם כן קיבל מאת בית הדין אישור לפי סעיף 9 או היתר זמני לפי סעיף 13 או פטור לפי סעיף 14..."

סעיף 2(א) לחוק, מגדיר מהו "הסדר כובל": "א) הסדר כובל הוא הסדר הנעשה בין בני אדם המנהלים עסקים, לפיו אחד הצדדים לפחות מגביל עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר."

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

סעיף 2(ב) קובע סוגי הסדרים המקימים חזקה להיותם "הסדר כובל":

(ב) מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א) יראו כהסדר כובל הסדר שבו הכבילה נוגעת לאחד העניינים הבאים:

(1) המחיר שיידרש, שיוצע או שישולם;

(2) ...

(3) חלוקת השוק, כולו או חלקו, לפי מקום העיסוק או לפי האנשים או סוג האנשים שעמם יעסקו;

(4) כמות הנכסים או השירותים שבעסק, איכותם או סוגם."

11. סעיף 48 לחוק מתייחס לחבר בני אדם שעברו עבירה לפי חוק זה, סעיף 47 הוא סעיף העונשין, וסעיף 47 קובע את הנסיבות המחמירות, המיוחסות לנאשמים בענייננו:

"נסיבות שבהן עלולה להיגרם פגיעה משמעותית בתחרות בעסקים, בין השאר בשל אחד או יותר מאלה:

- (1) חלקו ומעמדו של הנאשם בענף המושפע מן העבירה;
- (2) פרק הזמן שבו התקיימה העבירה;
- (3) הנזק שנגרם, או הצפוי להיגרם לציבור, בשל העבירה;
- (4) טובת ההנאה שהפיק הנאשם"

12. כאמור, הגדרת "הסדר כובל" בחוק מכילה ארבעה רכיבים: (א) קיומו של הסדר; (ב) שההסדר יהיה "בין בני אדם המנהלים עסקים"; (ג) שההסדר יגביל לפחות אחד מהצדדים לו; (ד) וקיום אחת מהחלופות הנוגעות לתוכן ההסדר, שהן: שהמגבלה בהסדר מונעת או מפחיתה את התחרות בעסקים בין הצדדים להסדר, חלקם, או בין אחד מהם לאדם שאינו צד להסדר (חלופה המופיעה בספת סעיף 2(א)), או שהמגבלה נוגעת לאחת מארבע החלופות שבסעיף 2(ב) שהן: מגבלה על המחיר, מגבלה על הרווח, מגבלה על חלוקת השוק, או מגבלה על כמות הנכסים או השירותים שבעסק.

13. הסדר באחת מהחלופות המנויות בסעיף 2(ב) לחוק, חזקה עליו שהוא פוגע בתחרות ומכאן משתמע שהוא הסדר כובל. בהסדר כזה אין צורך להוכיח כי הוא עלול לפגוע בתחרות ואין צורך להוכיח את שאר רכיבי העבירה. די בכך שהוא נופל בגדר אחת החזקות ומכאן שבהסדר כובל עסקינן: "לשון אחר, עניינים אלה המנויים בסעיפים 2(ב)(1) עד 2(ב)(4) מהווים מעין קריסטליזציה של סוגי הסדרים שהמחוקק מניח לעניינם כי הסדר בהם מביא מעצמו לצמצום התחרות; כי אין צורך להוכיח במפורש פגיעה בתחרות וההסדר מוחזק כהסדר כובל" (דנ"א 4465/98 טבעול (1993) בע"מ נ' שף היס (1994) בע"מ, פ"ד נו(1) 56).

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

14. להלן אסקור את הראיות בפרשה שלפניי:

(א) הרכיב הראשון: היות הנאשמים 1 ו-4 "בני אדם המנהלים עסקים".

15. לביטוי "בני אדם המנהלים עסקים" ניתנה פרשנות מרחיבה: "מטרת הדרישה שלפיה על ההסדר להיעשות על ידי "בני אדם המנהלים עסקים", איננה להבחין בין תחומים שונים של עיסוק אלא להבחין בין גופים עסקיים לבין גופים שאינם כאלה, כגון גופים צרכניים או המדינה בתפקידה השלטוני" (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ (פ"ד נו(6) 776) (להלן: "פרשת בורוביץ").

16. ומכאן להסבר קצר על הנאשמים.

17. הנאשם 1, זיידמן, הוא מהנדס מכונות בהכשרתו. בחקירה שנערכה לו ברשות להגבלים עסקיים (להלן: "הרשות") ביום 9.1.11 (ת/1) וכן בעדותו בבית המשפט, פירט זיידמן על עבודתו בנאשמות 2-3:

הוא עובד בחברת "מר ושות'" מאז שנת 1980. תחילה עסקה החברה בתחום הקונסטרוקציות ומגדלי אנטנות, ומאמצע שנות ה-80 הרחיבה את פעילותה לתחום מתקני תקשורת ורדיו. בהמשך הורחבה הפעילות לחטיבה רב תחומית שנקראת: "מר מערכות" אשר עיקר פעילותה בתחום הביטחון. מאמצע שנת 2007 הוא משמש כמנהל החטיבה. באותה תקופה נעשה שינוי ארגוני בחברה, וקבוצת מר התפצלה לשתי חברות עצמאיות: "מר טלקום" (היא הנאשמת 2) ו-"מר מערכות אבטחה ותקשורת בע"מ" (היא הנאשמת 3 שנקראת להלן, כאמור: "מר"). זיידמן שימש כמנכ"ל מר עד שנת 2013, אז פרש בגלל אינטנסיביות התפקיד ובשל החליק הפלילי דגן. ב"מר טלקום" הוא מנהל עם זכויות חתימה, שותף לדיונים, ומקבל החלטות במסגרת פרויקטים המשותפים לשתי החברות (ת/4).

כיום עוסקת מר טלקום בשתי פעילויות עיקריות: תקשורת קוויית, והקמת מתקני תקשורת בעיקר בתחום הסלולר.

למר יש שלוש חטיבות עסקיות: חטיבת הביטחון והמודיעין, חטיבת המתקנים והפלטפורמות, ופעילות במערכות הסביבה. האחרונה היא החטיבה הקטנה ביותר ומקיפה 5%-10% בלבד מפעילותה של מר.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

כל פרויקט של מר מחייב עבודת תשתית הנדסה אזרחית. מדיניות החברה היא לעשות שימוש, ככל הניתן, בעבודות בתוך הבית, כלומר על ידי מר טלקום. כך משמשת מר טלקום קבלן משנה בתחום ההנדסה האזרחית של מר.

המתחרים העיקריים של מר בתחום המטאורולוגיה הם מטא-טק ואינוורומנג'ר. עם מטא-טק יש למר קשרים ארוכים, בין השאר מאחר שמטא-טק הם הנציגים הבלעדיים בארץ של סנסורים ומערכות בקרה של מספר חברות מובילות בעולם, וכך כאשר מר מבצעת פרויקט, היא משתפת פעולה עם מטא-טק. גם עם אינוורומנג'ר הם הולכים כברת דרך ארוכה שכן גיא, מנהלה של אינוורומנג'ר, עבד במר במשך 12 שנה והיה שותף להקמת והובלת קבוצת מערכות הסביבה. בהמשך החליט גיא ללכת לעסקים אחרים והקים את אינוורומנג'ר, חברה המתחרה בהם, דבר ש: 'לא עשה להם נחת'.

18. גיא פרנקל, הנאשם 4 (להלן, כאמור: "גיא"), העיד על עברו ועבודתו בחקירתו ברשות ביום 9.1.11 (ת/5) וכן בעדותו בבית המשפט:

בין השנים 1994 ל-2008 עבד במר. תחילה כטכנאי תקשורת נתונים ובהמשך בטיפול בפרויקטים נוספים. בעבר ניהלה מר פרויקט שנקרא מנ"א – "מערכת ניטור אוויר ארצית", ומשלב מסוים הוא ניהל את הפרויקט. בשלבים מאוחרים יותר הוא נכנס לנושא המטאורולוגיה שבשנים האחרונות הפך במר לחטיבה של ממש. ואולם, מאחר שתחום זה הינו תחום קטן במר והוא הרגיש שקשה לו להתמחות בנושא, פרש בשנת 2008 ממר והקים את חברת אינוורומנג'ר (היא הנאשמת 5) העוסקת במערכות ניטור אוויר ומטאורולוגיה. מדובר בחברת "נישה" בעלת מספר סוגי פעילות שאחד מהם הוא תחום הסביבה - מדידת מערכות לניטור באוויר הפתוח. כיום כל יום הרוצה להקים פרויקט כלשהו, מקים לפני כן את מערכת הניטור, כדי לראות מה יעשה הפרויקט לסביבה ולתושבים המתגוררים בסמוך. תחום פעילות נוסף של אינוורומנג'ר הוא באחזקה ומתן שירותים למערכות שמקימה אינוורומנג'ר.

לאחר שעזב את מר, סוכם שהוא ימשיך לתמוך בשני פרויקטים גדולים בהם עבד שם, אחד מהם הוא פרויקט המטאורולוגיה המרחבית, כך שמואז שפרש ממר הוא נמצא במצב דואלי בו מצד אחד הוא עובד של מר ומצד שני הוא מתחרה בה.

בשנת 2010, השנה בה אירעו האירועים נשוא כתב האישום, מנתה אינוורומנג'ר שמונה עובדים. הוא כמנכ"ל החברה החזיק ב-49% מהמניות וטיפל באופן אישי בלקוחות, לרבות אישור הצעות מחיר, חתימה על הזמנות ועוד. מאז החברה התרחבה וכיום היא מונה למעלה מ-30 עובדים.

לקוחותיה העיקריים של אינוורומנג'ר בתחום המטאורולוגיה היו השמ"ט, משרד החקלאות ורשות שדות התעופה. בתחום זה המתחרים העיקריים שלהם היו מטא-טק ומר. אינוורומנג'ר הייתה החברה הקטנה ביותר בשוק, אך גם "הרעבה" ביותר ולכן גם האגרסיבית ביותר. הם ניגשו לכל מכרז, גם מכרז בו לא נראה היה שיש להם סיכוי. שלושת המכרזים העיקריים בהם התחרתה

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

אינווירומנג'ר היו: מכרז של משרד החקלאות בו זכתה אינווירומנג'ר, מכרז של חיל האוויר בו הפסידה אינווירומנג'ר למר, ומכרז של המשרד להגנת הסביבה שגם בו זכתה אינווירומנג'ר.

19. מהאמור לעיל, לאור תאור מעשיהם ותפקידיהם, ניתן לקבוע כי נאשמים 1 ו- 4 עולים כדי "בני אדם המנהלים עסקים".

(ב) הרכיב השני: קיומו של "הסדר"

20. המונח "הסדר" מוגדר בסעיף 1 לחוק כדלהלן: **"בין במפורש ובין מכללה, בין בכתב ובין בעל פה או בהתנהגות, בין אם הוא מחייב על-פי דין ובין אם לאו".**

בפרשת בורוביץ הנ"ל דן בית המשפט העליון באריכות ביסודותיה העובדתיים של עבירת ההסדר הכובל וקבע, בין היתר, כי: **"המונח 'הסדר' עצמו רחב יותר מהמונחים 'חובה' או 'הסכם'... ההסדר אינו צריך להיות בעל מעמד משפטי של חובה... ודי ברמה מינימלית כלשהי של הבנה משותפת, הסכמה או שיתוף פעולה בין הצדדים לשם יצירתו... פרשנות רחבה זו של המונח הסדר תואמת גם את תכליתם העיקרית של דיני ההגבלים העסקיים, אשר נועדו להבטיח את התחרות החופשית במשק ועל-ידי כך לקדם את האינטרס של ציבור הצרכנים ליהנות ממוצרים באיכות טובה יותר במחירים סבירים... ברי כי אין לייחס חשיבות רבה לאופן שבו הביעו הצדדים את הסכמתם להסדר הכובל. הסדר כובל שנעשה על-פה, או הסדר שעליו הסכימו הצדדים בקריצת עין או על-ידי הנהון בראשיהם, עלול לפגוע בתחרות לא פחות מהסדר כובל שנעשה בכתב תוך הבעת הסכמה מפורשת של הצדדים".**

על תכליתה הרחבה של הגדרה זו ראה גם ת"פ 167/03 מדינת ישראל נ' מרדכי כהן, (7.2.07): **"תכליתה... היא להבטיח לכידה של כל הווריאציות והאפשרויות הקיימות בעשיית הסדרים עסקיים".**

(ראה גם: ת"פ 1061/05 מדינת ישראל נ' תני בן יצחק גבע, (11.6.09)).

21. כמפורט בכתב האישום, ה"הסדר" המיוחס לנאשמים הינו בהגשת הצעות כספיות דומות למכרז, תוך חלוקת אזורי הזכייה במכרז על ידי כך שחברה אחת יקרה יותר באזור אחד לעומת השנייה ולהיפך, וכאשר נטען כי ה"הסדר" נקבע בפגישה שנערכה בין הצדדים במהלך השעה שלפני הגשת ההצעות למכרז.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

על כן יש לבדוק תחילה האם המעשים הנטענים נופלים בגדר אחת החזקות הקבועות בסעיף 2(ב) לחוק. לצורך כך ייתן הסבר על המכרז עצמו, ובהמשך יפורטו עדויות הצדדים בנוגע לימים והשעות שקדמו למועד הגשת ההצעות למכרז.

מכרז 1/10 – שירותי תחזוקה טכנית לתחנות מטאורולוגיות ממוחשבות - ת/86

22. על המכרז, הצורך בפרסומו ולעניין ההליכים שנגעו אליו, העידו גורמים בשירות המטאורולוגי: הניה ברקוביץ, מנהלת השמ"ט מאז שנת 2002 ויו"ר וועדת המכרזים (להלן: "הניה"), ואון מינץ, סגן מנהלת השמ"ט (להלן: "און").
כן העיד עו"ד דוד טמיר, שכיחן כיועץ המשפטי של וועדת המכרזים של השמ"ט במכרז זה (להלן: "עו"ד טמיר").

עדויות הניה ואון

23. הניה מסרה הודעה ברשות ביום 10.1.11 (ת/253), וכן העידה בבית המשפט.
און מסר מספר הודעות ברשות, בימים 6.1.11 (ת/256), 11.1.11 (ת/257), 12.1.11 (ת/258), 3.5.11 (ת/259), וכן העיד בבית המשפט.
מאחר שחלק גדול מעדויותיהם היו זהות, בפרט בכל הנוגע להליך הוצאת המכרז, אפרט להלן בקצרה את עיקרי הדברים, כפי שעלו מעדויות השניים:
הניה ואון העידו כי השמ"ט מפעיל 86 תחנות מטאורולוגיות ממוחשבות ברחבי הארץ, 43 מהן נמצאות בצפון ו-43 בדרום. באמצעות תחנות אלה אוסף השמ"ט נתונים מטאורולוגיים ומנטר אותם. תחנה היא שטח קטן ומגודר, על הקרקע או על גג בניין, בגודל של 20X20 מ' לערך. התחנות הן מבנים פשוטים בהן מוצב תורן, רובם בגובה של 10 מ', שבראשו מותקנת שבשבת למדידת עוצמת הרוח ומהירותה. בשטח התחנה נמצא מכשור נוסף המודד משקעים, טמפרטורה ולחות – כל הנתונים הנדרשים כדי לארגן בסיס נתונים אקלימי. בחלק מהתחנות מותקנים גם מדי לחץ וקרינה. בתחנה נמצא בנוסף ארון תקשורת האוגר את הנתונים ומשדר אותם לשמ"ט. כל הנתונים נאספים בהתאם לתקני ה-WMO שהוא הארגון המטאורולוגי העולמי המגדיר, בין היתר, את דיוק המדידה הנדרש. חלק מהתחנות נמצאות על גגות מבנים, חלקם מבנים ציבוריים. התחנות דורשות תחזוקה ופתרון תקלות, לרבות ניכוש עשבייה שעלולה לפגוע באיכות הנתונים הנאספים, וכן יש צורך לכייל את המכשירים מידי תקופה. הנתונים שאוסף השמ"ט משמשים גורמים רבים כגון פיקוד העורף, משרד הביטחון, מכבי אש, חזאים וחוקרים.
צילום של תחנה לדוגמא, הנמצאת סמוך ללטרון, הוגש וסומן: מ/16.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

במשך השנים השמ"ט הוציא את התקנת התרנים לחברות חיצוניות באמצעות מכרזים שפרסם. רובם המוחלט של התרנים הותקן כבר לפני שנים רבות, והתקנתם מעולם לא עמדה בביקורת הנדסית. ב-3 השנים שקדמו להוצאת המכרז דן הותקנו 10 תרנים חדשים על ידי אינוורומג'ר, על פי הצעת מחיר שפורסמה. התחנות החדשות קיבלו אישור של מהנדס קונסטרוקציה.

את תחזוקת התחנות ביצע השמ"ט בעצמו באמצעות שני אנשי תחזוקה מבוגרים של השמ"ט. בכל אותן שנים לא הייתה בשמ"ט מדיניות תחזוקה מסודרת בנוגע לתרנים. בשנת 2010, מעט לפני פרסום המכרז, נפל תורן שהיה ממוקם בבאר שבע לאחר תיקון שבוצע בו, וזמן מה לפני כן נפלו רכיבים משני תרנים נוספים.

ערב פרסום המכרז היו בשמ"ט שלושה סוגי תרנים: תרנים מפלדה שמצבם היה טוב יחסית, תרנים מפלסטיק/פיברגלס שהם היו רוב התרנים ומצבם לא היה טוב, שכן תרנים אלה נתונים יותר לבעיות כגון פגיעה מקרינת שמש, ו-10 תרנים חדשים שהוקמו כאמור זמן מה לפני המכרז. רוב התרנים היו מסוג תרנים נרכנים - כלומר: תרנים שניתן לכופף באמצעות גלגלת – וכך אין צורך לטפס עליהם כדי לתחזק את מד הרוח.

מספר שנים לפני פרסום המכרז, ובשל חששו של השמ"ט מתקינות התרנים עליהם צריכים הטכנאים לטפס, הוזמין השמ"ט מבקר מהמכון לבטיחות וגהות כדי לבדוק את התרנים שאינם נרכנים. הודגש כי המבקר אינו מהנדס קונסטרוקציה (להלן: "המבקר"). מסקנתו של המבקר, שבסופו של דבר חיווה דעתו גם על חלק מהתרנים הנרכנים, הייתה שיש להחליף את כל התרנים שאינם נרכנים, ובעקבות כך הוחלט בשמ"ט לא לטפס יותר על תרנים כאלה. בנוסף, המבקר קבע כי על השמ"ט להביא בהקדם מהנדס קונסטרוקציה כדי שיחווה דעתו על התרנים, ונתן כללי בטיחות לתחזוקתם. בסופו של דבר השמ"ט לא עשה כן מאחר שהוחלט לכלול זאת בתכולת המכרז. חוות דעתו של המבקר הוגשה – נ/17.

כבר בשנת 2004 הבינו בשמ"ט שיקשה עליהם להמשיך ולהתנהל בדרך בה התנהלו עד כה, בין היתר מאחר שהטכנאים היו מבוגרים ועמדו על סף פרישה והיה מחסור בכוח אדם. הוחלט להוציא מכרז להתקנת ותחזוקת התחנות. למכרז היו שלוש מטרות: "יישור קו" שנועד להביא את כל התחנות למצב תחזוקתי אחיד, ביצוע תחזוקה שוטפת בתחנות, וחיווט המדים בתחנות. כן הוחלט לדרוש קביעה של מהנדס קונסטרוקציה אם יש צורך להחליף את התורן או שדי בתיקונו. הניה ואון ציינו שהחלטה זו נתקבלה לצורך חסכון כספי, שכן הם חששו שאם השמ"ט ישכור מהנדס קונסטרוקציה מטעמו, הדבר יעלה לו כסף רב, מאחר שמהנדס כזה אינו כפוף לשיקולי 'עלות-תועלת', בעוד שמהנדס קונסטרוקציה מטעם הזוכה ירצה לבצע פחות במסגרת השמירה על הבטיחות. בנוסף, שכירת מהנדס קונסטרוקציה מטעם השמ"ט היתה כרוכה ביציאה למכרז, דבר שהיה מעכב את הוצאת המכרז דן. השמ"ט סמך על מהנדס קונסטרוקציה מטעם המציע. בנוגע ליישור הקו, נאמר כי ההחלטה להכניס זאת למכרז הייתה כדי למנוע וויכוח בשאלה האם תקלה או טעות במדידה, אם תהיה, נובעת מתקלה בצידוד או בחברה. כך למעשה הוטלה האחריות לתשתית ולצידוד על כתפי הזוכה.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

מרגע שהתקבלה ההחלטה לצאת במכרז, הוחלט לזרז את ההליכים, שכן בשמ"ט הבינו שהתחנות לא מטופלות. הניה ואון ציינו כי הם הבינו שעלות המכרז לשנה הראשונה תהיה גבוהה ותכלול את עלות התרנים. היה ידוע להם שמצב התחזוקה של התחנות אינו משביע רצון. המכרז היה בעל חשיבות גבוהה מאוד לשמ"ט שכן תחזוקה נאותה היא הבסיס לאיכות הנתונים.

השמ"ט זיהה 5 חברות בעלות פוטנציאל לגשת למכרז, אך לבסוף ניגשו רק 3 חברות. בשמ"ט פועלת וועדת מכרזים. וועדת משנה של וועדת המכרזים בודקת את ההצעות לפי קריטריונים שנקבעו מראש, מנקדת את ההצעות ומכריזה על הזוכה. וועדת המשנה, באישור וועדת המכרזים, יכולה לפנות בשאלות הבהרה למציעים. השמ"ט העדיף לבחור שני זוכים כדי שתהיה תחרות, מה שיהווה מתח חיובי באיכות התחזוקה, אך שמר לעצמו את האפשרות לבחור לבסוף רק זוכה אחד. במהלך דיוני וועדת המכרזים, עוד לפני הוצאת המכרז, עלתה שאלת עלות העבודות וניתנה הערכה של כ-1,500,000 ₪ לשנתיים הראשונות לכל הארץ, אשר התבססה על מספר דברים: א. שיחה שקיים און עם נוח וולפסון (מנהלה של מטאו-טק - להלן: "נוח") שנים אחדות קודם לכן ובה נוח הסביר לו שמחירי התחזוקה לתחנה הם 10%-15% מערך התחנה; ב. שיחה שקיימו הניה ואון עם גיא מספר חודשים לפני פרסום המכרז, בה נשאל גיא כמה להערכתו עולה תחזוקת תחנה לשנה, וגיא בתשובתו התבסס על פרטי זכייטה של מר במכרז של חיל האוויר; ג. חוזה התחזוקה של אינוורומנג'ר עם משרד החקלאות, כאשר את הנתונים קיבל און מאיש קשר במשרד זה. און הדגיש שידע כי תכולת המכרז של משרד החקלאות שונה מהמכרז דנן, אך עשה חישוב כללי; ד. עלות השמ"ט ברכישת תורן שהיא 15,000 ₪ כולל מע"מ. און ציין שאמר מחיר זה למציעים במהלך הסיוורים.

בנוסף להערכת העלות, השמ"ט דירג את החברות המציעות באמצעות מספר מדדים. מדד האיכות קיבל 30%. חברת מר קיבלה ציון סופי גבוה מזה שקיבלה אינוורומנג'ר. טבלת הציונים הוגשה – ת/27.

על סמך כל אלה ביצעו הניה ואון הערכה כללית לעלות העבודות, אך הוחלט שלא לצרף למכרז אומדן, שכן הניה ואון לא ידעו להעריך במדויק את שווי המכרז, וחששו שהמכרז יפסל אם ההצעות תהיינה שונות מהאומדן. להערכתם פרסום אומדן אינו חובה. השמ"ט הבין שעלות התרנים עלולה לגרום לשונות בין ההצעות ולהוות את העלות הראשית של השנה הראשונה. הניה ואון אישרו שהשמ"ט לא הביא לידיעת המציעים את חוות דעתו של המבקר, וכן לא הובאה לידיעת המציעים העובדה שמאז שניתנה חוות הדעת נמנע טיפוס על התרנים הלא נרכשים. כן לא נמסר למציעים שבעבר נפל תורן ושמשני תרנים נוספים נפלו חלקים, ולא נמסר שלפני פרסום המכרז שוחחו הניה ואון עם נוח ועם גיא. בנוסף, המכרז לא כלל פירוט של מצב התחנות.

במסגרת יישור הקו נדרשו המציעים להביא את התחנות למצב מסוים, אשר הוגדר במדויק. אמנם נרשם במכרז שמדובר בדרישות מינימום, אך הכוונה הייתה שהזוכה יכול לעשות יותר ממה שנדרש אם רצונו בכך. הניה ואון אישרו שהשמ"ט לא רצה להתחייב במסגרת המכרז בדרישות יישור הקו, מאחר שלא ידעו את כולן כי אין לשמ"ט ניסיון בתחזוקת תרנים. על כן נקבע במכרז

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

שמי שייקבע בעניין התחזוקה יהיה מהנדס קונסטרוקציה. בנוסף, הם רצו להשאיר בידי הזוכה את שיקול הדעת אם להחליף רכיב מיד לאחר הזכייה או לחכות לתקלה, והכל כמובן באישור מהנדס קונסטרוקציה. לדבריהם, לא לכל מכרז מצורף כתב כמויות. הניה ואון הדגישו שהם סברו שהמכרז נתן למציעים די מידע כדי לאמוד את היקף העבודה הנדרשת. בנוסף, המציעים שלחו שאלות הבהרה, והתשובות לשאלות אלה הן חלק מהמכרז (שאלות הבהרה והתשובות הוגשו – ת/118).

כמו כן, הזוכה אמור היה לכייל את מד הלחץ, מד הגשם ואוגר הנתונים, וכן לשאת בעלות החלפת כבלי תקשורת בלויים. להערכתם מדובר בכ-200 ₪ לתחנה לשנה עבור הכיולים, כאשר לא בכל תחנה נמצאים כל המדים, לא צריך לכייל את המדים בכל שנה ולא בכל תחנה צריך להחליף את כבלי התקשורת. הוגשה הצעת מחיר משנת 2013 לכיול, בסך 1,500 ₪ לאוגר נתונים – 19/3. בנוסף, המציעים נדרשו להציג לפחות שני טכנאים, ולהתחייב לבצע בכל תחנה לפחות ארבעה ביקורים בשנה. און הדגיש שמדובר בביקור מהיר ושניתן להספיק לבקר בכל יום ב-4 תחנות. עוד נאמר כי ניכוש העשבייה לא היה חלק מתכולת המכרז, כאשר להערכתו של און מדובר בכ-50,000 ₪ לשנה.

און אישר שכשנה לפני פרסום המכרז הוציא השמ"ט "סקר תקינות תרנים מטאורולוגיים" (18/3) אך להערכתו הסקר לא קרם עור וגידים בזמן בו הוא פורסם אלא רק בשנת 2012, לאחר שבוטל המכרז דן.

לאחר פרסום המכרז התקיים כנס מציעים, שכל חברה שרצתה להגיש הצעה הייתה חייבת להשתתף בו. בהמשך התקיימו שלושה ימי סיור בשטח, שהשתתפו בהם לא הייתה חובה, כדי לראות את התחנות. לבקשת המשתתפים נערך יום סיורים נוסף. בסיורים נלקחו המציעים לתחנות מכל הסוגים: תחנות על חוף הים, תחנות המוצבות על הרים, תחנות בהן יש תורן מפלסטיק ותחנות בהן יש תורן ממתכת. עם זאת, הסיורים עברו רק ב-30 תחנות מתוך ה-86, ולא נערכו בכל התחנות בהן נדרשה החלפת התורן וזאת משיקולי סבירות. הניה ואון הסבירו שהמציעים קיבלו את רשימת התחנות כולה ובאפשרותם היה לסייר בהן לבד, אך מבלי לקבל את המפתח לתחנה, וזאת מתוך חשש לגניבת נתונים על ידי מתחרים. הודגש שגם בעמידה מחוץ לגדר ניתן לראות את כל שנדרש.

בסופו של יום, ולאחר שהמכרז דן בוטל, שכר השמ"ט מהנדס קונסטרוקציה שעבר בכל התחנות והוציא דו"ח לפיו יש להחליף למעלה מ-70 תרנים, הכוללים את כל תרני הפלסטיק, וכן לבצע תיקונים לא משמעותיים בתרנים הנותרים שהם ממתכת (הדו"חות הוגשו 5/3-12). בשנת 2012 יצא מכרז חדש, שהתבסס על דו"ח זה, בו נדרשו המציעים להחליף 43 תרנים, שהם כל תרני הפיברגלס, כאשר ניתנה למציעים האפשרות להחליט אם להחליף או לתקן 8 תרנים נוספים. מכרז זה התייחס ל-51 תרנים בלבד והמציעים בו נדרשו רק להקים את התרנים, ללא תחזוקה. מכרז 2012 שונה מהמכרז דן בשל התנאים שהשתנו.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

מאז, הקבלן הזוכה מחליף בכל פעם כמה תרנים, ובינתיים עלות החלפתו של כל תורן עומדת על 20,000 ₪.

עדות עו"ד טמיר:

24. עו"ד טמיר העיד כי הוא עובד בלשכה המשפטית של משרד התחבורה. במכרז זה שימש כיועץ

המשפטי של וועדת המכרזים וערך את מסמכי המכרז.

לוועדת המכרזים תפקידים רבים: הוועדה מנהלת את כל הליך ההתקשרויות, החל מאישור ההחלטה על עצם היציאה למכרז וכלה בבחירת הזוכה. הוועדה היא זו ששומרת שהמכרז יתנהל כדון, תוך שוויון בין המתחרים ומתן אפשרות שווה לתחרות.

במקרה זה, מטרת המכרז הייתה קבלת שירותי תחזוקה בתחנות מטאורולוגיות, לאחר פרישת הטכנאים של השמ"ט.

בתחילת העבודה הוא קיבל מהשמ"ט מפרט אשר כלל אומדן לא רשמי של האגף המקצועי. למיטב זכרונו האומדן לא הוכנס לתיבת המכרזים. הוא באופן אישי, וכדרך התנהלות, מעדיף לא להכניס אומדן, שכן קשה לנבא את תוצאות המכרז, והדבר יכול לסבך אם תוגש הצעה בפער משמעותי מהאומדן. במקרה זה, האגף המקצועי נתן הערכה כספית כדי להיערך עם התקציב, אך לא פרסם אומדן. מסכים שאומדן מהווה כלי בסיסי וראשוני להערכה אם העבודה והשירות המתוכננים הם בני ביצוע, ובין השאר מהווה בסיס לשיקול דעת בשאלה האם יש לפסול הצעה שהוגשה בפער משמעותי מהאומדן. להערכתו חריגה של 25% ומעלה מהאומדן מצדיקה בירור, תלוי בנסיבות.

הוועדה ידעה, תוך כדי הכנת המכרז, שיש קושי לתמחר את ההצעות. השונות בין המציעים יכולה להיות גדולה מאחר שאין דרישה מהמציעים לפרט את פרטי הצעתם, למשל האם ישכרו מהנדס קונסטרוקציה זול או יקר. הוועדה התלבטה מאד ביחס למפרט המכרז ומה שייכנס לתוכו. כך למשל השמ"ט דרש להחליף את כל התרנים שמהנדס קונסטרוקציה ייקבע שיש להחליף, אך בוועדה הבינו שהדבר מייצר נעלם עבור מגישי ההצעות. לבסוף הוחלט ללכת בדרך אותה הציע השמ"ט, כאשר המענה למציעים יהיה בסוירים בהם יוצגו התחנות ותוסבר כוונת המכרז. כשבנוסף, יתקיים הליך של שאלות הבהרה.

ידוע לו, מהדברים שאמר לו און, שאת הערכת המחיר של השמ"ט ביססו און והניה על גישושים מול הספקים בשטח. לפני הוצאת המכרז הראו להם בוועדה תמונה של תחנה מטאורולוגית ונאמר להם שמצב התחנות שונה מאחת לשנייה. יש תרנים שהוחלפו לפני פחות מעשור ובהם לא צריך לגעת, ויש תרנים שצריך להחליף. הוועדה התלבטה כיצד להכניס דרישה זו למכרז, ולבסוף הוחלט לדרוש מהמציעים אישור של מהנדס קונסטרוקציה לגבי כל תורן. למיטב זכרונו השמ"ט חשש לקחת אחריות בשאלה איזה תורן צריך להחליף, ולכן העדיפו שהמציעים, במסגרת השירות שיתנו, יפעלו בהתאם לחוות דעתו של מהנדס קונסטרוקציה.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

לדעתו, השמ"ט היה צריך לשכור מהנדס קונסטרוקציה אך הדבר לא נעשה, הן מאחר שרצו להוציא את המכרז מהר והן מחשש לניפוח דרישות התשתית על ידי מהנדס קונסטרוקציה מטעם השמ"ט. מבין שהנעלם הגדול של המציעים במכרז זה הוא תמחור התרנים, ולכן על המציעים היה לבדוק את מצב התרנים בכל התחנות, יחד עם מהנדס קונסטרוקציה. ידוע לו שהשמ"ט לא אפשר למציעים להכנס לכל התחנות. במצב כזה היה על המציעים לפנות בשאלות הבהרה. לא נאמר לוועדה שבעבר נפלו תרנים. אמרו לוועדה שיש דחיפות בהוצאת המכרז כדי שלא יפלו תרנים, אך לא ידע שזה כבר קרה. לדעתו מדובר בנתון רלוונטי שהמציעים היו צריכים לדעת. לא זוכר שהציגו לפני הוועדה את דו"ח המוסד לבטיחות וגהות (נ/17). אין ספק שמדובר במסמך רלוונטי שהיה עליהם לדעת עליו.

לא ידע שכמה חודשים לפני פרסום המכרז, השמ"ט ביקש מאינוורומנג'ר, וקיבל, הצעת מחיר ל-3 אזורים (נ/18).

בשעתו חשב שהמכרז ראוי, היום הוא מבין את הבעייתיות של ניסוחו.

25. על המכרז, תוך השוואתו למכרזים אחרים בתחום, העיד בבית המשפט מרק פרל, הממונה על המטאורולוגיה במשרד החקלאות.

בעבר מטאו-טק הקימה ותחזקה את התחנות המטאורולוגיות של משרד החקלאות, אך בשנת 2008 אינוורומנג'ר זכתה במכרז ומאז היא מנהלת את התחנות. כיום יש למשרד כ-30 תחנות. יש לו קשר ישיר עם השמ"ט, הן בנוגע לתחזוקת התחנות והן בנוגע לחיזוי. במכרזים האחרונים שלהם הם מנסים "ליישר קו" עם דרישות השמ"ט בנוגע לתחנות, ובמכרז האחרון, משנת 2014, הוכנס גם העניין של שיפור התשתיות בתחנה, תרנים וכיולים. הם מרוצים מרמת השירות ומהעבודה של אינוורומנג'ר, ואם היה מתבקש לעשות כן, היה בהחלט ממליץ עליהם. כניסתה של אינוורומנג'ר לשוק עזרה, שכן עד אז מטאו-טק עבדה בתחום כמעט ללא תחרות, ומחירה היו גבוהים בהרבה. אינוורומנג'ר הגדירה את התחרות בשוק.

בכל הנוגע למכרז השמ"ט, שמע עליו מאון. השמ"ט הוא גוף גדול ויש לו יותר תחנות מטאורולוגיות מאשר למשרד החקלאות. יודע שהשמ"ט דרש במכרז גם כיולים וגם תקשורת, דברים שמשרד החקלאות עד היום לא ביקש, משיקולי תקציב. און שוחח איתו לפי שהמכרז התפרסם. הם נפגשים הרבה. דיברו על תכולות ודרישות. כאשר משרד החקלאות מכין מכרז, מצינים במפורש מה הם רוצים, לא נוקטים בשפה כללית. מנסים להיות ברורים במכרז, הן מבחינת היקפים, הן מבחינת כמויות והן מבחינת תדירות ביקורים. הגדירו גם דרישה של אישור מהנדס קונסטרוקציה. הכול כדי שהספקים ידעו איך לתמחר. במסגרת המכרזים של משרד החקלאות לא התקיימו סיורי מציעים.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

דרך הכנת ההצעות למכרז

26. הנאשמים העידו על דרך הכנת ההצעות לקראת הגשתן למכרז.

חברת מר

27. בעדותו בבית המשפט הסביר **זיידמן** על ההערכות במר לקראת השתתפות בכל מכרז שהוא: לאחר שגורמים במר מאתרים את המכרזים, מנהל החטיבה עושה את הסינון הראשון, מגבש עמדה ומציג אותה למנהלי החברה במפגש שנקרא: kick-off (להלן: "**קיק אוף**"). במפגש זה מוצג הפרויקט בצורה כללית ומוצגים המשתתפים העיקריים יחד עם המלצת מנהל החטיבה. בסיום המפגש מתקבלת החלטה משותפת של מנהל החטיבה והמנהלים, האם ניגשים למכרז או לא. במפגש הקיק-אוף, המעורבות שלו כמנכ"ל גדולה.

בהמשך, מנהל החטיבה ממנה צוות להכנת המענה למכרז. המענה מורכב מחלק טכני, חלק ניהולי וחלק כלכלי. מנהל החטיבה מתמקד לרוב בחלק הכלכלי, בו אוספים נתונים, מקבלים הצעות מספקים ומקבלני משנה, עושים סקרים, משתתפים בכנסים ובסדורים ובסופו של יום מגבשים את "מודל העלות", שזהו מבנה עם מתודולוגיה סדורה של איסוף כל הנתונים לקובץ אחד שנקרא: "עץ מוצרי העלויות". בשלב זה המעורבות שלו, כמנכ"ל, נמוכה, אלא אם כן מתייעצים איתו ומבקשים הכוונה.

לאחר שהחטיבה הכינה את כל המסמכים, נקבעת פגישת סיכום לקראת הגשת ההצעה. בפגישה זו המנהלים עוברים על החומרים השונים ומתמקדים במודל העלות לקראת גיבוש הצעת המחיר. זיידמן הדגיש שמודל העלות הוא לא 'חזות הכול' אלא נותן כיוון בלבד. המנהל מסתכל בראייה מערכתית על משתנים נוספים כגון: קבלני המשנה, הספקים, המתחרים, הלקוח, ועל משתנים שנמצאים בתוך המכרז. פגישת הסיכום נערכת בסמוך למועד ההגשה, לעיתים יום לפני. בשלב זה הוא כמנכ"ל דומיננטי מאד, וקובע את מחירי ההגשה. המחיר הסופי נקבע ערב ההגשה או אפילו בבוקר סמוך למועד ההגשה, כדי שהסיכוי שהאינפורמציה תגלוש יהא קלוש ביותר. זיידמן העיד על מקרה בו חתם על הצעה למכרז, ודורון היה בדרך להגיש אותה, כאשר הוא התקשר לדורון ואמר לו שיגיש הצעה חדשה בה יוריד 200,000 ש"ח וזאת בשל "תחושה" שיש לו. בדרך כלל לא היה אומר לדורון את המחירים הסופיים אלא רק הערכה, ודורון היה משכתב אותה למחירי ההגשה.

28. בכל הנוגע למכרז דנן, העיד זיידמן כי כבר שנים לפני הוצאתו, ידעו במר שהשם "ט אמור להוציא מכרז. על המכרז הסופי שמע רק באוקטובר 2010, כחודש וחצי לפני מועד ההגשה. דורון גיבש את ההמלצה לצאת למכרז, ובמפגש הקיק-אוף הם קיבלו החלטה משותפת. ציין כי מדובר בהחלטה קלה מאד כי חטיבה שרוצה להתקיים עם פעילות מטאורולוגית, לא יכולה להרשות לעצמה לא

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

לגשת למכרז. את מודל העלות בנה דורון בסיוע עובדים וללא התערבותו. יודע שדורון ביצע סקר אתרים רציני וביקר בכל האתרים שניתן היה לבקר בהם.

בנוסף, סוכם כי רני שקל, מהנדס הקונסטרוקציה של מר (להלן: "רני"), יסייר אף הוא באתרים ויגיש הצעת מחיר למכרז מבחינה הנדסית (ת/197). בדיעבד ביקר רני רק ב-30 אתרים, וביום 24.11.10 שלח לדורון מייל בו פירט את העלויות השונות מבחינת התרנים בלבד, מבלי התייחסות ל"יישור הקו" הנדרש, כאשר כל הצעתו מתייחסת לשיפוץ התרנים ולא להחלפתם (ת/217).

בתחילת הדברים פירט רני מה תהא עלות הדו"ח ההנדסי לאחר ביצוע 'סקר' בכל 86 התחנות, ובהמשך פירט את היקף העבודה והמחיר הנדרשים בכל תחנה ותחנה, לפי גובה התורן המוצב בה. בסיום הדברים ציין רני שלאחר שיפוץ התרנים, יהיה צורך לסייר באתרים כדי לבדוק שהעבודה נעשתה כנדרש, ונקט בעלות ביצוע עבודה זו. זיידמן הדגיש כי מדובר במחירון בלבד ולא בהצעת מחיר, המתבסס על האתרים בהם ביקר רני ועל הנחות עבודה מסוימות. רני נתן תשתית מסוימת לפיה דורון אמור היה לבנות את הצעת המחיר. ה'סקר' המופיע במייל עדיין לא נעשה אלא אמור היה להתבצע רק לאחר הזכייה במכרז. בסופו של דבר העביר רני את האחריות לקביעת המחיר אל דורון, תוך שהוא משאיר מרחב תמרון גדול של מאות אלפי שקלים. זיידמן התייחס לסעיף 7 במייל של רני, בו ציין רני ש: **"אף אחד מהאתרים שסיירנו בהם לא היה במצב קריטי, וגם אם לא יגעו בהם כלל הם יתפקדו עוד כמה שנים בקלות"**, והסביר שמכאן מבינים שרני הסתכל על יישור הקו בצורה כללית מאד מבלי שראה והבין את תכלית העבודות והמכרז. ובכל מקרה, רני התייחס לדברים כאל עלות מול תועלת, כך שאם רני יראה שמבחינה כלכלית עדיף להחליף את התורן ולא לשפץ אותו, בוודאי שהוא יחליף.

במסמכי המכרז היה סעיף שהתייחס לניגוד אינטרסים. הם הפנו לשמ"ט שאלה האם יש בעייתיות בעניין זה בהשתתפות שלהם במכרז, וקיבלו תשובה שלילית.

חברת אינוורומנג'ר

29. במסגרת ההודעות שמסר גיא ברשות (ת/5-9) וכן בעדותו בבית המשפט, הסביר גיא את צורת העבודה באינוורומנג'ר לקראת הגשת הצעה במכרז:

לכל מכרז רלוונטי שמתפרסם, אינוורומנג'ר מגישה הצעה. בדרך כלל חלקה הוא זה שפונה אליהם ומודיע שצפוי להתפרסם מכרז.

תהליך הכנת ההצעות למכרז הוא כדלהלן: תחילה נבדקים תנאי הסף והערבות. לאחר מכן נבדקים העניינים הטכניים במכרז. בהמשך מייצרים לוח זמנים הנקרא "גנט" אותו מעלים על לוח מחיק ותחתיו מציירים את תכולת העבודה הנדרשת. כן נבדקים תנאים מיוחדים שרצה חלקה, ואז מחפשים "עוגנים" שהם: זמנים, תכולות, עבודות וקצב עבודה. בנוסף, נציג מטעמים משותף בכנסי מציעים ובסיוורם בשטח.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

כאשר הוא מתחרה במכרז, הוא מסתכל על שלושה וקטורים: עלות, מחירי השוק, כלומר מה המתחרים שלו מציעים, ומוניטין. מבחינתו הוקטור החשוב ביותר הוא המוניטין, שכן כחברה צעירה הם צריכים לזכות בפרויקטים, אחרת לא ישרדו.

כדי להחליט על גובה ההצעה, הם משקללים בין היקף העבודה לבין מחיר השוק של השירותים בארץ וגם בחו"ל, וכן משקללים את התקורות הניהוליות והטכניות.

הוא היחיד שחותם על ההצעה.

אחרי שזוכים במכרז עושים סבב בעניין העבודות הנדרשות ולאחר מכן ניגשים למזמין ומקבלים אישור לכל עבודה בנפרד.

30. בנוגע למכרז דגן: כבר שנים לפני פרסום המכרז, ועוד כשעבד במר, הוא שמע שהשמי"ט מתכנן להפריט חלק מהשירותים שלו. מתחילת שנת 2010 עניין המכרז הפך לאינטנסיבי. באותה שנה כל החברות: אינוורומנג'ר, מר ומטאו-טק, התייצבו באופן די סדיר במשרדי השמי"ט כדי "לבשל" את המכרז. הם היו נכנסים לחדרו של און, ביחד או בנפרד, ואון היה מציג להם תכולות של המכרז ומבקש תגובה. נושאים רבים עלו בשיחות האלה, למשל בנושא חשיפת חיישנים. און עדכן אותו בשיחות שהיו לו עם ספקים אחרים. און בנה את המכרז ורצה לקבל פידבקים מהתעשייה. כך למשל היה בעניין החלוקה לאזורים: השמי"ט לא היה בטוח כיצד הוא רוצה לנהל את המכרז. תחילה דובר על אזור אחד, ולאחר שאון שוחח עם נציגי החברות, הוא הבין שלא בטוח שחברה אחת יכולה לתת לו את השירות שהוא רוצה, ולכן הוחלט לחלק את הארץ לשלושה אזורים – צפון, מרכז ודרום. זוכר שיחות מאד פרטניות עם און, שסיפר לו על שיחות עם מטאו-טק ועם מר. לאחר זמן מה החליט און להוציא את המכרז על שני אזורים. באותן שיחות דובר גם על תחזוקת התחנות וכן סקר תרנים. פרטי המכרז "נלעסו" בכל התרחישים האפשריים. הוא גם אמר לאון שלגישתו יישור הקו לא נגמר בשנה הראשונה אלא צריך להתפרס, עם תכולה מסוימת של אחזקה, עד שנתיים. הבין שהשמי"ט מבצע "מחקר שוק" כדי להבין מי הספקים הפוטנציאליים למכרז. און סיפר לו שמלבד שלושת החברות הגדולות, אינוורומנג'ר מר ומטאו-טק, הוא עשה "שופינג" ופגש עוד חברות. לבסוף החליט און, כפי שהתבטא בתנאי הסף במכרז, שייגשו רק חברות עם רקע מטאורולוגי (התכתבויות בין גיא לאון בענייני המכרז בתקופה זו – 50/נ-51).

גיא הדגיש שעל אף השיח הרב שהיה לו עם און, און לא נתן לו מידע לגבי תכולת המכרז. אף אחד מהמציעים לא קיבל דו"ח מסודר לגבי מה יהיה במכרז.

יום לפני פרסום המכרז התקשר אליו און והודיע לו שלמחרת המכרז מתפרסם.

ואז, כשהתפרסם המכרז התברר כי הוא שונה ממה שהכירו בכל התהליך, במיוחד בנושא התרנים והתחזוקה. המכרז, כפי שפורסם, גרם לאבסורד, שכן מצד אחד נאמר בו שההצעה הזולה ביותר היא שתזכה, ומצד שני, כדי לבצע את העבודה כפי שהוגדרה, היה צורך בעבודה רצינית ויקרה. לאחר פרסום המכרז הוא פנה לאון במספר רב של שאלות הבהרה (52/נ), ובמקביל יחונתן השתתף

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

בסיורים באתרים. הוא עצמו השתתף רק בסיור אחד בו השתתפו גם נציגים מחברות מר ומטאו-טק, ובמהלך הסיור הוא דיבר עם הטכנאי של מר על התכולות הלא ברורות של המכרז. און אמר לו שהוא משוחח גם עם נציגי החברות האחרות. יום לפני מועד הגשת ההצעות, יהונתן הציג לו את כל מסמכי המכרז שהכין, והם בדקו יחד האם יש להם כל מה שצריך. ועדיין, גם בשלב זה, הרבה דברים במכרז לא היו ברורים: "המכרז הזה לא היה מוגבל, לא אבני דרך, לא תפוקות, לא מה יבוא קודם, מה יבוא אחר כך... ובצירוף של כל הדברים האלה, בעצם שהתכולה לא הייתה ברורה, שהזמנים לא היו ברורים, והתכולות פשוט לא נפגשו אחת עם השנייה, הרגשנו בעצם שהמכרז הזה צף לחלוטין, ואין עליו שום עוגן" (עמ' 1040-1041 לפרוטוקול).

31. הייתה להם התלבטות בנוגע לתרנים, האם להחליף אותם או לשפץ. מהנדס קונסטרוקציה מטעמם, מרק פוגל, סייר ב-31 תחנות וקבע שיש להחליף 11 תרנים מתוכם, כאשר גם בתחנות האחרות ישנה עבודה רבה. עמדתו של יהונתן הייתה שיש להחליף את כל התרנים למעט 10 התרנים החדשים, אך דעתו הייתה שונה.

בנוסף, הוא ידע שבמכרז יש ניקוד על דירוג איכות, אבל לא חשב שלאחד הצדדים יש יתרון מובהק על השאר. יהונתן והוא ניסו להעריך איזה ניקוד אינוורומנטרי תקבל, אבל לא כתבו זאת במספרים. לא ניסו להעריך כמה הם יקבלו ביחס למר, כי יודע שהניקוד נעשה על סמך שאלות שמפנים ללקוחות, ללא בדיקה הנדסית או כמותית. אם מישחו מהמשרד כתב על דף הערכה שהם יקבלו ניקוד איכות של 75% (ת/277), זה נראה לו קצת יומרני. לא הוא כתב זאת.

32. בסופו של יום, הנחת היסוד שלו הייתה שהאומדן לשנה הראשונה הוא 1,000,000 ₪, וזאת, בין היתר, בהתבסס על סכום הערבות שנקבע במכרז, 50,000 ₪ לכל אזור, כאשר הערבות הייתה למעשה ה"עוגן" היחיד במכרז. ומכיוון שבהמשך המכרז נאמר שעם השלמת יישור הקו יהיה המציע רשאי להחליף את הערבות, עבור כל אזור, בערבות מופחתת של 30,000 ₪, ההערכה שלו הייתה שניתן לרדת עד להצעה של 600,000 ₪, אך גם זה היה באי וודאות גדולה.

חוות דעת מקצועית

33. מר הגישה לבית המשפט חוות דעת של מהנדס מטעמה, **דוד גת** (להלן: "**גת**"), המתייחסת למכרז ולפגמים שנפלו בו (נ/54).

בחוות הדעת מפרט גת סוגי מכרזים ומציין שבכל שיטת מכרז קיים למזמין אינטרס מובהק להגדיר בבירור את תכולת העבודה הנדרשת, וזאת כדי להבטיח שהפרויקט אכן יבוצע, וכן כדי להבטיח תחרות שוויונית בין המתחרים. ואולם, מכרז זה לא נכנס לגדרו של אף סוג, ולא הוגדרו בו דרישות קונקרטיות של המזמין. אלה הביאו לקושי בתמחור הצעה בצורה מקצועית. חוות

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

הדעת מפרטת: הגדרת "יישור הקו" אינה ברורה, הזוכה נדרש להביא את כל התחנות למצב "נאות" אך כל מציע יכול לפרש לעצמו מושג זה, בהמשך מופיעים 18 פריטים שעל הזוכה לבצע "לפחות" אותם כך שלמעשה מדובר ברשימה בלתי סגורה, ועוד ועוד. בנוסף, גם התשובות לשאלות ההבהרה אינן מספקות וניתנות לפרשנויות שונות. גת התייחס בחוות דעתו גם לחשיבות צירוף אומדן למכרז, ולהעדר האומדן במכרז זה. ומסכם: "מכל שפורט לעיל חוות דעתי היא שמכרז 1/10 הינו מכרז פגום בעליל... דעתי היא שהשם"ט... כשל כשל גדול... המכרז לא הוכן לדעתי בסטנדרט המקובל; הנסתר בו רב על הגלוי; ה"אומדן" ששימש את וועדת המכרזים לקביעת הזוכה – למעשה לא היה לו על מה להסתמך. לא נשמר עיקרון השוויון בין המשתתפים. לא נשמר העיקרון שכל מציע זכאי שהכרעה במכרז לא תיפול לפי נתונים שאינם מובנים".

בעדותו בבית המשפט מסר כי יש לו ניסיון של שנים רבות במכרזים, הן כחבר בוועדות מכרזים, הן כמציע במכרזים והן כנותן חוות דעת למכרזים. לדבריו, חוות דעתו נסמכת על מסמכי וועדת המכרזים ופרוטוקולי העדויות של הניה ושל און. הוא לא סייר בתחנות וגם לא ראה תמונות של תחנה שלמה. לא בחן מכרזי תחזוקה אחרים לתחנות מטאורולוגיות. במסגרת עבודתו עבר על מאות מפרטים למכרז, ולכן ידע להשוות ולומר שהמפרט במכרז זה אינו חד משמעי. קריאת שאלות ההבהרה מחדדת את הבעייתיות שבמכרז כי מהן הוא מבין שהמציעים כלל לא הבינו חלקים מהמכרז ואת הסכנה הטמונה בכך. התייחס לבעיות נוספות שנמצאו במכרז, למשל בנוגע להחלפת הכבלים, האחזקה השוטפת, תחזוקת המדרגות, והעובדה שלא ניתנה למציעים ההודמנות לבקר בכל התחנות.

לדבריו, ראוי היה שהשם"ט ישכור בעצמו מהנדס קונסטרוקציה לצורך הכנת המכרז, אך הבין שהדבר לא נעשה מאחר שהשם"ט רצה לקבל הצעות זולות. ואף אם מטרת השם"ט הייתה לזרז את החליכים ולהטיל את הזמנת מהנדס הקונסטרוקציה על המזמינים, היה על השם"ט להנחות את המציעים, כך שמהנדסי הקונסטרוקציה שיוצעו יהיו בעלי אלמנטים שווים.

העדר האומדן במכרז הינו טעות. לדעתו חובה על כל חברה ממשלתית לערוך אומדן למכרז שהיא מפרסמת. ללא אומדן, וועדת המכרזים חסרת כלים לשפוט נכונה את ההצעות. להערכתו, לו היו מכינים אומדן למכרז, מכין האומדן היה מזהה את כל הפגמים שבמכרז.

בנוסף, כאשר ניתח את תוצאות המכרז, מצא פער גדול בין ההצעות, שמצריך, למיטב ניסיונו, את פסילת המכרז. לחילופין, היה מצפה מוועדת המכרזים לזמן את המציע הזול ולקבל ממנו הבהרות. עם זאת, הפער שבין ההצעות לא מהווה בעיניו אינדיקציה לכך שההצעות במכרז תואמו. בהשוואת הצעתה של מר אל מול ההצעה בכתב יד של אינוורומנגר, נראה לו "משונה" שבמכרז כל כך לא ברור ולא מוגדר, יכולות להיות שתי הצעות כל כך דומות (עמ' 1445).

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

34. מטעם מר העיד בנוסף יצחק קדוש, מנהל תחום התשתיות במר טלקום, האחראי על כל פעילות התשתיות והתרנים של מר טלקום.

העיד כי צפונה מתל אביב יש למר כפול תרנים מאשר בדרום, כך שרוב הפעילות של מר טלקום היא צפונה מתל אביב. בנוסף, אזור הצפון קטן יותר מהדרום, ולכן הצפיפות בין האתרים גדולה יותר. כמו כן, למר יש ארבעה מרכזים לוגיסטיים באזור הצפון ורק אחד בדרום, ויש למר יותר צוותים המתגוררים בצפון, כך שזמן הנסיעות שלהם לאתרים בצפון נמוך יותר. לאור כל אלה, עלות העבודה של מר בצפון נמוכה מאשר בדרום. לא הייתה לו כל מעורבות במכרז דנן, ואין לו ידע בתחום המטאורולוגיה.

מטאור-טק

35. בכירים במטאור-טק מסרו גרסאותיהם בכל הנוגע למכרז 1/10.

ד"ר נוח וולפסון, מנכ"ל משותף למטאור-טק יחד עם ריצ'רד אברמסקי (להלן: "**ריצ'רד**") נחקר ברשות (נ/56) והעיד בבית המשפט. מסר כי לאחר שקרא את מסמכי המכרז, הניח כי מדובר במכרז "תפור" שנועד למועמדותם של מר ושל אינוורומנג'ר בלבד, מאחר שהעניין המרכזי במכרז היה יישור הקו, נושא שפחות מתאים למטאור-טק, שהיא חברה מטאורולוגית ולא עוסקת כמעט בפעילות הנדסית. עם זאת, הם השתתפו בכנס המציעים ובסיום קבלנים אחד ואף הגישו שאלות הבהרה, בניסיון לאפשר להם השתתפות שווה במכרז, שכן מטאור-טק תמיד תשתתף במכרזי תחזוקה מטאורולוגית, גם כדי "להרים את הדגל" וגם כדי שלא יראו כלפי חוץ כספק לא אמין. בשלב מסוים, במהלך חודש נובמבר 2010, הוא וריצ'רד נפגשו עם זיידמן, אשר שאל אותם האם מטאור-טק מתכוונת להשתתף במכרז. ענה שמטאור-טק תשתתף במכרז מתוך כוונה לזכות, ואף הוסיף שאם מר תזכה במכרז, מטאור-טק תשמח לתת לה שירות להתקנת ציוד מטאורולוגי שמטאור-טק היא הנציגה הבלעדית שלו בארץ. יודע שזיידמן חשש מאינוורומנג'ר וממדיניות המחירים שלה. לו ולריצ'רד היו שתי פגישות עם זיידמן במשרדי מטאור-טק. שתי הפגישות ארכו כרבע שעה, ולמרות שדיברו על הבעייתיות במכרז באף אחת מהן לא דובר על מחירים. אין לו קשר עם גיא מאינוורומנג'ר.

הסביר כי מערכת היחסים של מטאור-טק עם השמ"ט אינה טובה. לשמ"ט יש מנהלת לא נעימה והם ידעו שהשמ"ט "יקשו עליהם את החיים", אך היו חייבים להשתתף במכרז ככל חברה מטאורולוגית. עם זאת, הם הציעו מחירים גבוהים שייצרו ביטחון וימנעו הפסד כספי. בתחתית ההצעה שלהם כתבו שהמחירים שהציעו הם "כרית הביטחון" שלהם, שכן אין להם אמון בשמ"ט. לא זוכר שאון פנה אליו לקבל הצעת מחיר לפני ניסוח המכרז. גם לא יכול להיות שהוא אמר לאון עלויות של תחזוקה כי הוא כלל לא מתעסק עם תחזוקה. מכיר אישית את און ויודע שהוא אדם הגון ביותר.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

בכל הנוגע להצעה עצמה, מסר שהוא אישית לא מתעסק כלל בעניינים הטכניים של המכרז, ואת כל המחירים שריצ'רד נותן לו הוא מקבל. אין לו אחריות על המספרים, הוא רק לוקח את המספרים שריצ'רד נותן, מחלק או מחבר, וכותב את המספר שיצא. בדרך כלל ריצ'רד והוא יושבים יחד ומתמחרים, אך במקרה זה, מרגע שהבין שהמכרז תפור וחסר כל בסיס, המכרז כבר לא עניין אותו. ריצ'רד נתן את המספרים והוא חתם "בלנקו" (1/נ).

בגרסה ברשות מסר נוח כי ריצ'רד והוא החליטו שאין להם עניין לזכות במכרז בגלל ארבעה דברים: סיכונים עסקיים גבוהים; ההיכרות שלהם עם השמ"ט והיחס שלו; העובדה שמרבית המכרז איננה מטאורולוגית; וניגוד העניינים במכרז. לפני כנס המציעים, ריצ'רד והוא עוד "התנדנדו" בשאלה האם לנסות לזכות במכרז או לא, אבל אחרי הכנס, בו כולם דיברו על הקשיים של המכרז, הם החליטו שאין להם עניין לזכות. לכן נתן לריצ'רד לכתוב מה שהוא רוצה ואפילו לא זוכר מה המחיר שנכתב בהצעה הסופית שלהם. לאחר שהחליטו שלא לזכות במכרז, הוא פנה ליעוץ משפטי בו נאמר לו שהדרך הטובה ביותר להיפסל היא דרך הערבות. אבל אחרי שראה שמטאור-טק לא קיבלו וויתור על תנאי הסף שדרש ארבעה טכנאים, החליט להיפסל במכרז דרך תנאי סף זה. בכל מקרה, הגישו הצעה כזו שאף אם בסוף הם יזכו במכרז, הם לא יסתכנו. אף אחד במר לא ידע שהם לא רוצים לזכות במכרז. לא זכור לו שדיבר עם זיידמן ביום הגשת המכרז. לא זכור לו שזיידמן התקשר אליו.

בבית המשפט שינה נוח את גישתו והדגיש כי מטאור-טק בהחלט רצתה לזכות במכרז, אך בתנאים שלה. הסביר כי כאשר בחקירתו ברשות מסר שלאחר כנס הספקים ריצ'רד והוא החליטו להשתתף במכרז שלא על מנת לזכות, התכוון שהם החליטו להשתתף במכרז בכל מקרה, גם אם ההצעה שלהם תהיה גבוהה וברור שהם לא יזכו.

בסופו, של דבר מטאור-טק נפסלה מאחר שלא עמדה בתנאי הסף - הם לא ציינו 4 טכנאים. מכחיש שהגישו בכוונה הצעה כזו כדי להיפסל.

בבית המשפט נזכר נוח שזיידמן אכן התקשר אליו בבוקר הגשת ההצעות, בשעה 11:00 לערך, ושאל אותו האם מטאור-טק ניגשים למכרז. ענה לו שהם כבר הגישו את ההצעה שלהם. זיידמן שאל אותו למה הם הגישו כל כך מוקדם, שכן יכולות להיות התפתחויות, או שאמר לו שלא כדאי להגיש כל כך מהר כי אף פעם לא ניתן לדעת מה יקרה. והוא ענה שהם סיימו את העבודה ולכן הגישו את ההצעה.

נחקר ברשות פעם אחת ובסופה חתם על הודעתו על אף שהיו לו הערות ולא כולן תוקנו. חתם כי החקירה נמשכה שעות רבות והוא רק רצה ללכת. לא רצה להעיד בבית המשפט כי לא רצה להיות מעורב בתיק.

לדברי העד, מטאור-טק לא ניגשת למכרזים כדי להיפסל. היו מקרים בהם הגישו הצעה במכרז, שידע שיש סיכוי שהם לא יזכו, אך הגישו את ההצעות כפי שראה לנכון לעשות מבלי לסכן את החברה. היו פעמים שמטאור-טק הפסידה במכרזים ועתרה כנגד הזוכה.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

לא היה לו קשר עם אינווירומנג'ר בנוגע למכרו זה. מאשר שכתוצאה מכניסתה של אינווירומנג'ר לשוק, מטאו-טק הפסידה לקוח משמעותי מאד - את רשות שדות התעופה.

גם **ריצ'רד אברמסקי**, מנהל שותף במטאו-טק, נחקר ברשות (נ/69) והעיד בבית המשפט. במסגרת חלוקת העבודה שלו עם נוח, הוא מטפל יותר בעניינים הטכניים, ונוח ביחסי חוץ. מטאו-טק עוסקת, בין היתר, בהקמת תחנות מטאורולוגיות אך בשנים האחרונות פעילות זו צומצמה מאד בשל תחרות עם חברות שונות. מזה שנים, בכל המכרזים לתחזוקת המערכות שהם הקימו, הם מפסידים למר או לאינווירומנג'ר. הם ניגשים לכל מכרז רלוונטי, גם אם הם לא רוצים לזכות, כדי שהמזמין לא יוציא אותם מרשימת הספקים, וגם כדי לא להראות למתחרים שהם לא מתמודדים מולם. חשוב לו שיראו במטאו-טק מתחרה רציני. נוח והוא מחליטים לאיזה מכרז לגשת, יושבים עם מחירון הציווד הרלוונטי וכן בודקים את עלות כוח האדם והנסיעות, ואף מעריכים את המחיר שיתנו המתחרים. בסופו של דבר מחליטים על המספרים והוא זה שרושם אותם. גם נוח וגם הוא יכולים לחתום על ההצעה.

בנוגע למכרו זה, נוח השתתף בכנס הקבלנים והוא עצמו השתתף בשני ימי סיורים. בסיורים אלה ראה רק כרבע מהתחנות, אך זה הספיק לו כדי להתרשם מהמצב בשטח. היה להם קל לתמחר את החלק של התחזוקה במכרו, אך הם התקשו לתמחר את החלק של יישור הקו. לחברות המתחרות שלהם היה קל יותר, למר בגלל שיש בה מחלקה שעוסקת בתכנון ובניית תרנים, ולאינווירומנג'ר בגלל שהם זכו בעבר במכרו של תכנון תרנים לשמ"ט וידעו את מצבם. מסביר איך נוח והוא תמחרו לבסוף את הצעתם, תוך הערכה, אותה שמע מאון בסיורים, שיש להחליף 3/4 מהתרנים. בסיום הוא כתב את המספרים בהצעה, ונוח חתם. העד ציין כי מטאו-טק "במלחמה" עם השירות המטאורולוגי, בשל סכסוך שהיה להם בעבר, ולכן השמ"ט הכניס במכרו תנאי סף האוסר על שימוש במידע מטאורולוגי. פנה ליעוץ משפטי בעניין אך לא קיבל תשובה ברורה. חושב שהמתחרים שלהם הבינו שעם תנאי סף זה מטאו-טק לא יכולה להגיש הצעה למכרו. למטאו-טק אין פרויקטים משותפים עם אינווירומנג'ר, להיפך, הם "מתחרה לא סימפטי אליהם". לא קיים שיחות או פגישות עם מי מאינווירומנג'ר בנוגע למכרו. בלתי סביר לחלוטין שנוח קיים קשר כזה.

עם מר יש להם קשר שנים רבות, אבל גם איתם אין להם פרויקטים משותפים. לא זוכר מפגש שהיה לו עם נוח וזיידמן לפני המכרו. אולי היה מפגש אחד שהוא לא זוכר, אבל בטוח לא שתי פגישות. בתקופה זו כמעט שלא הגיע למשרד בגלל מחלה. לא זוכר שיחות טלפון שניהל עם דורון סמוך למועד ההגשה, אבל אם היו שיחות כאלה זה יכול להיות קשור רק לציווד מטאורולוגי שמר רצו לקנות מהם.

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

האירועים בלילה שקדם למועד הגשת ההצעות למכרזחברת מר

36. זיידמן העיד שיום לפני מועד ההגשה הוא דיבר עם דורון, הם עברו על החומרים לקראת ההגשה והתמקדו במודל העלות. מהנתונים הבין שהתחנות במצב מוזנח מאוד ונדרש טיפול רחב היקף. הבין שהשמ"ט לא נתן מצג אמיתי של המצב בשטח, שבוצע סקר על 30 תחנות בלבד ומהן צריך לגזור את האומדנים השונים ואת הסטטיסטיקה. הבין שבמכרז אין מפרט טכני ואין תכולת עבודה ברורה או כתב כמויות. משפט המפתח במכרז הוא 'יישור קו', אבל מדובר במשפט כללי שמשאיר מרחב אין סופי לכל מציע. הזוכה נדרש להביא את התחנות למצב 'נאות' אבל הלקוח הוא זה שקובע מה זה 'נאות'. בנוסף, השמ"ט השאיר לעצמו את ההחלטה האם לתת את המכרז לזוכה אחד או לשניים. כל אלה הביאו לקושי משמעותי בהיבט התמחירי. המכרז מביא לקונפליקט שכן בהיעדר הגדרה הוא מזמין את המציע לתת הצעה נמוכה מאוד ולא ריאלית, 'הצעה תכסיסנית'.

במכרז זה "מר טלקום" הייתה קבלן המשנה שלהם והיא זו שהייתה אמורה לטפל בתרנים. זיידמן הסביר שיש שתי שיטות לבניית מודל עלות: "bottom up", שהיא שיטה בה מסתכלים על ממוצע שנתי ואוספים את כל העלויות 'מלמטה', כלומר אוספים כל עלות שיש ומתוך עשרות או מאות שורות בונים את התמחיר; או- "top down" שהיא שיטה בה מתמצתים את כל העלויות לכדי 5-6 מרכיבים ראשיים המהווים כ-95% מהעלות, במקום 100 סעיפים במודל הקודם. כך ניתן לראות את התמונה ברמה המערכתית ובמקביל לראות את השוליים של אי הוודאות. קל יותר לתמרן בשיטה זו.

את מודל העלות בנה דורון בצורת bottom up, אך כשהוא ישב עם דורון הוא ראה שיש לא מעט שגיאות בקובץ האקסל שבנה דורון בשיטה זו (ת/183), מה גם ששימוש בשיטה זו הצריך התעסקות עם פרטים רבים שיצרו בלבול. כך למשל נכללו עבודות הכרחיות כמו ניכוש, צביעה, עבודות פיתוח, גדר ועוד תחת הערך 'תשתית הנדסה אזרחית', אך אליהן התווספו עבודות קטנות שהקשו על החישוב כגון: שלטים, ספריי ועוד. ראה שבצורה כזו הם 'הולכים לאיבוד' ולכן החליט לעבור למודל של top down, כאשר חלק ממנו יהיה 'תשתית הנדסה אזרחית' שתילקח מהמודל הקודם. בסופו של דבר לא נעשה כל שימוש במודל ה- bottom up שהכין דורון, למעט חלק מהנדסה האזרחית. לאלה התווספו חישובים על כוח אדם ועוד כמה סעיפים גדולים.

בנוסף, הוחלט להציע הצעה לשני האזורים יחד, צפון ודרום, מה שנקרא: "two zone scenerio", שמאפשר הגשת הצעה זולה יותר. כך, למשל, ניתן להתייחס ל-3 עובדים לשני האזורים, כאשר

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

במודל של "one zone scnerio" נדרשים שני עובדים לכל אזור. בשלב זה של מודל העלות, השיקולים של צפון-דרום לא באו לידי ביטוי למעט בחלק זה. במודל העלות התייחסו לעובדי ההנדסה האזרחית שאמורים לטפל בכל פעילות ההנדסה האזרחית, מה שנקרא: "musts and other materials". העריך שעבודות אלה מהוות כ-30% מעלות העבודה הכוללת.

בבניית מודל העלות יש התייחסות גם להצעה של אינווירומנג'ר, מה שנקרא במודל: "competitor one zone scenario". בחלק זה ניסו לחשב בצורה אינטואיטיבית את עלויות העובדים של המתחרים, תוך התבססות על אינפורמציה שקיבלו מעובד שלהם שעבד בעבר באינווירומנג'ר. העריכו שההבדל המרכזי בינם לבין אינווירומנג'ר יהיה בעלות העבודה, אבל מדובר בהערכה כללית בלבד ובכל מקרה היא לא שינתה את התשתית של מר. העריך שהצעתה של אינווירומנג'ר תהיה נמוכה משלהם באופן משמעותי, אך לא העריך זאת במספרים מדויקים. לדברי זיידמן, הם העדיפו לעבוד באזור הצפון, שם יותר זול להם בגלל פריסה טובה יותר של צוותים. לא ידע באופן ברור שגיא מעדיף לעבוד בדרום, אבל ידע שהמרכז של אינווירומנג'ר נמצא יחסית בדרום.

למיטב זכרונו, מודל העלות בצורה זו יצא 1,259,000 ₪ לשנה לשני האזורים. סכום זה יש להכפיל ב-2 בגלל שנתיים של המכרז, וההחלטה שלהם הייתה ללכת עם "mark up" (שהוא המרווח האמור לכסות את תקורות החברה ואת כל מרכיבי אי הוודאות שיש בפרויקט) של 1.45, שזו עלות מקובלת שנקבעה בינו לבין דורון מראש, וכך הגיעו להצעה של 3,620,000 ₪ לשנתיים לשני האזורים. לא היה מדובר במחיר סופי אלא בהצעה בלבד, כאשר את הסכום הזה צריך היה דורון לחלק לפי שנים ואזורים, כשהיה ברור לשניהם שהמחיר לשנה הראשונה יהיה יקר יותר בגלל יישור הקו ובגלל מרכיב עבודות ההנדסה האזרחית. לא חתם על ההצעה כבר באותו לילה כי הוחלט לקבל את ההחלטה הסופית רק בבוקר, סמוך למועד ההגשה.

חברת אינווירומנג'ר

37. גיא העיד שלאחר שישב עם יהונתן, ערב לפני הגשת ההצעה, והבין שעדיין יש במכרז דברים רבים לא ברורים, הוא החליט להתקשר לאון. בשיחה, שארכה כ-20 דקות, הודיע לאון שהוא לא יכול לגשת למכרז מאחר שיש דברים רבים במכרז שאינם ברורים לו והוא לא בטוח שבאפשרותו להתמודד איתם. זהו דבר מקובל, לעדכן אם לא מתכוונים לגשת למכרז. מבחינתו און הוא ה"שופט" של המכרז והוא מחליט. אם און כתב את המכרז, הוא גם יכול לשנות את תנאיו, גם ברגע האחרון. און שוחח איתו קצת על המכרז ועל מכרזים אחרים שאינווירומנג'ר זכתה בהם, ואף אמר לו שהשם "ט קיבלו הצעה של חברת "תורן" לפיה מי שיוזכר במכרז יוכל לרכוש מהם

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

תרנים ב-15,000 ₪ לאחד. לדברי און, סכום זה נמסר גם למתחרים. און שאל אותו מה הוא חושב להציע במכרז וענה לו שחושב להציע 1,000,000 ₪ כולל את יישור הקו ושנת האחזקה, ואון דחה את המחר. ואז: "און חשב... אחרי כמה שניות אמר לי, מה שאתה צריך לעשות, זה להיפגש שם עם מתחרים שלך, עם חברת מטאוטק וחברת מר, ולתאם איתם את התכולות, ולתאם איתם את העבודות". ענה לאון שבהתאם לסעיף 62 במכרז אסור לתאם, "אז הוא אומר לי מה אתה מתווכח איתי, אני כתבתי את המכרז. זה הנחיה שלי, לך תיפגש עם החברות ותעשה את מה שאני אומר לך". הוא עדיין היה מופתע, כי דבר כזה מעולם לא קרה לו, והמשיך להקשות ולשאול את און שאלות ספציפיות, ואז: "הוא אמר לי אני חושב שדיברנו מספיק. אני לא מרגיש נוח, אני מבקש ממך לסיים את השיחה" (עמ' 1044), וכך הסתיימה השיחה. לדעתו חוסר הנוחות של און נבע מכך שאון הבין שהמכרז בנוי בצורה לא טובה.

גם לאחר השיחה הוא נשאר בלי תובנות, שכן למעשה און לא ענה לו על השאלות. הוא ויהונתן סיכמו שכל אחד מהם יישב בחדרו ויכין תרחיש, ולאחר מכן ינסו לחבר את התרחישים. ישב בחדר, ניסה לנחש ניחושים לפי העוגנים היחידים שהיו לו במסמכי המכרז, וניסה להעריך מה עורך המכרז רוצה לקבל. 'הריץ' כל מיני מספרים אותם כתב על דפדת צהובה (המסמכים שנתפסו ממשרדו של גיא הוגשו ת/142, ת/144-147, ת/156, ת/251). בבית המשפט הסביר גיא חלק מהתרחישים אותם שרבת בפנקס (עמ' 1134-1148).

בראיה שלו הפרוייקט התחלק לשני סבבים: בסבב הראשון מהנדס קונסטרוקציה בודק את התחנות וקובע באיזו תחנה צריך לתקן ואיזו להחליף, וסבב שני, לאחר ביצוע העבודות, המהנדס בודק שוב ומאשר את התחנות. בנוסף, להבנתו כשמסמכי המכרז דרשו "אחזקה נאותה", אין בכך כדי להבדיל בין תחנה חדשה לישנה, שכן שתיהן דורשות אותה צורת תחזוקה. לטעמו, דווקא כשיש תחנה חדשה צריך להשקיע בה יותר כדי לשמר אותה, בעוד שבתחנה ישנה, אם היא פועלת כראוי, אין צורך לשנות דבר. עוד הסביר גיא שהבין שהעיקר במכרז זה הסנסורים. התורן הוא רק חתיכת ברזל המחזיקה את הסנסורים, שהם לב העניין. ואת הסנסורים צריך לכייל, לטפל ולשמר.

בסופו של דבר שיחק עם המספרים, ומצא את המספרים שייתנו לו אומדן, שלהבנתו יתאים לתקציב השמ"ט. גיא הסביר שמבחינת יישור הקו, אזור הדרום זול אצלם בכ-100,000 ₪ מאשר הצפון, מאחר שיש להם מרכז בדרום ורוב הפעילות של אינוורומנטר היא באזור הדרום, אבל לא מדובר בהבדל בולט. יהונתן חשב שהמספרים שהוא כתב נמוכים מידי וההצעה לא כלכלית, אבל מבחינתו זו הייתה הצעה טובה וכלכלית ולכן הוחלט להגיש אותה. החליט להגיש הצעה שהיא התקציב הטוב ביותר שנבנה לטובת המכרז, כאשר אחרי הזכייה היה צורך לעשות סקר ולשבת עם מהנדס הקונסטרוקציה, ואם היה מתברר שיש עוד עבודה רבה, היה מבקש מהשמ"ט תשלום נוסף. כך עובדים כולם ובמיוחד במכרז זה בו תכולת העבודה לא הייתה ברורה, ולכן מצפה מהשמ"ט שישלים לו כספים.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

הוא עזב את המשרד בשעות הקטנות של הלילה, ויהונתן ודנה המזכירה נשאר שם וטיפלו בלוגיסטיקה של ההצעה.

און מינץ

38. גרסתו של און למה שאירע ערב לפני מועד ההגשה ניתנה כבר בחקירתו הראשונה ברשות, ביום 6.1.11 (ת/256). לדבריו, מספר ימים לפני מועד ההגשה גיא התקשר אליו והביע את הקושי שיש לו בתמחור המכרז. בתגובה: "אמרתי לגיא שאם אני הייתי מנהל הפרויקט הייתי מוצא מכנה משותף עם המתחרים לגבי כמות התרנים, ומתחרה על המחיר והאיכות. גיא אמר לי שהוא הבין שאסור לתאם עם המתחרים את ההצעות, אני אמרתי לגיא שהוא צודק, אסור לתאם מחירים, ושאני התכוונתי רק על כמות התרנים".

39. גם בעדותו בבית המשפט חזר און על הדברים וניסה להסביר את דבריו: "אני אומר אם אני הייתי במקום אחד המציעים, הייתי סוגר, מכיוון ששוב זה רק שלושה מציעים, מחליטים ואני אומר, האמירה שלי הייתה לא נכונה, לא מקצועית... אני מר ומטאוטק, סוגרים על החלפה של כל תרני הפלסטיק כי זה זעק בסיוור הקבלנים... ואמר לי גיא תשמע, אבל אסור לתאם הצעות, אמרתי לו אתה צודק, אתה צודק, אסור לתאם הצעות אני התכוונתי... תתחרו על המחיר, תתחרו על האיכות... ההנחה הייתה... ויחלפו כל תרני הפלסטיק, זאת הייתה הכוונה" (עמ' 246). "ש: זאת אומרת אמרת להם תסכימו ביניכם על כמה תרנים אתם מתחרים, זה נכון? ת: נכון" (עמ' 247).

לדבריו, היה לו ברור שצריך להחליף את כל תרני הפלסטיק אבל וועדת המכרזים החליטה לא לציין זאת במפורש במסמכי המכרז ולכן ניסה לומר זאת למציעים בצורה לא מפורשת. מבין שהוא לא היה צריך לומר לגיא את שאמר, ו- "אני בדיעבד מכה על חטא" (עמ' 248). זמן מה לאחר השיחה עם גיא, הוא הרגיש לא נוח עם הדברים והתוודה על כך לפני הניה. הרגיש שעשה משהו שלא היה צריך לעשות ועדכן את הממונה עליו. בהמשך מסר את הדברים גם לחוקר ברשות. לא זוכר אם הדברים שאמר להניה היו לפני או אחרי החקירה ברשות.

40. און הוסיף שהוא חבר של גיא כבר שנים, וגם היום, כך שברור שהיו ביניהם שיחות גם לפני הוצאת המכרז וגם לאחריו. אבל שוחח גם עם המציעים האחרים.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

האירועים בבוקר הגשת ההצעות למכרז - הפגישה

41. אין בין הצדדים מחלוקת על כך שביום הגשת ההצעות למכרז, 8.12.10, הגיעו גיא ויהונתן למשרדי מר ונפגשו עם זיידמן ועם גורמים נוספים במר, בחדרו של זיידמן. אין מחלוקת על כך שהפגישה החלה זמן קצר בלבד לפני המועד האחרון להגשת ההצעות, שהיה בשעה 12:00, והסתיימה סמוך לשעה 11:45. אין מחלוקת על כך שבסיום הפגישה כתב כל צד את הצעתו הסופית, ושמיד לאחר מכן מיהרו הצדדים למשרדי השמ"ט כדי להגיש את ההצעה. המחלוקת נוגעת למטרת הפגישה ולסיכום, אם היה, בסופה.

להלן הגרסאות השונות שניתנו על ידי המשתתפים בנוגע לפגישה:

גרסתו של זיידמן

42. **זיידמן** מסר מספר גרסאות בחקירותיו ברשות וגירסה בבית המשפט. בשל חשיבות הדברים אפרט להלן את גרסאותיו צעד אחר צעד.

43. גרסתו הראשונה של זיידמן ניתנה בתשאל הראשון שנערך לו במשרדי הרשות, ביום 9.1.11 (ת/1). זיידמן מסר שאת ההצעה למכרז בנה דורון יחד עם הצוות שלו. מדובר במכרז לתחזוקת תחנות של השמ"ט בפריסה ארצית. מדובר במכרז בעייתי, מאחר שלא כלל כתב כמויות וכל מציע יכול היה להבין אותו בצורה אחרת. בעיה נוספת במכרז הייתה יתרון לספקי הציוד או לחברות להן יש תשתית מובנית שיכולה לתמוך בחלק מהדרישות המכרזיות. ואולם, העובדים של מר עשו סקרי מוכנות למכרז, השתתפו במפגשים וסיורים בתחנות, בדקו את איכות התשתית ואת השטח וכך בנו את מודל העלות. על ההצעה שלהם למכרז הוא חתם לקראת ההגשה, חושב שלקראת היום האחרון. בדרך כלל חותם ברגע האחרון, יום לפני ההגשה או בבוקר ההגשה עצמו, כדי שהאינפורמציה לא תזלוג החוצה.

מבחינת מר, ובהשוואה לפרויקטים אחרים שמר מבצעת, מדובר בפרויקט קטן. לא יודע אם דורון שוחח עם מתחרים אבל מעריך שלא. לו עצמו לא היו שיחות עם מתחרים, למעט שיחה עם נוח וולפסון, מנכ"ל מטא-טק, על משמעות משפט שהופיע במכרז והגביל השתתפות לחברה שיש לה קונפליקט עם השמ"ט. היה ברור לו שמטא-טק יגישו הצעה במכרז כי הם השתתפו בסיור הקבלנים, אבל הוא לא דיבר עם נוח על ההצעה שיגיש למכרז. לגבי גיא, יש לו מעט מאוד קשר איתו. נפגש איתו מידי פעם בגלל עבודה משותפת אבל אין להם שיחות יום-יומיות. לעיתים נדירות הם משוחחים בטלפון. מניח שדיברו בעיקר על לקוחות. לא

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

נפגש עם גיא מחוץ למשרדי מר, אולי פגישה אקראית אבל לא משהו יזום. גיא לא שוחח אתו על המכרז של השמ"ט. לא היה לו מידע על גובה ההצעה שגיא יגיש למכרז. לפעמים הוא יודע באינטואיציה את עלויות המתחרים ומה שמשתנה זה הרווח שכל אחד רוצה. כשהם בונים את מודל העלות שלהם, הם משווים אותו למתחרים. לא נפגש בבוקר הגשת ההצעות עם גיא, אלא אם כן הייתה פגישה לא פורמאלית במסגרת פרויקט משותף שלהם. לא זוכר אם הייתה פגישה כזו אבל לא היו ביניהם שיחות, הוא בטוח בכך. לא זוכר איפה הוא היה בבוקר ההגשה, כנראה במשרד כי חתם על המסמכים, אבל לא זוכר זאת. הוא לא מכיר את יהונתן סרור.

אחרי הגשת ההצעות הוא כן דיבר עם גיא, כמו שדיבר עם נוח, על המכרז. אבל בשום פנים ואופן לא היו פגישה או שיחה קודם לכן. לא זוכר שגיא ויהונתן היו אצלו במשרד באותו בוקר. לא יודע למה גיא אומר שהייתה ביניהם פגישה: **"כל מילה שגיא אומר מהיכרותי איתו, הוא שקר פתולוגי, יכול להיות שיש לו כאן רעיון לאיזשהו תסריט רחב אבל לא הייתה פגישה כזו"**.

אם דורון מעיד על פגישה כזו, הוא לא מדייק. לא ביקש מיעקב יחיאל, מנהל חטיבת הפרויקטים במר (להלן: **"קובי"**), להשיג לו בבוקר המכרז את גיא בטלפון. אם יש פלטי שיחות המעידות על כך, אולי זה כי התקשר לגיא רק כדי לברר אם הוא ניגש למכרז. היו לו שיחות עם גיא על הדרישות הלא ברורות של המכרז, אבל לא זוכר אם זה היה רק אחרי ההגשה או גם לפני. גיא נמצא הרבה במשרדי מר. אולי בשיחת מסדרון נאמרו לו מספרים על חלק מהפעילות שלהם אבל לא הייתה שיחה בה דיברו על תקורות וגם לא דיבר עם גיא על צפון ודרום.

משהוצגה לפני זיידמן ההצעה שהגישה מר למכרז, זיהה זיידמן את חתימתו, אך הוסיף שהוא "מזועזע כי התחשיב נמוך ביחס לעלויות". עשה טעות כשאשר את ההצעה. בכל מקרה, ההצעה של אינוורומנג'ר לא קרובה לזו של מר. יש פער של כ-10% שנחשב פער לא קטן. כבר היו מכרזים בהם זכתה מר בהפרש של אחוז או שניים מהמתחרים.

בהמשך מוסר זיידמן שכן היו שיחות מסדרון עם גיא, בהן הוא אמר לגיא שעליו לתמחר את המרכיבים כפי שהם מופיעים בפרשנות המלאה, שכן השמ"ט לא ציין בצורה ברורה מה נדרש במכרז, ומציע כדוגמת גיא יכול לתת למכרז פרשנות זולה. לא זכורה לו פגישה ביום ההגשה.

44. ביום 12.1.11 מסר זיידמן גרסה נוספת במשרדי הרשות (ת/2).

עמד על כך שלא היה תיאום עמדות ושלא הייתה אצלו כל פגישה פורמאלית ביום 8.12.10, רק שיחות מסדרון. יכול להיות שבמהלך השיחות הם מגיעים לחדר שלו, אבל מה שמאפיין אותן זה שהן שיחות לא רשמיות בהן אנשים יוצאים ונכנסים ומחליפים דעות אך השיחות לא מתואמות. **"שיחת מסדרון היא שיחה לא רשמית שאנשים לא הוזמנו אליה ושאינן לה אג'נדה מסודרת זה משהו עם אופי אקראי"**. וגם אם כולם העידו על מפגש שהיה אצלו בחדר, זה לא היה משהו פורמאלי.

גיא מגיע למשרדי מר פעמים רבות בענייני עבודה. הוא בן בית במר ולכולם טבעי שהוא נמצא שם. כך שהפגישה המדוברת לא צרובה לו בזיכרון, ואם הייתה כזו, היא לא הייתה פורמאלית ואין לה

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

כל משמעות. מאשר שבהודעה הקודמת הוא הכחיש פגישה כזו, אך עשה זאת כי חשב על פגישות פורמאליות וכזו לא הייתה. בפגישה אנשים נכנסו ויצאו וגם הוא עצמו נכנס ויצא ודיבר בטלפון בענייני עבודה אחרים.

לדעתו, אך טבעי שמתחרים יקיימו שיחה על המכרז שעה לפני מועד ההגשה. הם עושים זאת גם ליד תיבת המכרזים. אך אלו אינן שיחות תאום. לא טבעי בעיניו לדבר עם מתחרה על עלויות, אבל עם גיא לא צריך לדבר כי גיא תמחר את כל הפרויקטים של מר במשך 12 שנה ויש לו את כל בסיס הנתונים של מר. לא דיברו על מחירים, לא העריכו שיפוז אתר ב-15,000 ₪ לתורן ולא דיברו על עלות של 1,000,000 ₪ ליישור קו. זה גם נראה לו מחיר נמוך.

מאחר שהוא מכיר טוב את גיא, היה לו חשוב להסביר לגיא שבמכרז הזה הם לא יוותרו, וידאגו לכך שלא יזכה במכרז מציע שחושב שמספיק שיעשה את המינימום. זוכר שהתקיימה פגישה עם גיא, אבל לא זוכר אם זה היה ביום ההגשה. קובי הוא איש הקשר מול גיא ולכן סביר להניח שהוא ביקש מקובי להזמין את גיא, אבל זה נעשה כחלק משגרת העבודה בפרויקט של מר עם גיא. "אני מניח שאני ביקשתי מקובי להזמין את גיא לשיחת מסדרון כדי להבהיר לו שאני אעמוד על כך שהחברות יתמחרו את סעיפי התשתית הפרובלמטיים כפי שצריך". מאשר שהייתה לו פגישה עם רון ודורון בה דיברו על משמעויות המכרז, אבל לא זוכר שגם גיא השתתף בה. הוא גם לא מילא את טפסי המכרז בנוכחות גיא, גם אם דורון אומר זאת. דורון הוא שמילא את המחירים בבוקר ההגשה בעקבות דברים שהוא אמר לדורון. ההמלצות שלו לדורון לא הושפעו מהשיחה עם גיא. לא דיבר עם גיא על צפון ודרום, אם כי היה לו טבעי שגיא יעדיף את אזור הדרום כי הוא ממוקם שם. בהרבה מקרים הוא משנה את מחיר ההצעה בדקה ה-90, וכך היה גם במקרה זה.

"אני חוזר ואומר שאם הייתה שיחה זו הייתה שיחת מסדרון שנועדה כדי לקיים מכרז תקין והיחיד במר שיכול לדבר עם גיא זה אני". הוא היחיד שיכול להתרות בגיא שלא יגיש הצעה לא הגיונית ואז יתווכח עם הלקוח, כפי שעשה למשרד החקלאות. הוא לא יודע אם גיא הפנים את מה שנאמר לו ושינה את הצעתו כי גיא אדם מאד לא צפוי. לא ראה את גיא ממלא את הצעת המחיר שלו.

מספר ימים לפני המכרז נפגש עם נוח ועם ריצ'רד אברמסקי ממטאו-טק והם שוחחו על הבעייתיות במכרז, אבל לא דיברו על מחירים.

45. בהודעה שמסר זיידמן ביום 16.1.11 (ת/3), הבהיר שבעקבות שיחת מסדרון שהייתה לו עם גיא שבועיים לפני תאריך הגשת ההצעות במכרז, הוא שאל את קובי ביום ההגשה האם גיא צריך להגיע אליהם באותו יום בקשר לעבודות רגילות שלהם, ואז הבהיר לגיא "בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים" את הסעיפים שאינם חד משמעיים. למשל, אמר לגיא שבנושא שיפוז התרגים הכוונה היא לבצע עבודות בשטח ולא רק להביא אישור מהנדס. הוא מכיר את צורת החשיבה של גיא ויודע שגיא לא מתכוון לעשות מה שכתוב, אז על אחת כמה וכמה כאשר מה שכתוב לא ברור.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

זוכר שבבוקר ההגשה דורון נכנס ויצא מחדרו וסיכם איתו על מחירי ההגשה. גם רון היה אצלו לזמן קצר ואולי גם ויטלי. תוך כדי כך היו טלפונים עם חו"ל בנושא אחר ואנשים נכנסו ויצאו - המדיניות אצלו היא של "דלת פתוחה". אם זכרוננו אינו מטעה אותנו, בין האנשים שנכנסו ויצאו היה גם גיא. לא זוכר את יהונתן. לא זוכר אם גיא היה בחדר כשהוא המליץ לדורון על המחירים, אבל וודאי שגיא לא היה שותף לכך. דורון הוא זה שמילא בסוף את ההצעה, לא יודע איפה ומתי. במהלך השיחה עם גיא הועבר מידע רב כי גיא פטפטן, אבל אולי הייתה זו מניפולציה של גיא, למסור מידע מטעה, ובכל מקרה זמן כה קצר לפני המכרז לא ניתן להתייחס לדברי גיא. לא שמע אם גיא דיבר על מספר הטכנאים שהוא צריך לפרויקט. אולי גיא "זרק לאוויר" מספרים אבל זה לא עניין אותו. אולי גיא גם אמר שהתקורות שלו נמוכות יותר, או דברים שהם ברורים מאליהם. לא היה שותף למה שגיא כתב על הלוח, אם אכן כתב. הוא לא ראה טבלה. לא שמע מספרים. לא ראה את גיא מכתוב ליהונתן מחירים, ולא ראה את יהונתן מחליף ניירות בקלסרים. מכחיש כי היה תיאום, גם לא היה טעם לתאם מחירים עם גיא כשיש מתחרה נוסף.

46. בהודעה נוספת שמסר זיידמן ברשות ביום 9.5.11 (ת/4), הסביר כי המכרז היה פרויקט משותף של מר ושל מר טלקום, ועל כן הצעת המחיר למכרז הוגשה על ידי מר טלקום, בעוד הוא חתום עליה.

47. בבית המשפט העיד כי לאחר שפורסם המכרז, הוא נפגש עם נוח ממטאו-טק, ונוח סיפר לו על מכרז אחר בו מטאו-טק הפסידה לאינווירומנג'ר, כאשר בדיעבד התברר שהצעתה של אינווירומנג'ר הייתה נמוכה ביותר ולא ריאלית.

בהמשך, תוך כדי הניסיונות לגבש את הצעתם למכרז ובעקבות הדברים שאמר לו נוח, הוא הבין שגיא - אותו הוא מכיר שנים רבות ויודע את דפוס החשיבה שלו - ינצל את הפרצה המאפשרת להגיש הצעה לא ריאלית, ויגיש הצעה נמוכה מאד. "אמרתי הדבר היחיד בסיטואציה הזו זה פשוט לקרוא לו, להזהיר אותו להתרות בו ולומר לו שבמקרה הזה אנחנו לא נוותר... אנחנו נפנה לכל ערכאה אפשרית כדי למנוע את הדברים האלו" (עמ' 797). החליט לנסות למנוע מגיא לזכות במכרז באמצעות הגשת הצעה נמוכה מידי ואז פנייה למזמין בדרישות לתמורה כספית נוספת. הוא הגיע למשרדי מר באותו בוקר בשעה 09:30 לערך. פנה לקובי יחיאל וביקש ממנו שיצור קשר עם גיא ויזמין אותו אליו למשרד. החליט שאינו רוצה לשוחח על כך עם גיא בטלפון, אלא פנים מול פנים, כדי שגיא יבין את רצינות העניין. גיא מכיר אותו מספיק שנים ויודע מתי הוא נחוש ואומר דברים שהוא מתכוון לעמוד מאחוריהם, לכן היה חשוב לו שגיא יראה אותו. תכלית השיחה הייתה אחת: להתרות בגיא שיתמחר את הצעתו כך שיוכל לבצע אותה במחיר שתומחר. זיידמן הדגיש ששיטת עבודתו של גיא ידועה לו היטב. בנוסף, ציין כי כאשר גיא עזב את עבודתו במר, הוא לא רצה להשאיר אותו בפרויקט של המטאורולוגיה המרחבית, אך קובי התעקש. בעקבות כך היה עימות בין דורון לגיא.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

גיא חזר אליו בטלפון, בסביבות השעה 10:30, ואמר לו שהוא בפגישה וייקח לו זמן להגיע למשרדי מר. גיא שאל אותו מה סיבת הפגישה, וחושב שהוא ענה לגיא שהוא רוצה לשוחח איתו על כך שאין מפרט במכרז, וכן להתרות בו על היקף העבודה. לא זוכר שגיא אמר לו שההצעה של אינווירומנג'ר סגורה ושהוא לא רואה טעם להיפגש. זוכר שגיא אישר את הגעתו. יודע שלגיא "יש כבוד" לבקשות שלו, אחרי שנים שעבד תחתיו.

זיידמן הדגיש שבאותו בוקר התנהלו בחדרו שתי פגישות: הראשונה פגישה שלו עם דורון ורון, והשנייה הפגישה עם גיא, היא הפגישה המדוברת. לא זוכר פגישה בה כולם נכחו יחד.

גיא הגיע למשרדי מר, והתחילה השיחה. באותו שלב דורון לא היה בחדר. תחילה הוא הסביר לגיא את עניין המפרטים ויישור הקו במכרז, ובהמשך הדגיש לפניו שהפעם הם מאד החלטיים ועומדים על כך שצריך לתמחר לפי היכולת לבצע את הפרויקט. חזר שוב ושוב על כך שהם, במר, יעמדו על כך שמה שיתומחר זו התמורה שכל אחד יקבל. גיא התנגד לדבריו. השיחה לא הייתה מסודרת ולא היה לה כל כיוון מעבר לדברים שהוא אמר לגיא.

לא זוכר אם גיא הביא לפגישה קלסרים. כאשר גיא נכנס לחדרו דורון כבר לא היה שם. בהמשך דורון חזר לחדר כדי לקבל ממנו את המחירים, אבל לא היה שותף לשיחה עם גיא. בשלב מסוים במהלך השיחה הוא ביקש מדורון להביא לו את טופס ההצעה למכרז. לא זוכר שויטלי נכנס לחדר עם הטופס אבל זה ייתכן.

במהלך השיחה במשרד נמשכה שגרת העבודה. אנשים נכנסו ויצאו מהחדר, וגם הוא עצמו יצא באמצע כדי לשוחח על מכרז מסוים שמתנהל בחו"ל. בשום שלב לא הייתה בחדר שיחה רציפה, מגובשת, עם נתונים מוצקים. החדר שלו תמיד פתוח וגם כשהוא יצא מהחדר אנשים נשארו בו וכנראה המשיכו לצעוק ולשוחח. כל המפגש היה קצר מאד, 15-20 דקות בלבד. שניהם היו בלחץ גדול בגלל לוחות הזמנים. הוא אמר משהו, גיא ענה, ושניהם הרימו את הקול. כל אחד הציג עמדה, אמר נתונים. גם נזרקו לחלל מספרים: **"אני ברור לי השיחה גלשה, זה אמר מספרים, זה אמר תקציב, זה אמר יקר"** (עמ' 803) אבל הנתונים שנאמרו לא היו קונקרטיים ולא עיבדו אותם לצורך חלוקה בין הצדדים. לא היה כל תיאום. במהלך הפגישה הוא לא כתב דבר על הלוח ולא היה שותף לכתובה כזו, אם הייתה. גם אם נכתבו דברים על הלוח, הוא לא ראה אותם ולא לקח משם נתונים. ייתכן שבמהלך הפגישה השיחה גלשה והוא אמר שהיקף העבודות בתרנים זה מיליונים, סכום שעובר את תקציב הלקוח. אלה נתונים שנאמרו בפגישה. גם גיא זרק לחלל דברים, דיבר על היקף העבודות ויישור הקו. לא זוכר שראה את יהונתן בחדר, אבל באותו זמן לא ממש הכיר את יהונתן. לא שוחחו על שיקולי תועלת בצפון מול הדרום. נראה לו טבעי שגיא מעדיף לעבוד בדרום כי המשרדים שלו ממוקמים בדרום, ולכן הניח שגיא יגיש הצעה זולה יותר בדרום, אך הנושא לא עלה בפגישה. לא זוכר שהתנהל בחדר וויכוח על זמני הנסיעה בין התחנות. זוכר שבשלב מסוים גיא אמר איזה אומדן והוא ענה לגיא שעבודת הנדסה אזרחית זו עבודה במיליונים וגיא עמד על שלו שהם טועים. משם גלשה השיחה למספרים לא קונקרטיים שלא נעשה בהם כל שימוש. גיא גם דיבר על תקציב שלא ברור מאיפה הוא שמע עליו. יכול להיות שבין דורון לגיא התנהלה שיחה

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

בנוגע למספר הטכנאים הדרושים, אך גיא לא היה מעורב בה. לא יודע מה בדיוק כל אחד אמר לשני, כולם דיברו אחד עם השני אבל זה לא היה בשביל לייצר אינפורמציה.

בדיעבד הוא מבין שזו הייתה טעות, ואולי אם היה נפגש עם גיא כמה ימים לפני מועד ההגשה זה היה נראה אחרת, אבל רק בלילה שלפני ההגשה הוא ישב עם דורון ורק אז עיכל את המידע.

לא זכור לו שדיבר עם גיא על מטאו-טק והאם הם ניגשים למכרז, שכן היה לו ברור שהם ניגשים. לא זוכר שבמהלך הפגישה שוחח עם נוח בטלפון. אם מראים לו זאת בפלט השיחות, כנראה שהתקשר אליו לאחר שביטלה עם גיא דובר על האומדן והוא רצה לשאול את נוח האם פורסם אומדן. בשיחה זו נוח אמר לו שהם כבר הגישו את הצעתם.

לא זוכר איך הסתיימה הפגישה. רק זוכר שהייתה מצוקת זמנים, הוא קרא לדורון ולחש לו באוזן ללכת ולכתוב את המחיר שהתגבש אצלם, 3,600,000 ש"ח, ולחלק אותו בין שני האזורים ובין השנים השונות. לא נתן לדורון את המחירים לפני הפגישה כי באותו שלב עדיין לא היו מחירים, מודל העלות כבר היה גמור אך הפרטים לא היו סגורים. מלכתחילה היה להם ברור שהשנה הראשונה יקרה ב-25%-30 מהשנייה, והפגישה לא שינתה את המחירים, עובדה שהמרווחים בהצעה הסופית נשארו כמו במודל העלות. הוא קרא לדורון כדי לסגור איתו שהמחיר הסופי זה מה שהם החליטו קודם, עוד לפני הפגישה, והעדיף לעשות זאת פנים מול פנים ולא בטלפון. ככל הנראה בשלב זה, כשהוא שוחח עם דורון, גיא עוד היה בחדר, אבל הוא ודורון שוחחו בשקט. השיחה עם דורון התחילה בחדר, כשהם עומדים משני צידי השולחן, והמשיכה במסדרון, אך בדרך מהחדר למסדרון הם לא עברו ליד גיא. זה היה רבע שעה לפני המועד האחרון להגשה והוא היה לחוץ וממוקד בשיחה עם דורון. הסביבה כלל לא עניינה אותו. בשיחה ביניהם הם התלבטו בנוגע לצורת "פיצוח" המחיר שנקבע מראש לתוך ההצעה, איך לחלק את המחיר בין השנים ובין האזורים. לא זוכר שדורון כתב את המחירים על דף וסובב לו את הדף לחתימה. משוכנע שלא חתם על הנייר כשהיו עליו המחירים, אולי חתם על טופס ריק ודורון מילא אחר כך. בהמשך דורון יצא מהחדר ומילא את ההצעה במתחם שלו שנמצא בקומה אחרת של הבניין.

ראה את גיא ויהונתן מסתודדים בפינת החדר שלו, אבל לא שמע מה הם מדברים ולא ראה מה כתבו. לא ראה אותם ממלאים את ההצעה. לא זכור לו שראה אותם ממלאים את המחירים בחדר שלו ומחליפים את ההצעות בקלסרים.

אם אחרי הפגישה איתו גיא שינה את הצעתו, כנראה המסר שלו הועבר.

זיידמן הדגיש שבנוסף למר ולאינווירומנג'ר, היה מתחרה נוסף, מטאו-טק, והיה לו ברור שמטאו-טק יגישו הצעה תחרותית. כך שלא היה כל טעם בתיאום עם אינווירומנג'ר.

48. בכל הנוגע לשינוי גירסאותיו, ולכך שבתחילת החקירה הכחיש את הפגישה עם גיא, הסביר זיידמן כי נבחל כשבאמצע היום הגיעו לחדרו אנשי רשות ההגבלים, מנעו את יציאתו מהחדר, פשטו

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

במחשב, שיתקן את עבודת החברה וזימנו אותו לחקירה. הוא הובך והיה לחוץ. כשהגיע למשרדי הרשות ראה את גיא ואת נוח ונלחץ עוד יותר. זו פעם ראשונה שהוא נמצא בסיטואציה כזו. לדבריו החקירה התחילה והיא התמקדה בפגישה. הוא התלבט מה לומר, כשהיה לו ברור שכל מה שיאמר בנושא יצטייר לא טוב. בשלב ראשון ניסה "לברוח" מהפגישה. מודה כי זו הייתה טעות. הבין זאת כבר בסוף אותה הודעה ולכן אז התחיל לספר על הפגישה. בחקירה השנייה שלו סיפר על הפגישה ותיאר אותה כ"שיחת מסדרון". כנראה זה לא היה המינוח המתאים ביותר, אך זו באמת הייתה שיחה שלא נקבעה ביומן והייתה כמעט אקראית, כשאנשים נכנסו ויצאו במהלכה וגם הוא המשיך בשגרת יומו. זו אכן הייתה שיחת מסדרון על אף שלא נערכה במסדרון. גם הדברים שנאמרו בה הם כאלה שמחליפים במסדרון. הבין שהגרסה הקודמת שלו לא ראויה: "לא אמרתי אמת ובעצם ניסיתי לסגור את הפער של הפגישה עם גיא" (עמ' 865). מכחיש שבהודעה הראשונה הכחיש שביקש מקובי להשיג את גיא בבוקר הגשת ההצעות. מאשר ששינה את גרסתו, בין היתר אחרי שהציגו לפניו את הודעותיהם של גיא, קובי ודורון.

לא היו שיחות נוספות עם גיא בנוגע למכרז, לא שיחות מסדרון ולא אחרות. חד וחלק. מאשר שבאחת ההודעות שלו הוא מסר שהיו כמה שיחות מסדרון עם גיא, אך הסביר שהתכוון לשיחות אחרות שלא היו קשורות למכרז. גיא מגיע פעמים רבות למשרדי מר וכשהם נפגשים הם משוחחים קצת, אך לא שוחחו על המכרז. הדברים שאמר בחקירה על כך שהיו כמה שיחות אינם נכונים. אולי אמר זאת כצורת התנסחות מסוימת. כשאמר בחקירה השנייה שהוא לא זוכר את מועד ושעת הפגישה, התכוון לכך שהוא לא זוכר את השעה, כי מועד הפגישה זכור לו היטב. מאשר שבאותה חקירה אמר שגם אם הייתה פגישה עם גיא היא לא צרובה לו בזיכרון, שכן: "זה עדיין הזנב של החקירה הראשונה... פה הייתה לי בעיה בחקירה השנייה והבנתי ששגיתי אז ניסיתי לסגור את הפער, זו הדרך ולא יכולתי לעשות קוסמות ולעשות משהו אחר... יש גרסה אחת שאמרתי והיא בעייתית, כדי לתקן את זה אז סגרתי את הפער" (עמ' 881-882). הפגישה עם גיא לא הייתה קשורה לתיאום אבל היא גלשה והוא הרגיש בה לא בנוח.

בכל מקרה, הדגיש זיידמן, בשיחה לא סוכם ולא תואם דבר. "אני לא יודע אם זה היה ראוי אבל זו הייתה הפגישה" (עמ' 807).

זיידמן אישר שבסיום כל חקירה הוא קרא את ההודעה לפני שחתם, ודרש תיקונים מסוימים, אך לדבריו לא כל הדרוש תיקון אכן תוקן.

גרסתו של גיא

49. כבר בהודעה הראשונה שמסר ברשות, ביום 9.1.11, (ת/5), העיד גיא בעניין הפגישה: בבוקר הגשת ההצעה למכרז הוא היה בפגישה בצריפין. במהלך הפגישה התקשר אליו קובי ואמר שזיידמן רוצה לדבר איתו על המכרז. בהמשך הוא יצר קשר עם יוסי זיידמן ואמר לו שהמועד

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

האחרון להגשת ההצעות הוא בשעה 10:00, שההצעה שלהם כבר מוכנה והוא לא רואה טעם להיפגש. זיידמן אמר לו שהמועד האחרון הוא בשעה 12:00 והתחיל לדבר איתו על תכולות המכרז ועל יישור הקו. הסכים להיפגש עם זיידמן במשרד ולדבר על כך, כי למר יש הרבה ניסיון ורצה לשמוע מהם על יישור הקו. התקשר ליהונתן וביקש שיצטרף אליהם.

הפגישה החלה בשעה 11:00 לערך, והתקיימה במשרדו של זיידמן. בתחילה הוא נכנס לבד לחדרו של זיידמן והם שוחחו קצת. כשהונתן הגיע זיידמן קרא לדורון ולויטלי וכולם יחד דיברו. בפגישה הוא הציג בפני זיידמן את התזה שלו וזיידמן הציג את שלו: כמה עובדים צריך, מחירים וכו'. אנשים כל הזמן נכנסו ויצאו מהחדר, גם הוא עצמו יצא כמה פעמים כי היו לו שיחות טלפון, וגם זיידמן יצא לדבר. לשאלה איזה מחירים תיארם עם מר, השיב **"תיאמנו מחירים יותר גבוהים שלטעמי מתוך השיחה שקיימנו משקפים את העבודה כמו שהיא"** (גליון 12). הם לא דיברו על חלוקת המכרז, לא הייתה ממש חלוקת עבודה. למר יש ציון איכות טוב יותר ולכן הוא העריך שהשמי"ט יחלק את המכרז בין שתי החברות. מניח שהם היו מקבלים את אזור הדרום כי הם ציינו במסמכי המכרז שהם רוצים להקים מרכז שירות בדימונה. נושא חלוקת האזורים עלה במהלך הפגישה, על אף שרק במרומז, ובשלב זה כולם היו בחדר, וכאשר מילא את ההצעה בכתב יד, המחירים בצפון היו גבוהים יותר מאשר בדרום. לא יודע אם מר מילאו במקביל מחירים גבוהים יותר בדרום, אבל "זה היה באוויר".

בנוסף, במהלך הפגישה מר שיכנעו אותם שההערכה שלהם את השנים שלאחר יישור הקו, לוקה בחסר. חושב שכשהם דיברו על כך שיישור הקו צריך להיות סביב 1,200,000 ₪, כולם היו שם כולל זיידמן. זה נאמר בעקבות השיחה שהייתה לו עם און לפני כן, בה אמר לו און שעלות החלפת תורן היא 15,000 ₪. חושב שאת ההערכה שהתקורות לאחזקה, 600,000-700,000 ₪, אמר דורון בנוכחות זיידמן. כל אחד הציג איך הוא רואה את הדברים. דיברו גם על כמות התרנים. הוא בטוח שזיידמן נכח בחדר בזמן הזה.

בסיום השיחה מילא בכתב יד הצעה חדשה, לא זוכר אם הוא כתב את המחירים או יהונתן. **"בכל מקרה אני אחראי לזה. ייתכן שטכנית הוא רשם את הדברים, אבל הוא עשה את מה שאמרת לי"**. לא זוכר אם זיידמן היה בחדר כשהם מילאו את המחירים, בכלל לא יודע אם זיידמן ידע שהם דיברו על המחירים כי בשלב מסוים זיידמן יצא מהחדר.

בסוף הוא לא עשה שימוש בדברים שעלו בשיחה עם זיידמן, כי לדעתו המחירים עליהם דיברו גבוהים מידי. הוא הגיש את ההצעה המקורית, הנמוכה יותר, שהכין והדפיס במשרד ערב קודם. חושב שבהצעה הזו המחירים בצפון ובדרום דומים למדי, שכן כשכתבו את ההצעה הסתכלו על זכייה בכל הארץ ולא רק באזור אחד. בהצעה המודפסת העריכו בצורה מינימליסטית יותר את נושא יישור הקו ולכן המחיר היה נמוך יותר. לא אמר להם שלא הגישו את ההצעה על פי המחירים שתואמו. לא יודע אם זיידמן ידע שהם הגישו בסוף את ההצעה המקורית. מכחיש שהגישו בטעות את ההצעה המודפסת. לא יודע אם זיידמן שינה את הצעתה של מר אחרי הפגישה.

לדברי גיא **"נפגשנו, דיברנו על מחירים, דיברנו על תכולות..."** (גליון 13).

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

מעולם לא שוחח עם נוח על המכרז. גם לא יהונתן. זיידמן אמר לו שהוא דיבר עם נוח ושגם מטאו-טק ניגשים למכרז. חושב שזה נאמר במהלך הפגישה. העריך שנוח יגיש הצעה יקרה יותר כי כך עושה בדרך כלל.

50. בהודעה מיום 10.1.11 (ת/6) הוסיף גיא שרון לא נכח בפגישה, אבל נכנס ויצא מהחדר. ייתכן ששאל על מה הם יושבים וענו לו.

הוא לא חושב שהיה שלב בפגישה בו דיברו על מחירים, אולי רק בהתחלה אבל הוא לא התערב. את ההצעה בכתב יד מילא בסיום הפגישה, ביום 8.12.10. אם מופיע עליה התאריך 7.12.10, זה כנראה מאחר שההצעה הריקה הודפסה בערב הקודם. כאשר יהונתן הגיע לפגישה הוא הביא אתו הצעה ריקה. לא יודע למה, הוא לא ביקש זאת ממנו. אולי יהונתן לקח את ההצעה שהם כתבו ערב קודם, ומחק בטיפקס את עמודות המחיר.

יהונתן שמר את כל מסמכי המכרז בקלסר עליו נכתב: "שמ"ט". יהונתן לא הגיע לפגישה עם הקלסר הזה, הוא לא ביקש זאת ממנו.

בכל הנוגע להצעה המקורית עליה הוא חתום, עליה מופיעה בכתב יד ההערה: "ההצעה המעודכנת נמצאת בתחילת הקלסר" (ת/162), מסר גיא שזה אינו כתב ידו. אולי יהונתן או דנה המזכירה כתבו זאת, הוא לא הנחה מישהו מהם לכתוב.

הגיש את ההצעה המודפסת כי זה מה שהתכוונו להגיש. הוא שמח שהאירוע במשרדי מר לא השתקף בסוף ללקוח כי ההצעה שזכתה היא ההצעה הזולה. מאשר ש"בגדול" ידע מה המחירים של מר. מאשר שבמהלך הפגישה הוא התכוון להגיש את ההצעה בכתב יד, אבל בהמשך החליט להגיש את ההצעה המודפסת. אם שתי ההצעות הוגשו, זו טעות. יהונתן הוא זה שהכניס את ההצעות אבל האחריות היא עליו כי הוא הסכים להגיע לישיבה אצל זיידמן. כמנהל של חברה קטנה, הוא לא יכול היה לסרב להגיע כשמנהל של חברה גדולה קורא לו. יש לו הערכה גדולה לזיידמן, למד ממנו המון.

51. בהודעה מיום 11.1.11 (ת/7) הסביר גיא על השיחה הטלפונית שהיתה לו עם און בערב לפני הגשת ההצעות, בה שלח אותו און לשוחח עם המתחרים. לדבריו, כאשר זיידמן התקשר אליו למחרת בבוקר, הוא ראה זאת כהמשך השיחה עם און, וכמקור שישלים לו את הנתונים החסרים, שכן למר יש ניסיון רב בתרנים.

במהלך הפגישה הם דיברו על תכולה והיקפי עסקה אבל לא על מחירים. כולם הכירו את המספר 15,000 שאון אמר, וכל אחד עשה לעצמו את המכפלה. הם לא דיברו על סכומים מפורשים אלא על סדר גודל. למשל: 1,000,000 ₪ עבור יישור קו, או 600,000-700,000 ₪ לתחזוקה. מאשר שבתחילה חשב שמספיק סכום של 400,000 ₪ לתחזוקה, אך כשהבין את היקף יישור הקו, הבין שצריך יותר טכנאים וכך הגיע לסכום של 600,000-700,000 ₪. מכחיש ששינה את התקורות בגלל

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

סיכום אליו הגיעו בפגישה. התקורות השתנו כי הבין יותר טוב את תכולת יישור הקו. למרות שבסופו של דבר, כאמור, החליט להגיש את ההצעה המקורית בגלל שכל הפגישה הזו לא הייתה לו נוחה. שוחחו על תכולות והיקפים וזה דבר לא מקובל. אמנם און אמר לו ללכת לדבר עם המתחרים על התכולות, אבל הוא חושב שזו הייתה הצעה בלבד. אכן הוא הגיע למשרדי מר כדי לקבל הבנה ברורה יותר לתכולות יישור הקו, אבל הרגיש אי נעימות עם הסיטואציה ולכן לדבריו הגיש בסוף את ההצעה המודפסת. קיבל את ההחלטה בסוף הפגישה אך לא אמר זאת ליהונתן. בסיום הפגישה, ועוד במשרדו של זיידמן, הוא ויהונתן התחילו להכניס את ההצעה בכתב יד לתוך הקלסרים. זיידמן לא היה שם באותו שלב. אז החליט להגיש את ההצעה המודפסת ואמר זאת ליהונתן שהתעסק עם הניירת. יהונתן לא התווכח.

52. בהודעה מיום 16.1.11 (ת/8) טען גיא שזו הפעם הראשונה שהוא רואה את כל חמשת הקלסרים שהם הגישו לשמ"ט, ואת שתי ההצעות שהוגשו יחד: זו המודפסת וזו בכתב יד. מאשר שמתוך חמשת ההצעות שבכתב יד שתיים מצולמות, חושב שהוא צילם אותן מהמקור בסוף הפגישה, בין 11:30 ל-11:45. היה לחוץ בזמן, יהונתן שם לו דפים ביד ואמר לו לצלם, וכך עשה. לא הסתכל מה זה היה אבל מעריך שזו ההצעה בכתב יד. לא ברור לו מה הוא צילם ומה מתוך זה נכנס לקלסר. ייתכן שההצעה המודפסת לא הייתה מוכנה בכל העותקים ולכן יהונתן שלח אותה לצלם אותה. בכל מקרה, יש לו זיכרון מוחשי מכך שממש לפני שהם יצאו לשמ"ט, הוא החזיק ביד קלסר עם ההצעה המודפסת.

כשביקש מיהונתן להצטרף אליהם לפגישה, הוא ביקש ממנו להביא איתו את קלסרי המכרז כדי שיוכלו להבין טוב יותר את נושא יישור הקו.

במשרד של יוסי הם כתבו על הלוח המחיק את כל החלופות שניתן לעשות מבחינת ההיקפים בארץ. חילקו את העמודות לצפון ודרום ובכל אזור קבעו שלושה דברים: היקף יישור קו (כשהכוונה היא למספר טכנאים ומנהל מלווה, שירות מעבר לטכנאים ומנהל, והיקפי ההעסקה של הטכנאים והמנהל), התקופה שאחרי יישור הקו, וכל מה שמעבר לפרויקט אם השמ"ט ירצה להרחיב את השירות מבחינת הזמן וההיקפים. הוא כתב את הטבלה ואנשים עלו והציגו את העמדה שלהם ומילאו את הטבלה. בעמודה של יישור הקו דיברו על החלפת 50% מהתנאים, בעמודה השנייה דיברו על שני טכנאים ומלווה כאשר לא הייתה הסכמה בנוגע לעלותם, הוא העריך זאת ב-600,000-700,000 ₪ וגם כתב זאת על הלוח במקום כלשהו, בעמודה השלישית גם דיברו על היקף דומה של כוח אדם אם כי זיידמן לא הסכים לכך (גיא צייר בבית המשפט את הטבלה – ת/250). יכול להיות שגם ההערכה שיישור הקו יהיה סביב 1,000,000 ₪ הייתה כתובה על הלוח. הלוח היה מקושקש מקודם בדברים אחרים, לא זוכר מה היה אבל לא הייתה הצעת המחיר של מר.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

כשהוא הציג את עמדתו ליישור קו של 50% מהתרנים, מר לא נקבו במספר אבל הציגו גישה שונה. מר טענו שהם מתמחים יותר ויכולים לשפץ תרנים שאינווירומג'יר לא תוכל לשפץ ותצטרך להחליף. מכאן הבין שהפרויקט הוא בהיקפים גדולים יותר ממה שחשב. הם לא כל כך דיברו על היקפים אלא יותר על מספרים. חושב שכל אחד מהצדדים ניסה ללקט מידע ולהבין איך השני רואה את התכולה וההיקף.

בסוף החליט לוותר על הגשת ההצעה בכתב יד, כי חשב שסיכויי הזכייה שלהם עולים עם ההצעה המודפסת.

הוא לא חושב שהם סידרו את כל חמשת הקלסרים במשרד של מר. יהונתן הגיע לפניו לשמ"ט וייתכן ששם המשיך לסדר.

53. בבית המשפט העיד גיא כי בבוקר הגשת ההצעות הוא היה בפגישה בצריפין. מבחינתו, בשלב זה

יהונתן אמור היה להגיש את ההצעה שנכתבה כמה שעות קודם לכן. אמנם בלילה, כשהוא עזב את המשרד, הוא אמר ליהונתן שאם יהיה לו שינוי בנוגע להצעה הוא יצור אתו קשר, אך לא זכור לו שהם דיברו על המכרז בבוקר. גיא חזר על הדברים, גם לאחר שהציגו לפניו פלטי שיחות מהטלפון הסלולארי של יהונתן המעידים על מסרונים ושיחת טלפון אחת בינו ובין יהונתן באותו הבוקר (ת/275). ציין שבטלפון הסלולארי שלו פלטים כאלה לא התקבלו.

תוך כדי הפגישה בצריפין, הוא קיבל מסרונים מקובי. בשלב מסוים קובי התקשר אליו ואמר לו שזיידמן רוצה לדבר אתו בנוגע למכרז. ענה לקובי שאין לו מה לדבר על זה עם זיידמן והשיחה הסתיימה. קובי המשיך לשלוח לו מסרונים ובשלב מסוים הוא התקשר לזיידמן. זיידמן אמר לו דברים שהזכירו לו מאד את הדברים שאמר לו און בערב הקודם: **"הוא ניגן לי ממש את אותם דברים ששמעתי מאון"** (עמ' 1048) ולכן היה לו ברור שאון שוחח גם עם זיידמן. לכן, כשזיידמן הזמין אותו אליו למשרד, הוא ציפה לראות שם גם את און או לפחות מסמך ממנו. הייתה לו תחושה ברורה שאחרי השיחה שלו עם און, און יצר קשר עם המתחרים האחרים ונתן להם הנחיות ברורות. הוא גם מכיר את ההתנהלות של און ויודע שאון אומר אותם דברים לכל החברות. ואם און, שהוא עורך המכרז, שלח אותו לדבר עם המתחרים, מילה של און זו הנחיה. לכן החליט לנסוע למשרדי מר. בדרך התקשר ליהונתן ואמר לו להצטרף אליהם ולהביא אתו את ההצעות.

הגיע למשרדי מר בשעה 11:00 לערך. נכנס לחדרו של זיידמן אבל זיידמן היה עסוק ולכן הוא ירד לפינת הקפה, שם פגש עובדים אחרים ושוחח איתם. לאחר כרבע שעה יהונתן הגיע ואז זיידמן קרא לכולם והם נכנסו לחדרו. זיידמן הוא מנהל נגיש מאד, עובדים נכנסים ויוצאים מחדרו כל הזמן. מכיר את "תחנת הרכבת" הזו מהשנים בהן עבד במר. כך היה גם עכשיו: אנשים נכנסו ויצאו, ישבו, קמו והלכו. זיידמן דיבר בטלפון ויצא החוצה, רון נכנס ויצא, דורון נכנס וישב ויצא, וגם ויטלי. יהונתן היה בחדר לכל אורך הפגישה ואם עובדים אחרים טוענים שלא ראו אותו, אולי זה בגלל שהם לא זיהו אותו. רון נכנס לחדר רק לרגע, ולא בזמן שהם דיברו על מחירים. גם הוא עצמו בשלב מסוים פתח את הפטופ שלו והתחיל לקרוא מיילים. כך שבפגישה הם לא ישבו האחד

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

מול השני ודיברו. בשלב מסוים זיידמן נשא נאום על כמה מר טובה בניגוד לאינווירומנג'ר שלא עושה עבודה טובה. הופתע, כי ציפה למשהו אחר. לא הבין מה זיידמן רוצה ממנו ובשביל מה קרא לו. השיחה לא הייתה ידידותית. ציפה לשמוע ממר מה און אמר להם, אבל לא שמע את זה ולא שמע כמה אתרים הלקוח רוצה. כל אחד מהנוכחים "זרק" מידע וניסה לדלות מאחרים מידע ומספרים. היה רעש ובלגן. הוא רצה ללמוד ממר אם הם קיבלו הנחיות מאון, אבל לא שמע כל מידע חדש. רק לקראת סוף הפגישה הבין שהוא לא יקבל את מה שחשב לשמוע. הרגיש שמנסים לדלות ממנו פרטים אז אמר דברים שהוא יודע, אבל לא נתן שום מידע שלא היה כתוב במסמכי המכרז. בשלב מסוים זיידמן יצא מהחדר ודורון אמר לו שהמכרז "מבורדק" ואז כל אחד התחיל לומר מה דעתו על המכרז. לאחר כמה דקות זיידמן חזר לחדר ואמר "נו מה קורה" (עמ' 1050). לכן הוא ניגש הלוח המחיק הגדול של זיידמן והתחיל להציג את הדברים בצורה מסודרת: צייר על הלוח טבלה כאשר השורות היו צפון ודרום והיו שלוש עמודות: שנה א', שנה ב' ואופציה שהן למעשה שלוש השנים שלאחר השנתיים הראשונות של המכרז. על הלוח היו רשומים כבר ציורים ושרטוטים שונים שלא קשורים למכרז. רשם על הלוח גם את המספר 15,000 אותו און מסר לו בגין עלות תורן מחברת "התורן". מספר שאון אמר לו שהוא מסר לכולם. בטבלה כתב גם "50% תרנים להחלפה" אך זה לא משקף הסכמה על כמות התרנים שצריך להחליף. בעמודה שנייה התייחס למספר הטכנאים בתקופה שלאחר יישור הקו, מה שמוגדר במכרז כ"שנת החזקה". בעמודה השלישית התייחס לשירות מעבר לשנתיים הראשונות. אין בטבלה מחירים ולכן ברור שלא מדובר בטבלת תיאום. בשלב זה זיידמן היה לידו. לא זכור לו שמישהו שאל אותם איפה אינווירומנג'ר מעדיפה לעבוד, בצפון או בדרום. מכחיש שבפגישה סוכם שאינווירומנג'ר תעבוד באזור הדרום ומר בצפון. מאשר שהיה לו נוח יותר לעבוד בדרום, וגם אמר זאת למתחרים במסגרת הדברים שנזרקו באוויר. מאשר שבהצעה המודפסת הדרום זול יותר מהצפון. מר לא אמרו היכן נוח להם יותר לעבוד, אבל לכולם היה ברור, גם לאון, שלמר נוח יותר לעבוד בצפון, לאינווירומנג'ר נוח יותר בדרום ולמטאו-טק נוח בעיקר במרכז.

הוא לא שמע מזיידמן את הסכום של 1,000,000 ₪, לא יודע אם זיידמן בכלל ידע שהם מדברים על הצעה חדשה. דורון אמר סכומים, אמר 600,000-700,000 ₪ עבור תקורה. ובכל מקרה, משנות עבודתו במר הוא יודע כיצד מר נוהגים לתמחר.

בשלב מסוים הוא לחש ליהונתן שיכין הצעה אחרת, של 1,600,000 ₪, וזאת בעקבות המחירים שנזרקו לחלל האוויר במהלך הפגישה. יהונתן התחיל להכין את הניירת וגם שלח אותה החוצה לצלם חומרים. אבל הוא לא ראה את המספרים שיהונתן כתב בהצעה הזו ובסוף גם לא חתם עליה. הוא גם לא יודע מהיכן הביא יהונתן את מסמכי ההצעה, חושב שערב קודם יהונתן הדפיס מסמכים ריקים והביא אותם איתו לפגישה. אמנם הוא אמר ליהונתן את המספר 1,600,000 ₪, אבל את שאר המספרים יהונתן מילא, לרבות את המחירים לשנות האופציה. הוא סמך על שיקול הדעת של יהונתן אבל הוא לא יודע איך יהונתן הגיע למספרים שנכתבו בהצעה. מאשר שבינו ובין יהונתן נהוג שהוא אומר ליהונתן מחיר עגול ויהונתן מוריד את המחיר קצת למטה והופך את

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

המחיר למחיר לא עגול, למשל הוא היה אומר 100 ש"ח, ויהונתן היה כותב 98 ש"ח, אבל לא מדובר בהורדה משמעותית מהמחיר (ההצעה המודפסת סומנה ת/269, ההצעה בכתב יד ת/242). ברור לו שההצעה בכתב יד לא הייתה אמורה להיות מוגשת. אם היה מסתכל עליה היה רואה שההצעה תפסל, מאחר שהיא עוברת את תקציב הלקוח. אין אף לקוח מטאורולוגי שישלם מחירים כה גבוהים. כל זה נעשה כדי להראות לעובדי מר שהם "זורמים" איתם ומשנים את הצעתם בהתאם למפגש. לא הייתה הסכמה ביניהם לבין מר שהם משנים את ההצעה, אבל רצה להציג להם "כאילו" הם עושים זאת. הרגיש שמר חושבים שאינוורומנ'ר מתכוונת להגיש הצעה זולה ו-"אני רציתי שמר יראו... שאני.... נכנעתי לאותו קונספט, או התיישרתי לאותו כיוון, או העלינו את הרמה לאותה רמה גבוהה שהם עובדים בה" (עמ' 1177). הוא לא הראה למר מה הם כתבו בהצעה שלהם, אבל בהבנה שלו, אם בסוף הפגישה יהונתן והוא היו פשוט קמים ויוצאים, מר היו מגישים מחיר נמוך מאד כפי שעשו בפעמים קודמות. לכן נראה לו נכון להנחות את יהונתן לפעול כאילו הם משנים את ההצעה. בכל מקרה, המחיר שלחש ליהונתן לא נבע מהפגישה. ואכן יהונתן כתב מספרים חדשים ושלח אותם לצלם חומרים בזמן שיהונתן נשאר לסדר את הדפים בקלסרים. הוא עצמו לא נגע בקלסרים. הדגיש שבאף רגע הוא לא התכוון להגיש הצעה אחרת מזו שמילאו לילה קודם. אם אמר במהלך החקירות שלו ברשות, שבישיבה אצל מר הוא התכוון להגיש את ההצעה בכתב יד, התכוון לכך שניסה ליצור אירוע שיציג "כאילו" הוא מתכוון לשנות את ההצעה. באותו שלב הוא לא ידע שהם צריכים להגיש את ההצעה ב-5 העתקים וחשב שמדובר רק ב-2 העתקים. לכן הרשה לעצמו, אפילו בשלב לחוץ כל כך, לצאת לצלם את החומרים, לחזור, לחזור, להכניס לקלסרים, והכול מבלי לומר ליהונתן שהוא כלל לא מתכוון להגיש את ההצעה הזו. לא חתם על ההצעה הזו.

ואז, ברגע שזיידמן ודורון יצאו מהחדר, הוא אמר ליהונתן, בצורה ברורה מאד, לחזור להצעה המקורית (ת/245). עשה זאת כי הבין שלשמי"ט אין תקציב ואם הם יגישו הצעה שגבוהה מ-1,000,000 ש"ח, הם יפסידו את המכרז. לכן מבחינתו ההצעה המודפסת היא ההצעה שהוגשה. יהונתן עבד שוב על המסמכים, וכשיהונתן אמר לו שהוא מוכן, הם יצאו לדרך לכיוון השמי"ט. גיא הדגיש שבשום שלב הוא לא ראה את ההצעה של מר ולא ידוע לו אם הם שינו אותה בעקבות הפגישה.

גיא הדגיש שגם בחקירותיו ברשות הוא לא אישר שהיה תיאום. אם אמר בהודעה שתיאמו מחירים, התכוון לתיאום תכולות. הכחיש שבמהלך החקירות הודה בכך שידע מה תהיה הצעת המחיר של מר. הסביר במהלך החקירה הראשונה נכנס לחדר החוקר ארביב והודיע לו שיהונתן התעלף במהלך חקירתו. הוא מכיר את יהונתן ויודע שהוא לא בחור בריא ולכן הוטרד. לכן אמר בחקירה שהוא לוקח על עצמו את האחריות לאירוע.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

גרסתו של יהונתן

54. **יהונתן סרור**, מנהל פרויקטים באינווירומנג'ר מאז שנת 2006. העיד כי ההחלטה האם לגשת למכרז או לא, נתונה לגיא. לדברי העד, אין לו זכות חתימה בחברה. הוא יכול להחליט במצב בו מדובר בהצעת מחיר נמוכה ואם מדובר בפרויקט שחוזר על עצמו. אך גם במקרים כאלה ההחלטה הסופית בנוגע למחיר היא של גיא.

בעבר אינווירומנג'ר זכתה במכרז של שירותי תחזוקה לתחנות מטאורולוגיות של משרד החקלאות, אבל מדובר במכרז שונה לחלוטין מהמכרז דגן שכן הוא לא כלל את נושא התרנים, לא את יישור הקו וגם לא כיולים, ועוד.

יהונתן הסביר שמטאור-טק היא היבואנית הרשמית בישראל של ציוד של חברה מסוימת, אך כשהם פונים למטאור-טק בהצעת מחיר, הם מקבלים הצעות מחיר גבוהות במיוחד ואף לא מקבלים תשובות לשאלות. לכן הם נאלצים למצוא "פטנטים" להביא לארץ ציוד דרך חברות אחרות. בעיה נוספת נוצרה בעובדה שהשמי"ט מתעקש לעבוד רק עם מוצרים של החברה המשווקת על ידי מטאור-טק, וכך אינווירומנג'ר מתקשה לעבוד עם מוצרים מספקים אחרים. מי שעוסק במטאורולוגיה בישראל, כדאי לו להישמע להנחיות השמי"ט, ובפרט לאלה של און.

עוד לפני פרסום המכרז, אינווירומנג'ר עבדה עם השמי"ט. בין השאר, בשנת 2007 מהנדס קונסטרוקציה מטעם אינווירומנג'ר תיכנן שלושה סוגי תרנים נרכשים עבור השמי"ט.

55. על המכרז שמע עוד לפני שהתחיל לעבוד באינווירומנג'ר. מדובר במכרז גדול שהיה חשוב להם מאוד. הוא באופן אישי ראה בהשתתפות במכרז סוג של שליחות. למעשה ההצטרפות שלו לאינווירומנג'ר נגעה למכרז, שכן בחוזה ההעסקה שלו נאמר שאם אינווירומנג'ר תזכה במכרז, הוא ינהל את הפרויקט. ואכן, עוד לפני שהחל לעבוד באינווירומנג'ר, במהלך חופשת השחרור שלו מהצבא, הוא הלך לדבר עם און כדי להבין אם באמת יש לשמי"ט כוונה לצאת במכרז בסדר גודל כזה.

לא ידע שמספר חודשים לפני פרסום המכרז, און והניה שוחחו עם גיא וביקשו ממנו הצעת מחיר לתחזוקת התחנות. לא מאמין שגיא אמר להניה שאפשר לתחזק את כל התחנות ב-100,000 ₪ בשנה. בהשוואה לעבודה שאינווירומנג'ר עושה במשרד החקלאות, ניתן להבין שהמחיר לא הגיוני. לאחר שפורסם המכרז, הוא השתתף בכנס מציעים, במהלכו עוברת בין המתחרים אינפורמציה וגם דיסאינפורמציה. גם המזמין מעביר במעמד זה מידע למתחרים. זוכר שכבר במפגש הזה המתחרים דיברו על הבעייתיות במכרז ואמרו שאי הוודאות גדולה. דיברו גם על כך שיש תרנים שאסור לטפס עליהם, ויש כאלה שיש להם בעיה של אישורים. בנוסף, הוא השתתף בכל ימי הסיוורים שהתקיימו, למעט אחד. ראה שמצב התחנות רע, הן ישנות ורעועות, זאת למעט 10 תרנים חדשים שהותקנו, רובם באזור הדרום. במשך השנים העבודות בתחנות בוצעו "טלאי על

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

טל"א" והן היו מוזנחות. בצפון מצב התחנות היה קשה יותר, שכן שם יש יותר עשביה ומוזג אוויר הגורם לקורוזיה. במהלך הסיורים הוא תיעד במחברת את מצב התחנות (ת/165). חוסר האינפורמציה במכרז התבטא גם בכך שבמהלך הסיורים, כמעט על כל שאלה שנשאל און, הוא ענה: "אתם אחראים על הכול, תחשוב לבד, תעשה מה שאתה חושב". בעיה נוספת הייתה נעוצה בכך שלא התאפשר להם לבקר בכל התחנות, כאשר גם מתוך התחנות בהן ביקרו, היו כאלה שצריך יותר מביקור אחד כדי להבין מה קורה בהן. בסיורים בהם השתתף, לקח איתו מהנדס קונסטרוקציה בשם מרק פויגל, השייך לחברה חיצונית, שכן לאינווירומנג'ר אין אגף של הנדסה אזרחית (להלן: "מרק"). בסיום הסיורים מרק כתב את מסקנותיו, והוא הקליד אותן, יחד עם תרשומת דברים שאון אמר במהלך הסיורים (נ/36-37). ממסמכים אלה ניתן לראות את אי הוודאות שהייתה להם. באופן כללי ניתן לומר שהשם"ט ניסה להעביר את כלל האחריות לזוכה. בסופו של דבר, מרק טען שמתוך 30 התחנות בהן ביקר יש צורך להחליף 11, וכי יש לבצע עוד עבודות בתחנות אחרות. גם דעתו של מרק הייתה שמצב התרנים "קטסטרופאלי". און השתתף בחלק מהסיורים. און לא סיפר להם שבעבר נפלו תרנים. לא זכור לו שאון אמר להם שלדעתו צריך להחליף את כל תרני הפיברגלס, או שאון אמר שבידי השם"ט חוות דעת של מהנדס קונסטרוקציה לפיה יש להחליף את כל התרנים הלא נרכנים (נ/18). זכור לו שבמהלך הסיורים און אמר שהשם"ט שילם עבור החלפת תורן סך של 13,000 ₪ לפני מע"מ, ושכולם הרימו גבה כי זה מחיר נמוך מאוד ולא הגיוני. מספר שנים קודם לכן היה מכרז להסרת תרנים, שם התייחסו לשלושים ומשהו אלף ש"ח לתורן (ולא זכו במכרז).

ערב לפני מועד ההגשה, ישב עם גיא להכין את מסמכי המכרז להגשה. הם הכינו הצעת מחיר שהייתה גבוהה יחסית, על גבי דפים במשרד ועל לוח מחיק, ולאט, תוך כדי וויכוחים ואיסוף נתונים, התחילו לקצץ ממנה. ניסו לאחד תקורות ולהוזיל. מניסיון העבר, המתחרים שלהם נתנו הצעות מחיר נמוכות יותר ולכן הם חששו. דעתו הייתה שצריך להחליף את כל התרנים חוץ מעשרת התרנים החדשים, שגם בהם צריך לטפל, וכן יש לבצע עבודות תחזוקה רבות. חשב שהמחיר שגיא הגיע אליו נמוך מידי, אבל גיא קבע את המחיר. במכרז הייתה אי וודאות גדולה שכן למכרז לא צורף כתב כמויות ולא ניתן פירוט מה צריך לעשות. למעשה אפשר היה לזכות במכרז עם הצעה נמוכה מאוד, כי לא היה צריך לפרט כמה תרנים מחליפים או משפצים ובאילו סכומים. ואכן, באותו ערב עלתה ההשערה שאחד המציעים פשוט יגיד שאם עד היום כל התרנים עומדים ועובדים, לא צריך לעשות כלום אולי רק לנקות קצת מסביב, ויגיש הצעה נמוכה מאוד. אבל הסיכון היה שתורן ייפול ושהנתונים שיאספו לא יהיו מדויקים בגלל מצב התחנות, לכן הציג לפני גיא את כל הנתונים ואמר לגיא שהמחיר שהוא מציע נמוך מידי. מאשר שנכון וכלכלי יותר להגיש הצעה לשני אזורים. מכחיש שאינווירומנג'ר העדיפה לזכות בדרום. הם רצו לזכות בשני האזורים אבל התמחרו שלהם בצפון היה קצת יותר גבוה כי יש שם יותר גשם ועשביה, והם חשבו שמצב התרנים בדרום טוב יותר. מניסיונם מעבודתם במשרד החקלאות ידעו שבצפון צריך להשקיע מאמץ רב יותר.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

באותו לילה הם ישבו במשרד עד השעה 02:00 ובסיומו מילאו טופס הצעה (ת/269). מאחר שגיא והוא לא החליטו סופית שאלה המחירים שיוגשו, מאחר שהיו להם עוד דברים אחרונים לבצע ומאחר שלמחרת בבוקר גיא אמור היה להיות בפגישות, הם קבעו שלמחרת בבוקר הם ידברו בטלפון ויסגרו סופית את המחירים.

לא היה מודע לתקשורת שהייתה בין און לגיא באותו ערב. לא יודע אם התקיימו שיחות מקבילות עם מתחרים אחרים.

נשאר במשרד עד שעה מאוחרת מאד וגם כשהגיע הביתה הוא לא ישן כלל.

56. למחרת בבוקר, הוא בוקר ההגשה, הוא הגיע למשרד מוקדם, כשהוא עייף מאד. חיכה לטלפון מגיא כדי לסיים את מילוי ההצעה, אך גיא לא התקשר. זה הלחיץ ועצבן אותו. שלח לגיא מסרון שלפחות יסמס לו את המספרים כי הוא מחכה וכבר צריך לצאת לשמ"ט, וגיא שלח לו מספרים שהיו נמוכים מידי ולא נראו לו הגיוניים. ניסה לתפוס שוב את גיא כדי להבין ממנו את המספרים. אולי בשלב מסוים שוחח עם גיא בטלפון ובהתאם לכך הוא עדכן את המכרז. לקח את הטופס ושינה בכתב ידו את המחירים (ת/270). ציין כי על הטופס מופיע התאריך של הערב הקודם כי הוא לא שינה את התאריך. לקח את ההצעה המעודכנת והסופית והכניס אותה לקלסר המכרז. בהצעה זו העלות לצפון הייתה 560,000 ₪ לשנתיים הראשונות. מודה שזו הצעה לא כלכלית שכן לא ניתן לבצע את העבודה שנדרשה במחיר כל כך נמוך, וגם אמר זאת לגיא, אבל גיא החליט להגיש את המסמכים כך כדי לנסות לזכות במכרז.

בשלב מסוים, בין השעות 10:00-11:00, גיא התקשר אליו וביקש ממנו להגיע למשרדי מר ולהביא אתו טופס הצעה ריק. לא זוכר אם היה לו טופס מוכן או שהוא מחק מהמחשב מחירים והדפיס טופס ריק. ייתכן שזה מה שעשה, כי בטופס מופיע תאריך היום הקודם. (מסמכים המרכזים את שיחות הטלפון בין יהונתן וגיא הוגשו: נ/38-39).

הוא היה לחוץ ומבולבל כי שעת ההגשה התקרבה. ירד לאוטו ועלה חזרה למשרד כמה פעמים. הרכב לא התניע לו כי מהלחץ הוא שכח את הקוד וגם טעה בדרך כמה פעמים. בדרך למר, גיא התקשר אליו שוב, שאל אותו למה הוא מתעכב ואמר לו להגיע למשרד של זיידמן. כשהגיע למר לא מצא את המשרד של יוסי ומהלחץ גם חנה בחניה כפולה.

כשנכנס לחדרו של זיידמן ראה לקראת סוף החדר, מצד ימין, לוח מחיק עליו כתובה טבלה שמחולקת לצפון ודרום ולעמודות שבתוכן היו מספרים שהוא לא זוכר. בחדר היו זיידמן, גיא ודורון. הוא נשאר בכניסה לחדר. חלק מהזמן גיא היה לידו וחלק מהזמן גיא עמד עם דורון וזיידמן ליד השולחן של זיידמן.

במהלך חקירתו ברשות הוא צייר את הטבלה (ת/271). אם אמר בחקירה שזיידמן, גיא ודורון עמדו ליד הלוח, התכוון לאותו דבר - הלוח נמצא ליד השולחן. הם עמדו בניצב ללוח. לא שמע אותם מדברים על מה שכתוב על הלוח, גם לא ראה מישהו כותב על הלוח. לא זוכר שמישהו מהנוכחים החזיק טוש ביד. שרטט את החדר (נ/40).

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

הוא עמד בכניסה לחדר, היה בלחץ, הזיע והתנשף. היה בחלם וכל הזמן אמר לגיא שהם מאחרים ואין להם מסמך. לא בדיוק זוכר מה היה בחדר רק זוכר את הלחץ שלו. בשלב מסוים גיא ניגש אליו בצד, הם ישבו על כורסאות בכניסה לחדר כשבניהם שולחן קטן, גיא לחש לו באוזן מספרים, והוא מילא את הטפסים (ההצעה החדשה: ת/242) ולבקשת גיא התחיל להחליף אותם בתוך הקלסרים. את הכול עשה כשגבו אל החדר. כשגיא לחש לו באוזן מספרים, הוא לא הקריא מהלוח ולא התייעץ עם אף אחד. גיא לא אמר לו מספרים מדויקים אלא סדר גודל. לא כתב את המספרים המדויקים שגיא אמר לו, כי מוסכם שהוא רושם סכום דומה מאד לסכום שגיא אמר לו, אבל קצת יותר קטן ואף פעם לא מספרים עגולים. כך שגם אם מישחו אמר לגיא את המספרים, אלה בוודאות לא אותם מספרים שהוא כתב בהצעה.

את הטפסים הישנים שהוציא מהקלסרים הוא קיפל ושם בכיס. גיא לקח אחד הטפסים והלך לצלם אותו כדי לחסוך זמן. באותו זמן זיידמן ודורון נשארו בחדר אבל לא לידם. הוא עמד עם הגב לזיידמן ודורון, ומילא את הטפסים. זיידמן ראה שהם החליפו מסמכים אבל לא ראה שהם שינו את המחירים. דורון עמד ליד השולחן וכתב משהו, הוא לא ראה מה. גם לא שמע את זיידמן אומר לדורון מה לכתוב. כל העניין נראה לו לא תקין: "כל הסיטואציה הזו נראתה לי מוזרה שאני מגיע בדקה האחרונה למשרדים של מר ומשנה מחירים" (עמ' 666), אבל באותו רגע לא חשב שמשחו לא תקין. עם זאת, מאז ומתמיד היה נראה לו מוזר להגיש את ההצעה בדקה האחרונה.

הוא לא שמע הסכמה בין זיידמן לגיא בנוגע לצפון ולדרום. גם לא שמע סיכומים על מחירים. לא ידע שאון אמר לגיא שהוא במקומו היה מתאם עם המתחרים את כמות התרנים להחלפה. כשסיימו להחליף את כל המסמכים, נשאר רק רבע שעה עד תום מועד ההגשה. יצאו מהחדר ונסעו לשמ"ט.

גרסתה של דנה אביגדור

57. **דנה אביגדור**, מזכירה באיננוירומנג'ר, מסרה הודעה ברשות והעידה בבית המשפט. בהודעתה (ת/262 א'), שנגבתה ביום 18.1.11, מסרה כי היא עובדת באיננוירומנג'ר מזה 3.5 שנים ומתוקף תפקידה היא מנהלת, בין השאר, את היומנים של גיא ושל יהונתן. בכל הנוגע למכרזים תפקידה לדאוג לכך שגיא או יהונתן יירכשו את מסמכי המכרז, ולהכין את הניירת. בסוף היא מתייקת הכול בקלסר ההצעה, ואז עוברת דף-דף וחותרת בשמו של גיא עם חותמת, פרט להצעה, עליה יש צורך בחתימתו המלאה של גיא. היא מכינה עותקים של ההצעה ועותק אחד משאירה בארון בחדר של גיא. בלילות לפני הגשת מכרזים לעיתים היא עובדת עד שעות מאוחרות. במכרז זה, לילה לפני ההגשה נשארה עם גיא ויהונתן במשרד עד השעה 01:30. זוכרת שהם התחילו לעבוד על המכרז ברגע האחרון ולכן הגיעו לשעות אלה. זו השעה הכי מאוחרת אי פעם בה נשארה בעבודה. גיא ויהונתן דיברו ביניהם ולאחר מכן כל אחד מהם הסתגר בחדרו. היה לה

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

ברור שהיא נשארת במשרד כדי להכין את הקלסרים להגשה. בלילה גיא הכתיב לה את המחירים והיא כתבה אותם בכתב יד על גבי טופס, לא זוכרת אם זה טופס של השמ"ט או טופס שלהם. לא זוכרת את המחירים.

למחרת בבוקר הגיעה למשרד ב-08:00. יהונתן הגיע וגיא אמר לו שיש שינויים במחירים. יהונתן ביקש ממנה לצלם לו כמה טפסים ריקים, כמו זה שצילמה בלילה הקודם. לא ראתה את יהונתן ממלא את המחירים שגיא הכתיב לו, כי נכנסה לשיבה. כשגיא ויהונתן חזרו מההגשה, יהונתן נתן לה את הטפסים שמילא בכתב יד. לא זוכרת שיהונתן ביקש ממנה לגרוס את העתקי ההצעה המודפסת.

בעדותה בבית המשפט הוסיפה דנה שזכור לו שבבוקר ההגשה היא חתמה על דף ריק. לא יודעת מי מילא בו את הפרטים. בלילה הקודם גיא הכתיב לה את המחירים.

גרסתו של דורון לוי

58. בעדותו בבית המשפט מסר **דורון** כי הוא עובד במר מאז שנת 2008. משנת 2010 הוא מנהל את היחידה העסקית בתחום המטאורולוגיה והסביבה. זיידמן היה המנהל הישיר שלו. בשנת 2011 עזב את העבודה במר. בכל הנוגע למכרזים, תפקידו היה לקבל את המכרז, לנתח אותו, לבנות דגם עלות של המחירים, לאסוף תקציבים, להוציא בקשות להצעות פנימיות וחיצוניות, לתת מענה מבחינה טכנית, עסקית ותמחורית, ולבסוף להגיש את ההצעה למכרז. בתפקידו הייתה לו גמישות רבה בבחירת המכרזים אליהם ייגשו. הוא ניתח את המסמכים והכין מצגת לאישור ההנהלה. זיידמן הוא זה שנתן את האישור הסופי לגשת למכרז. הוא היה מתייעץ עם זיידמן גם במהלך הדרך. בחלק מהמכרזים המחירים נסגרים כמה ימים לפני מועד ההגשה, אבל לא תמיד. במכרז של רשות המים, למשל, המחירים נסגרו שבוע לפני, אבל בבוקר ההגשה, שעה-שעתיים לפני המועד הסופי, זיידמן אמר לו לשנות את המחיר "בגלל אינטואיציה" שהייתה לו (29/נ). וזה קרה גם במקרים אחרים.

היחסים המקצועיים בינו ובין גיא, אותו החליף בתפקיד, היו טובים בהתחלה, ובהמשך פחות. מיום שהתחיל לעבוד במר הרגיש "כתף קרה" מצד גיא. בהמשך נוצר מתח בינו לבין זיידמן וגיא, לאחר שזיידמן הודיע שגיא ימשיך לנהל פרויקט גדול של מר במקומו.

זמן מה לאחר מכן, מר הפסידה לאינווירומנג'ר במכרז של המשרד לאיכות הסביבה. ביקש לעיין במסמכי ההצעה של אינווירומנג'ר, וראה שגיא הגיש הצעה נמוכה מאד ולאחר הזכייה החל בהליך של וויכוחים עם המזמינה. דיווח על כך לזיידמן. כך היה גם באחד הפרויקטים ש"ירש" מגיא במר, כאשר גיא התחייב בשם מר לדברים רבים שלא היה באפשרותם לממש.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

59. בכל הנוגע למכרז זה:

יודע שאון עבד על המכרז זמן רב, וניסה לקבל פידבקים מאנשים בתחום. באחת השיחות שהייתה לו עם און, הוא אמר לאון שעדיף להוציא מכרז ארוך טווח בגלל שמדובר בתרנים שיש בהם סיכון מקצועי גבוה.

למכרז זה לא צורף כתב כמויות. זה מכרז מסוג "דרישה אופרטיבית" בו המציע צריך להמציא גם את הפרמטרים וגם את המחיר. המכרז השאיר פתחים רבים לפרשנות. המכרז מעביר את האחריות מהשם"ט אל הזוכה. למר ישנה מומחיות גדולה בתחום האנטנות הסלולאריות, והחשיבה הייתה לא לקחת סיכונים. הוא אמר לאון שהמכרז, כפי שפורסם, מאפשר לגורם לא אחראי לתת הצעה זולה. אמר לאון שהוא חושש שמר תגיש הצעה רצינית כפי שהוא חושב שראוי להגיש, אך מתחרה אחר יגיש הצעה זולה בלי התחשבות במה שיקרה, ומר תפסיד את המכרז. דיבר על זה עם זיידמן ועם אחרים. המכרז היה חשוב מאד לכל החברות המטאורולוגיות המתחרות בארץ, לכן היה למר ברור שהם ניגשים למכרז, גם אם הוא בעייתי.

לא היה שלב כלשהו שהניחו את דעתו בעניין התרנים. לא הבין שצריך להחליף את כל תרני הפלסטיק - בשום מקום לא נמצאה דרישה חד משמעית להחליף תורן.

תחילה הוכנה מצגת בה הוצגו לפני ההנהלה פרטי המכרז, מה שנקרא "קיק אוף" (ת/183). לאחר שהתקבל אישור ההנהלה, החלו בהכנת מודל העלות, ולשם כך השתתפו בכנס המציעים ובסדורים, יצרו קשר עם מהנדס הקונסטרוקציה רני שקל וניסו להעריך את המכרז (מייילים שהועברו בין חברי הצוות: ת/217, ת/201, ת/197). לו עצמו אין כל ידע בתחום התרנים. בכנס המציעים דיברו און והניה. היו דיבורים בין המציעים אבל לא זוכר אם דיברו על מורכבות המכרז. השתתף בחלק מהסדורים וראה שמצב התרנים בעייתי מאד. גם לא איפשרו להם לראות את כל התחנות, וזה הוסיף עוד מימד של אי וודאות. שלח לשם"ט שאלות הבהרה, גם לפני הסדורים וגם לאחריהם. באחד הסדורים אמר לאון שהאישורים לבטיחות התרנים מייקרים את ההצעה. זו הייתה אחת השיחות שביצע עם און בנוגע לבעייתיות המכרז, אך לא השיחה היחידה. לא זוכר שמחסיורים עלתה המסקנה שחייבים להחליף את כל תרני הפיברגלס. הוא אישית לא התרשם כך. שיתף את זיידמן במצב התרנים ובכך שכדי לטפל בהם, הם זקוקים לעבודה של מר טלקום, דבר שייקר את ההצעה.

היו לו כמה שיחות עם און בנוגע לקושי בתמחור. און לא קיבל אף בקשה שלו. ביום 17.10.10 החל להכין את מודל העלות, מודל שנבנה לקראת כל מכרז, במטרה להגיע, מתוך ניתוח התנאים הנדרשים, להערכת הסכומים להגשה במכרז. בכל פעם שתיקן את מודל העלות, שמר אותו בשם אחר, ולכן בחומר שהורד מהמחשב האישי שלו (ת/240) מופיעים מספר קבצים של מודל העלות. הסביר שאת מודל העלות ניתן לבנות בשתי צורות עיקריות: bottom up בו מנסים לתמחר את כל המרכיבים והתכולות מלמטה עד למעלה לפרטי פרטים, ו-top down בו מסתכלים על הדברים מלמעלה, לוקחים את העלויות הגדולות כדי לקבל בגדול תמונה כמה צפוי

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

הפרויקט לעלות. במקרים מורכבים עדיף לבנות בשתי הצורות כדי להגיע לתשובה מדויקת יותר. במקרה זה נבדקו שתי האפשרויות וכן נבדקה אפשרות של זכייה באזור אחד (one zone scenario) ושל זכייה בשני אזורים (two zone scenario). בסוף הוחלט ללכת על מודל של top down. הציון הסופי חולק ל- 70% מחיר ו- 30% איכות. המחיר חולק בין השנתיים הראשונות לבין השנה השלישית, כאשר לשנתיים הראשונות ניתן ניקוד של 90% והשאר לשנה השלישית. לא היו הבדלים גדולים בין הצפון לדרום אבל ברור למר שהם מעדיפים לעבוד בצפון כי שם קל להם יותר.

את מודל העלות המוכן הציג לפני זיידמן, לא זוכר באיזה תאריך אבל ייתכן שזה היה יום לפני הגשת ההצעות. חשב שצריך ללכת בגישה של זכייה באזור אחד, אבל זיידמן ראה את הדברים אחרת והחליט ללכת על זכייה בשני האזורים שהיא זולה יותר. לא זוכר אם השינוי הזה נעשה בערב לפני ההגשה או באותו בוקר.

מודל העלות אינו "כזה ראה וקדש" אלא רק כלי תומך החלטה.

התפקיד שלו היה לבנות את המודל, ומי שקובע בסופו של דבר זה זיידמן.

60. בבוקר ההגשה הייתה לו שיחה עם זיידמן בנוגע למכרז. באותו בוקר עדיין דנו בשאלה האם להגיש את ההצעה לפי שני אזורים או אחד. בשלב מסוים, בשעה האחרונה לפני ההגשה, זיידמן שוחח אתו בטלפון וביקש ממנו שיבוא אליו לחדר עם ויטלי. חושב שזה היה בסביבות השעה 11:30. כשהגיע לחדרו של זיידמן ראה שם הרבה אנשים, לרבות גיא ויהונתן מאינוורומנטי. לא הופתע לראות אותם שם כי הם עובדים בפרויקט משותף עם מר ומגיעים לחברה לעיתים קרובות. גיא עמד בחלק האמצעי-אחורי של החדר, וזיידמן מעבר לשולחן שלו. חושב שכשהוא הגיע לחדר, הוא הביא אתו את מסמכי המכרז. ייתכן שויטלי התבקש על ידי זיידמן להביא טופס ריק של המכרז, לא זוכר. החדר היה נראה כמו "תחנת רכבת". אנשים נכנסו ויצאו, ביניהם גם קובי ורון. גם ויטלי והוא נכנסו ויצאו. חושב שויטלי והוא יצאו ונכנסו יחד אבל לא זוכר. בסך הכול היה בחדר בין שניות לדקות בודדות. לא זוכר שדיבר שם עם רון. לא ראה מישהו רושם משהו על הלוח של זיידמן. בכלל לא הסתכל על הלוח ואין לו זיכרון ממנו. הזיכרון הברור שלו מאותו רגע, שכשנכנס לחדר הוא פנה לשולחן של זיידמן וקיבל ממנו מחירים למכרז. לא זוכר אם זיידמן אמר לו את המספרים בעל פה או כתב לו אותם על פתק. יכול להיות שהציג לזיידמן טופס, לא זוכר. מעריך שקיבל את המספרים בפתק כי לא סביר שזכר אותם בעל פה. אולי קיבל ממנו רק סדרי גודל של מספרים והלך לעשות התאמות. זיידמן לא מתעסק ב"ציינג" ולא נותן לו מספרים מדויקים. זיידמן נותן לו מספרים עגולים והוא הופך אותם כי לא אוהב מספרים עגולים. לא יודע אם מישהו שמע את מה שזיידמן אמר לו, אבל לא נראה לו סביר, כי הוא עמד קרוב לזיידמן ועם הגב לנוכחים. בשלב זה גיא היה בצד האחורי של החדר. לא זוכר אם הוא דיבר עם זיידמן על המחירים או זיידמן פשוט נתן לו אותם. בכל מקרה, זיידמן העביר לו את המספרים בנוגע לצפון, לדרום,

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

לשנה הראשונה והשנייה. בהמשך עדותו טען שהוא חושב שקיבל את המספרים בעל פה. באותו שלב עניינו אותו רק שני דברים: שיספיק להגיע לשמ"ט להגיש את ההצעה, ושיבין מזיידמן מה הסכום. שום דבר מסביב לא עניין אותו. לא ראה את גיא ויהונתן ממלאים את ההצעה שלהם. מילא בחדרו בכתב יד את טופס ההצעה הסופי וזיידמן חתם עליו (ת/241). זה לא חריג להגיש הצעה בכתב יד. זוכר שהיה מאד בלחץ כי מועד ההגשה התקרב. רץ לשכפל את ההצעות, הביא את הרכב מהחניון ואסף את ויטלי שחיכה לו בחוץ, והם נסעו לשמ"ט. בסופו של דבר המחירים שהגישו מבוססים על מודל העלות, בשינוי כזה או אחר.

61. לא מכיר מקרה בו זיידמן תיאם מכרז. בכל השנים שהוא עובד במר, מעולם לא נתקל בדבר שיכול להיות קשור, אפילו בצורה רחוקה, לתיאום מכרז. הפעם הראשונה בה הוא הבין שהוא מואשם במשהו, הייתה בחקירה השנייה שלו, בה נכח גם חיים ארביב, ראש מחלקת חקירות ברשות. לפני כן לא היה לו אפילו הרושם שמהו מתנהל לא כשורה. גם היום הוא עומד מאחורי הדברים. לא שמע על כך שאון אמר לגיא ללכת לתאם את התכולות. זה נשמע לו הזוי. הוא לא דיבר עם אף מתחרה על המכרז. זה לא נראה לו תקין.

גרסתו של רון

62. **רון נוימן**, שבמועד האירועים היה סמנכ"ל תפעול במר ולמעשה תפקד כסגנו של זיידמן, העיד בבית המשפט על המכרז:

לדבריו, את מודל העלות הכין דורון ויכול להיות שהוא קצת עזר לו. המעורבות שלו במכרז זה לא הייתה גדולה. יודע שדורון התלבט האם לגשת למכרז בגלל עניין האחריות שהזוכה צריך לקחת על התרנים. דורון לא מבין בתחום התרנים, ולכן התייעץ אתו, שהוא בעל ידע בתחום. הפנה את דורון להתייעץ עם מהנדס בניין ויצא מהתמונה. לא זוכר אם התעמק בפרטי המכרז מבחינת הדרישות. מאמין שהיה ער לכך שאין במכרז כתב כמויות, אבל לא זוכר אם ידע שנדרש יישור קו. וגם אם ראה, היה מפנה את דורון למהנדס כי זה לא בתחום מומחיותו. זוכר שבמכרז הייתה מורכבות בעניין האזורים שכן לא היה ברור אם הזוכה יזכה בשני האזורים או רק באחד. מכרז זה נחשב למכרז קטן בשביל מר, אבל מר, כגוף הגדול בארץ בתחום המטאורולוגיה, לא יכלה להרשות לעצמה לא להשתתף בו, תהא מורכבותו אשר תהא.

לדברי העד, אין חוקים בשאלת היחס בין מודל העלות לבין ההצעה הסופית. כמעט תמיד ההצעה הסופית נכתבת בדקה ה-90 של המכרז, לפעמים כי ברגע האחרון מתקבלים עוד נתונים, לפעמים מבינים בסוף משהו נוסף ולפעמים כי רוצים לשמור על סודיות. ההבדלים בין הצעות המתחרים יכולים להיות פעוטים, עד כדי שברי אחוזים. הסביר כי מרגיין הוא הפער בין העלות לבין המחיר שבהצעה. המרגיין מבטא את הרווח שרוצים להפיק בפרויקט. מנסים שהמרגיין יהיה גדול אבל

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

יש גם פרויקטים שלוקחים בהפסד. על הצעה סופית זיידמן או הוא חותמים. במכרז זה זיידמן חתם.

פעמים רבות הוא משתתף בכנסי מציעים. במפגשים כאלה כל המתחרים מדברים האחד עם השני ומעבירים מסרים. מחדדים דרישות במכרז.

ביום הגשת הצעות זיידמן ביקש ממנו שייכנס אליו לחדר. הפגישה לא נקבעה מראש. כשנכנס ראה שם את זיידמן, גיא, דורון ואולי גם ויטלי. אולי שכח מישהו. היו בחדר צעקות, זה היה נראה כמו שוק. גיא צעק, זיידמן צעק, אבל זה הליך די רגיל. לא היה דיון מסודר, אנשים נכנסו ויצאו. גם הוא נכנס ויצא. אנשים ישבו בחדר בצורה מפורזת, לא מול שולחן דיונים. חושב שהם התווכחו על עניין התרנים. מאשר שכאשר נחקר ברשות מסר שזיידמן וגיא התווכחו על התקציב, חושב שהם דיברו על 2,500,000 או 3,500,000 ₪ לשנה. התכוון לתקציב המכרז ולא לתקציב השמ"ט. לא זוכר שהם תיאמו מחירים אבל זוכר שהם דיברו על כמה עובדים צריך לכל אזור ושהיה לו וויכוח עם דורון בעניין. כנראה שלא היה ער לעובדה שבתנאי המכרז נקבע שבכל אזור צריך מנהל פרויקט ולפחות שני עובדים, אחרת לא היה מתווכח על כך. הדגיש שייתכן שהפרטים שנמסרו היו במסגרת העברת דיס-אינפורמציה בין מתחרים, כאשר כל אחד מהם רוצה לנצח ולכן אומר לשני מספרים לא נכונים. יכול להיות שזיידמן וגיא דיברו גם על הצפון והדרום וחושב שהיה גם וויכוח על זמני הנסיעה בין התחנות. אבל לא שמע תיאום מחירים או חלוקת עבודה בין צפון לדרום. גם לא ראה מישהו מהנוכחים ממלא טופס הצעת מחיר ולא ראה כלל מסמכים. לא ראה הסתודדויות. מדגיש שבכל מקרה יש מציע שלישי כך שלא היה לזיידמן וגיא כל עניין לתאם. זיידמן חתם על ההצעה ובשלב זה הוא כלל לא ידע מה המחירים שמר מגישה. למעשה עד היום הוא לא יודע מה ההפרש בין ההצעה שלהם לבין זו של אינוירומג'ר.

היה בישיבה זמן מועט, כמה דקות בלבד, ויצא מהחדר כשהרגיש שנוכחותו לא נחוצה או בגלל שהיה לו משהו אחר לעשות. העד אישר את דבריו במשטרה, שם אמר "בן אדם לפעמים נמצא בחדר ולא רוצה לשמוע על מה מדובר ואז הוא יוצא" (עמ' 363). לא חשב שיש שם עבירה על החוק, כי אם היה חושב כך היה אומר זאת לזיידמן. בדיעבד קיבל החלטה נבונה כשיצא. הוא אדם זהיר ויסודי ולא מתקבל על הדעת שזיידמן היה מזמין אותו לפגישה בה הוא מתכוון לעבור על החוק. הדגיש כי בחקירה ברשות היה לחוץ, וכי החוקרת כתבה כמה פעמים דברים לא מדויקים והוא תיקן אותה.

גרסתו של ויטלי

63. ויטלי טרכטנברג, שבתקופת האירועים היה מנהל פרויקטים בתחום מטאורולוגיה וסביבה במר, העיד כי בכל הנוגע למכרזים, תפקידו היה לבחון את המכרז בהיבט טכני: איזה ציוד אפשר וכדאי להציע. הוא היה כפוף לדורון. לפעמים השתתף בהכנת מודל העלות. הסביר כי לפני שניגשים

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

למכרז קוראים טוב את פרטיו, מה בדיוק נדרש, אילו שירותים ואיזה ציוד צריך לספק. את כל המידע מנהלים בטבלת אקסל שכוללת פרק של ציוד ופרק של שירותים. בהמשך מחליטים אילו אחוזי רווח, מרג'ין, רוצים להשיג בחוזה. אז לוקחים את העלויות בפרויקט, מוסיפים את המרג'ין וזהו בעצם מחיר המכירה, מה שנקרא במודל: sail.

לגבי קבצי המחשב הסביר שבדרך כלל סיומת הקובץ מציינת את התאריך בו בוצע השינוי בקובץ. ועל הקובץ האחרון, עליו התבססה ההגשה, כתוב: final. מודל העלות נועד לנתח, במידת האפשר, את העלויות הכרוכות בביצוע העבודות במכרז. אך במקרה זה הם לא ביקרו בכל התחנות ולא ידעו במדויק מה צריך לעשות בכל תחנה, לכן למודל העלות היו מגבלות. ובכל מקרה, המספר שמופיע במודל העלות לא בהכרח יופיע לבסוף בהצעת המחיר. מודל העלות הוא רק כלי עזר לקביעת הצעת המחיר.

במכרז זה הוא היה אחראי על הטפסים וגם השתתף בכנס מציעים וביום סיור אחד. לא היה מעורב בהכנת מודל העלות ולא ראה אותו. אולי השתתף בפגישה אחת וקיבל את טיוטת המודל, אבל הקובץ עצמו נוהל על ידי דורון והוא לא עקב אחרי השינויים. בכנס המציעים כל המתחרים דיברו אחד עם השני ועם המזמין, על תכולת המכרז, הבעיות שיש בו ומה צריך לעשות במסגרת המכרז. זוכר שדיברו על כך שמצב התרנים לא טוב ושהמציע חייב לקחת עליהם אחריות. חושב שאון נתן דוגמא כמה צריך לעלות תורן חדש, אבל לא זוכר סכומים. בסיור בו השתתף השתתפו גם דורון, יואל ובחור ממחלקת ההנדסה האזרחית של מר. בסיור זה השתתפו גם גיא ויהונתן, ריצ'רד אברמסקי ועובד נוסף של מטאור-טק, ועוד נציג של חברה או שתיים. הסיור יצר רושם, גם אצלו וגם אצל דורון ויואל, שמצב התחנות בכי רע. מכך הבין שעניין התרנים הוא סעיף לא מבוטל בחוזה, ושעלות יישור הקו תהיה גבוהה מאוד. מצב התרנים היה נושא לשיחה בין כל משתתפי הסיור. כולם דיברו על מצבם הרע, על הצורך להחליף אותם ועל ההיבטים הטכניים לכך. ההתרשמות של כל המשתתפים הייתה שמדובר בחוצאה גדולה.

בכל הנוגע לבוקר המכרז העיד ויטלי כי למיטב זכרונו באותו בוקר כל הניירת כבר הייתה מוכנה בקומה הראשונה בה הוא ודורון יושבים. היה צריך רק לסדר את הנספחים ולארוז הכול. בסביבות השעה 09:00-10:00 הוא הכין את הניירת והיה חסר לו רק טופס הצעת המחיר. דורון התעכב והוא חיכה לו. בשלב מסוים נקרא לחדרו של זיידמן. כשנכנס ראה את זיידמן וחושב שגם גיא היה שם. חושב שנכנס לחדר עם דורון. גם רון היה בחדר אבל נכנס לחדר פעמיים ויכול להיות שאת רון ראה רק בפעם השנייה. בשלב מסוים גם יהונתן הגיע, לא זוכר מתי. לא ציפה לראות בחדרו של זיידמן את גיא והתפלל. בחקירה ברשות מסר שגם דורון הופתע מאוד לראות את גיא. חושב שזיידמן עמד מאחורי השולחן שלו, לא זוכר איפה גיא עמד. זיידמן ביקש ממנו להביא לו טופס של הצעת מחיר. הוא ירד למטה, הדפיס וחזר לחדר של זיידמן, זה לקח לו 5 דקות. הטופס היה ריק לגמרי. הניח את הטופס והתבקש, חושב שעל ידי זיידמן, לצאת מהחדר. חושב שבאותו זמן גיא, רון ודורון היו בחדר, אולי רון כבר יצא. דורון עמד בפתח החדר ודיבר בטלפון, גם זיידמן

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

עמד וגיא היה בצד ימין של החדר, לא זוכר אם ישב או עמד. בהמשך דורון יצא מהחדר. חושב שאת יהונתן ראה בפעם השנייה שנכנס לחדר. ראה את יהונתן מוציא עט אבל לא זוכר שראה אותו ממלא טופס. כולם בחדר דיברו עם כולם. זיידמן דיבר גם בטלפון וגם עם גיא. היה תוהו ובוהו. שמע שהם מדברים על מכרז, מדברים על מספרים. נזרקו לאוויר כל מיני מספרים שהוא לא זוכר. לא התעמק במה ששמע כי היה לחוץ בזמן וגם היה כל כך הרבה רעש שאי אפשר היה להבין. שמע את המילה "תרנים", שמע "צפון", "דרום" ומספרים. חושב ששמע את המספר "מיליון". מאשר שבחקירה ברשות מסר ששמע את גיא וזיידמן מדברים על מספר באזור ה-1,000,000 – 1,200,000. לא ראה משהו כותב על הלוח המחקיק של זיידמן. שמע שברי משפטים שלא הבין מה ההקשר שלהם. הסיטואציה הייתה מאד לחוצה מבחינתו. זה לא חריג שהם מגיעים למכרז בדקה האחרונה, אבל חשב שהפעם יוכלו להימנע מזה.

אחרי שהביא לזיידמן את הטופס הוא ירד למטה להכין את הארגז עם המסמכים, וחיכה שיקראו לו לעלות למעלה או שיורידו לו את הצעת המחיר. בשלב מסוים דורון הגיע עם הטופס (ת/241), חושב שדורון כתב את ההצעה וזיידמן חתם. לא זוכר מה היה היחס בין מודל העלות לבין ההצעה שהוגשה, אבל חושב שהמספרים היו קרובים. זוכר שראה הבדלים בין הצפון לדרום, כך שהצפון זול יותר, ושאל את דורון מדוע. דורון הסביר שבדרום יש יותר תרנים לא נרכנים, וגם שלמר יש יותר פעילות שקשורה בתרנים בצפון. חושב שגם המרחקים בין התחנות בצפון קצרים יותר מאשר בדרום.

היה כבר ממש מאוחר. הוא הכין את ההצעות ודורון הלך להביא את הרכב. ארז את הקלסרים (ת/29), הכניס לארגז וסגר עם סלוטייפ.

ויטלי אישר שזיידמן לא אהב את העובדה שגיא, שעבר בעבר במר, מתחרה בהם עכשיו.

גרסתו של יעקב יחיאל (קובי)

64. **קובי** נחקר ברשות וכן העיד בבית המשפט.

בחקירתו מיום 9.1.11 (ת/264) מסר כי הוא מהנדס איכות, תעשייה וניהול ועובד במר מזה 20 שנה. מנהל את חטיבת הפרויקטים בחברה וכפוף ישירות לזיידמן. נמצא בקשרי עבודה עם גיא בפרויקט משותף שלהם של משרד הביטחון. בעבר גיא עבד תחתיו במר. בנוגע למכרז דגן, יודע שהיה מכרז לשמ"ט אבל דורון טיפל בו. לו עצמו לא היה כל קשר למכרז. שמע על המכרז רק כשביקשו ממנו לתת שם של עובד שלו שילווח את הפרויקט כאיש תחזוקה. הוא שאל את גיא האם אינוורומנג'ר מתכוונת להשתתף במכרז וגיא ענה שהוא צריך לראות את מסמכי המכרז, זו הייתה השיחה היחידה שלו עם גיא בנוגע למכרז. יודע שגיא וזיידמן בקשר טלפוני מידי פעם. קשה לו להאמין שהיה ביניהם תיאום לגבי המכרז.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

ביום הגשת המכרז זיידמן ביקש ממנו להשיג את גיא ולכן התקשר אליו. חוץ מזה לא היה לו קשר למכרז. כלל לא ידע שבאותו יום היה צריך להגיש את המכרז. אם באותו יום היו עוד שיחות ומסרונים בינו לבין גיא, לא היה להם קשר למכרז.

בעדותו בבית המשפט חזר קובי על כך שלא הייתה לו כל מעורבות במכרז. בשנת 2010 היה לו קשר די אינטנסיבי עם גיא, כולל פגישות במשרד, בשל הפרויקט המשותף במשרד הביטחון. אחרי שדורון החליף את גיא במר, נוצר ביניהם "דם חם" כי דורון ראה בחלק גדול מהדברים שגיא עשה את תחום האחריות שלו. יודע גם שלמר הייתה בעיה בכך שגיא ממשיך להיות מעורב בפרויקט שלהם עם משרד הביטחון, והיו אנשים במר שלא הרגישו נוח עם כך. היה במר רוב דעות שגיא לא אמור להיות בחברה, לא כקבלן משנה ולא בכל צורה אחרת, כי לפעמים הוא "דורך על אותה משבצת" עם אחד העובדים במר.

בכל הנוגע למכרזים, העיד כי תהליך הכנת הצעה למכרז הוא ארוך וממושך וכרוך בהרבה בדיקות. יש משתתפים רבים שצריך לבדוק ובסוף צריך לקבל על הכול את אישור ההנהלה. חלק מההצעות נכתבות ממש ברגע האחרון. לפעמים מגיעים להנהלה עם הצעה מגובשת ובסוף המנהל מקבל החלטה אחרת. לפעמים מגיעים הצעה במחיר הפסד מתוך אסטרטגיה מסוימת. לפעמים זוכים או מפסידים במכרז בהפרש זעום, גם של שברי אחוזים.

האירועים לאחר הפגישה – הגשת ההצעות

גרסת השמ"ט

65. בחקירתו מיום 6.1.11 ברשות (ת/256) מסר און שבבוקר ההצעה, בסביבות השעה 09:30, התקשרה אליו המזכירה של אינוורומנג'ר ושאלה אם אפשר להכניס קלסרים לתוך תיבת המכרזים. ענה בשלילה והוסיף שאפשר להביא קלסרים שהוא יחתום עליהם. בשעה 10:00 לערך הגיעה נציגת מטאו-טק והגישה הצעה. כשחלף הזמן היה לו ולהניה מוזר ששאר החברות לא הגישו הצעות. הניה הציעה לבדוק מה קורה והוא אמר לה שלא כדאי כדי שהמציעים לא יראו שהם להוטים. בסביבות השעה 11:45 התקשר אליו גיא, אמר לו שיהונתן, שנסע אליהם עם החומר, תקוע עם הרכב, ויכול להיות שהם יאחרו. הודיע לגיא שיש שעה להגשת ההצעות למכרז והיא לא תשתנה, והוסיף שהוא מתפלא שהם עדיין לא הגיעו. לבקשת גיא, אמר לשומרים בכניסה לשמ"ט שצריכים להגיע נציגים של מר ושל אינוורומנג'ר ושיתנו להם להיכנס מהר. כמה שניות לפני השעה 12:00 הוא עמד עם הניה ליד תיבת המכרזים כדי לפתוח אותה ופתאום הגיעו בריצה, בהפרש של שניות, נציגי אינוורומנג'ר ומר. ממר הגיעו דורון וויטלי, ומאינוורומנג'ר הגיעו גיא ויהונתן. "אני יודע שלפעמים מחכים לסוף מועד הגשת המכרז, אבל לא ראיתי כזה מקרה

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

בחיים, שרצים לתיבת המכרזים". חושב שראשון הגיע ויטלי עם קרטון מסמכים: **"הוא נראה כמו מתחרה במרוץ למיליון, איך שהגיע הוא נרגע"**. פחות מדקה אחריו הגיעו דורון והאנשים של אינוורומנג'ר. יהונתן נשא את המכרזים בקרטון פתוח וגיא רץ אחריו. יהונתן כרע ליד התיבה. לא זוכר אם המסמכים כבר היו במעטפות או שיהונתן סידר אותם אז. יהונתן ביקש ממנו שדכן ו-"לי היה תמוה כל העניין הזה של השדכן. לא הבנתי למה לצאת מיבנה עם מעטפות פתוחות כמו כן לא הבנתי מדוע לא לסגור את המעטפות אם הוא היה תקוע בפקק" (ת/256). זוכר שיהונתן סגר את המעטפות ושידך אותן, בהשגחת גיא. כל מי שהיה ליד התיבה ראה זאת. שאל את דורון מדוע הגיעו בדקה ה-90, ודורון ענה שיש דברים שמחכים לסוף. אחרי שפתחו את התיבה הם שמו את כל ההצעות אצל הניה, ואז כל האנשים ממר ומאינוורומנג'ר ישבו אצלו בחדר לקפה כחצי שעה ושוחחו על המכרז שסוף סוף יצא לדרך.

66. הניה העידה שתיבת המכרזים נמצאת ממש מול חדרה. ביום הגשת ההצעות שוחחה עם און בשעה 10:00 לערך ושאלה מה קורה. און אמר שבינתיים רק מטאו-טק הגישו הצעה אבל הוא יודע שגם השאר מתכוונים להגיש. בשעה 12:00 יצאה מחדרה לכיוון התיבה כדי לפתוח אותה וראתה שם את דורון ויואל מחברת מר, ואת גיא ויהונתן מאינוורומנג'ר. גיא עמד ויהונתן רכן על הרצפה ושידך את המעטפות עם ההצעות. שאלה למה הם הגיעו ברגע האחרון ואז פתחה עם און את התיבה שם הייתה הצעתה של מטאו-טק. לקחו גם את הארגזים של מר ושל אינוורומנג'ר.

גרסת מר

67. **דורון לוי** העיד שאחרי שזיידמן נתן לו את המחירים הוא וויטלי רצו למטה. ויטלי שכפל את ההצעות והוא הלך להביא את הרכב מהחניון ואסף את ויטלי. כשהגיעו לשמ"ט פגשו סמוך לתיבת המכרזים את און. אולי גם הניה הייתה שם. חושב שאנשי אינוורומנג'ר כבר היו שם וסידרו את המסמכים שלהם על הרצפה.

68. **ויטלי** העיד שהוא הכין את הארגז עם הקלסרים, דורון אסף אותו עם הרכב והם נסעו לשמ"ט. כשנכנסו לשער הוא לקח את הארגז ורץ למעלה ודורון החנה את הרכב. השעה דחקה. חושב שאחרי זה ראה את יהונתן מגיע עם ארגז, יושב במסדרון ומסדר את הארגז. אחרי ההגשה הם נכנסו לחדר של און, שתו קפה ודיברו ואז כל אחד הלך לדרכו.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

גרסת אינוורומנג'ר

69. בהודעה הראשונה שמסר גיא ברשות, ביום 9.1.11 (ת/5), אמר שלאחר הפגישה במר הוא יצא עם יהונתן במהירות לכיוון השמ"ט. יהונתן נהג. כאשר הגיעו לשמ"ט נותרו להם עוד כמה דקות. הם עלו לקומה השנייה ויהונתן הכניס את הקלסרים לתיבת המכרזים. זה היה 3-4 דקות לפני סגירת התיבה. דורון וויטלי ממר הגיעו סמוך אליהם. לאחר מכן הם התיישבו לשתות קפה ובהמשך יהונתן לקח אותו למר כי הוא השאיר שם את הרכב שלו, ומשם הם חזרו במקביל למשרדי אינוורומנג'ר.

בעדותו בבית המשפט הוסיף גיא שבדרך לשמ"ט הוא התקשר לאון ואמר לו שייתכן שהם יאחרו בכמה דקות. לא אמר לאון שזה בגלל שנפגש עם מר לאחר שאון שלח אותו לעשות כך. און אמר שאין בעיה ושישלח את הניה לשירותים אם יהיה צורך בכך. הם הגיעו לחניון השמ"ט וקצת עיכבו אותם בכניסה. בזמן שהוא החנה את הרכב, יהונתן רץ למעלה עם הארגזים כדי לסגור את כל הניירת. כשהגיע לחדר ראה את יהונתן מתעסק עם המסמכים. שאל אותו אם הוא צריך עזרה ויהונתן השיב בשלילה. הם צחקו כשראו שההצעה לא נכנסה לתיבה והוא קרא לאון שאמר להם להניח את הקלסרים בחוץ. פגשו שם את ויטלי ודורון ולאחר מכן און הזמין אותם לקפה. כולם ישבו ושתו, ולאחר מכן התפזרו.

70. **יהונתן סרוור** העיד בבית המשפט, שלאחר שגיא וחוא סיימו להחליף את ההצעות בקלסרים, במשרדי מר, הם יצאו במהירות לשמ"ט. בדרך היו פקקים. הם היו לחוצים והתקשרו לאון להודיע על האיחור ולבקש שיכניסו אותם מהר בשער. כאשר הגיעו לשמ"ט, קרוב מאד לשעה 12:00, הוא ראה במראה מאחוריו את דורון עם הרכב. הוא לקח את המכרזים ורץ למעלה. כשהגיע לשם כבר ראה שם את ויטלי ולא הבין איך הוא הגיע כל כך מהר אם דורון היה אחריו ברכב. לכן שאל את ויטלי אם הוא כבר הגיש את המכרז וויטלי ענה שכן. כשרץ עם המסמכים נזכר שיש קלסר אחד בו עדיין לא הוחלפו המסמכים בגלל חוסר זמן, אז ממש לפני ההגשה הוא החליף את המסמכים, שם בכיס שלו את המסמכים שהוציא, סגר את הקרטון והגיש. זה היה ממש בשעה 12:00. אחרי ההגשה הוא ירד לרכב לשים את המסמכים שהיו בכיס שלו. היו לא מעט מסמכים. כשחזר למעלה ישב על אחת הכורסאות כדי לקחת אוויר ולנוח. מאוחר יותר נכנס לחדר של און, שם ישבו גם גיא, דורון וויטלי. דורון וויטלי עזבו לפנייהם וגיא והוא נשארו שם כשעה וחצי. במהלך הפגישה אצל און הוא יצא מהחדר כמה פעמים כדי לשתות מים ולהירגע. לא הרגיש טוב כי בלילה הקודם עבדו על המכרז עד השעה 02:00 וכשחזר הביתה נאלץ לטפל בילדים כך שלמעשה לא ישן כלל. בבוקר התקלח והתפלל, לא זוכר אם בכלל אכל. יצא מהר מהבית כדי להגיש את המכרז והיה בלחץ. ישב במשרד וחיכה לגיא שיתקשר ויכתוב לו את התיקונים, אבל

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

גיא לא התקשר וזה הלחיץ ועצבן אותו. מאשר שבחקירה ברשות אמר שהיה לחוץ גם בגלל ה"סיטואציה" והסביר שידע שמה שהתרחש במשרדים של מר לא היה תקין. אחרי הישיבה אצל און הקפיץ את גיא למשרדי מר, ונסע הביתה. לא הרגיש טוב. יום למחרת הגיע למשרד. אחרי הגשת מכרז הם נוחגים להשאיר במשרד עותק אחד שזהה לעותק שהוגש. כשהגיע למשרד הוציא מהעותק במשרד את טופס ההצעה הישן והחליף בעותק החדש. את הצעת המחיר הישנה, המודפסת, מסר למזכירה וביקש ממנה שתגרוס אותה.

האירועים בוועדת המכרזים של השמ"ט – גילוי ההצעות הכפולות

71. בחקירתה ברשות ביום 10.1.11 (ת/253) ובעדותה בבית המשפט מסרה **הניה** את גרסתה לאירועים בשלב זה:

בסמוך לאחר הגשת ההצעות התכנסה וועדת המכרזים. בפגישה היא השתתפה יחד עם עו"ד טמיר, און וגורמים נוספים בשמ"ט. ההצעה הראשונה שנפתחה היא זו של מטאו-טק. הם קיבלו "שוק" מהמחיר, שהיה גבוה ללא כל פרופורציה, והבינו שההצעה לא הוגשה במטרה לזכות. בסופו של דבר ההצעה גם נפסלה מאחר שלא עמדה בתנאי הסף של הצגת שני עובדים לכל אזור. נראה להם מוזר, כי מטאו-טק השתתפו בכנס הספקים וכי במהלך השנים נוח שאל אותה מידי פעם מתי יוצא המכרז. מטאו-טק גם שאלו שאלות הבהרה ושלחו מכתבים בנוגע למכרז ולכן היא הניחה שהם יגישו הצעה רצינית.

לאחר מכן נפתחה הצעתה של אינוורומנג'ר, ושוב הם התפלאו כי ההצעה שלהם לשנתיים לאזור אחד הייתה גבוהה יותר ממה שהם חשבו שיעלה לשני אזורים.

אמרה לחברי הוועדה שהיא מקווה שההצעה השלישית תהיה נמוכה יותר כי אין להם תקציב, אך התברר שהצעתה של מר הייתה דומה לזו של אינוורומנג'ר. היא הסתכלה ישר על השנה השלישית כי זו שנה שאמורה להיות נטולת תרנים ויישור קו, וראתה שהשנה השלישית אצל מר ואצל אינוורומנג'ר זהה כמעט לחלוטין, הבדל של 1,000 ₪. זה היה נראה לה מוזר ולכן הם חיברו את המספרים וראו שגם הסכום של השנתיים הראשונות דומה מאד. נראה להם מוזר שההצעות דומות, ועוד יותר מוזר היה שהצעה אחת הייתה נמוכה בצפון וגבוהה בדרום, ולהיפך. דבר מוזר נוסף העלה עו"ד טמיר, כאשר אמר שייתכן שהסיבה לתמחור הגבוה בשנה הראשונה הוא בשל אי הוודאות ביישור הקו, אך הם ראו שגם בשנה השנייה והשלישית, כאשר אי הוודאות נעלמה, התמחור עדיין גבוה.

כבר בישיבה זו היא העלתה את החשש לתיאום מחירים: **"זה נראה כאילו מישהו חילק את הארץ, אתה תעשה את הצפון ואני את הדרום"**, אבל היא חשבה שהם העלו את המחירים כשהבינו שמטאו-טק יצאה מהתמונה. אמרה זאת לחברי הוועדה על אף שבפרוטוקול הוועדה מאותו יום (ת/120) העניין לא בא לידי ביטוי. חברי הוועדה השיבו שאין לכך כל הוכחה שכן פער

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

מחירים קטן אינו הוכחה לתיאום המצדיק תיעוד בפרוטוקול. ואכן לא הייתה לה כל ראייה לתיאום, רק תחושת בטן.

הוועדה החליטה למנות וועדת משנה שתבדוק את ההצעות, ובמקביל הם היו צריכים להחליט מה לעשות עם המכרז שכן התקציב היה נמוך מההצעות.

בהמשך התקיימה ישיבה נוספת של וועדת המכרזים בה היא לא השתתפה, ונודע לה מאוון שהתברר כי אינווירומנג'ר הגישה שתי הצעות מחיר. בהתאם לכך עו"ד טמיר יצר קשר עם הרשות, והליכי המכרז נעצרו.

72. על שאירע בישיבות וועדת המכרזים העידה, הן ברשות (ת/255) והן בבית המשפט, אלה שונסקי, מרכזת תקציבים במשרד התחבורה, שהייתה חברה בוועדת המשנה לבדיקת ההצעות במכרז (להלן: "אלה").

העידה כי וועדת המשנה מתמנה רק לאחר הגשת הצעות במכרז, לצורך בחינתן. היא הייתה חברה בוועדת המשנה אך לא בוועדת המכרזים ולכן לא הייתה חלק מאישור ההצעה למכרז. לא ידעה על מצב התחנות או התרנים.

ביום 12.12.10, בתוקף תפקידה זה היא קיבלה לידיה עותק אחד מכל הצעה כדי לבדוק את התאמת ההצעות לתנאי הסף להשתתפות במכרז. היא עברה על ההצעות ורשמה את החסרים שהיו בהן. במהלך הבדיקה שעשתה לאינווירומנג'ר, היא רפרפה על הצעת המחיר וראתה שהיא מודפסת. שאלה את און האם עליה לבדוק גם את המחירים והוא ענה שהנושא כבר נבדק, ויש חברה אחת מאד יקרה ושתי האחרות הגישו הצעות דומות.

ביום 14.12.10 נערכה ישיבה של וועדת המכרזים והיא שימשה כממלאת מקומו של אחד המשתתפים וייצגה את וועדת המשנה יחד עם און. און והיא החלו להציג את הממצאים והתנהל דיון בו דובר על הצעתה היקרה של מטאו-טק ועל כך שהצעותיהן של מר ושל אינווירומנג'ר דומות. במהלך הדיון נפתח קלסר של אינווירומנג'ר והתגלתה הצעת מחיר אחרת ממה שראתה קודם. היא אמרה זאת לוועדת המכרזים והביאה מחדרה את העותק האחר. השוו בין המסמכים וראו שיש שתי הצעות, אחת מודפסת ואחת לא, כאשר הצעת המחיר בכתב יד גבוהה פי שלוש מזו המודפסת. בעקבות זאת התנהל דיון בוועדה שבחלקו השתתפה. במהלך הדיון נאמר, כנראה על ידי און, שכאשר בוחנים את הצעותיהן של מר ושל אינווירומנג'ר, רואים שההצעות בנויות כך שלכל חברה יש יתרון במחיר באזור גאוגרפי אחר.

בהמשך התקשר אליה און, ועדכן אותה שהוועדה פנתה ליועצת המשפטית של משרד התחבורה והיא הורתה להם לשמור על הממצאים בסוד. לא נערכו ישיבות נוספות של וועדת המשנה והיא לא הייתה מעורבת בהמשך ההליכים.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

73. גם און מסר, בהודעתו מיום 6.1.11 (ת/256), אודות גילוי הפרשה :

ביום 9.12.10, יום לאחר הגשת ההצעות, נפתחו ההצעות לעיני וועדת המכרזים. הניה פתחה את המעטפות עם ההצעות המקוריות והעבירה לבדיקת יתר חברי הוועדה. בהמשך, וכחלק מוועדת המשנה, בדק עם אחרים את שאר העתקי ההצעות. לאחר מספר ימים סיימו לעבור על החומר והעבירו הכול לאישור וועדת המכרזים שהתכנסה ביום 14.12.10. בישיבה זו נכחה גם אלה שונסקי. בזמן הדיון התברר שבקלסר של אלה יש מחירים שונים מאלה שנמצאים בשאר הקלסרים של אינוורומנג'ר. ראה שההצעה אצל אלה הייתה מודפסת ונמוכה יותר מאשר ההצעות האחרות שהיו בכתב יד ויקרות משמעותית. עצרו את ישיבת וועדת המכרזים. היועץ המשפטי של משרד התחבורה התייעץ עם הממונה שהחליט לעדכן את רשות ההגבלים. בישיבה נוספת של הוועדה מיום 20.12.10, הוחלט לקבל את ההצעה הזולה של אינוורומנג'ר ולפסול את הצעת מטאו-טק. בהמשך שוחח עם שלושת המציעים, איתם יש לו קשרים יומיומיים. גם גיא וגם דורון רצו לברר מתי יפורסם שם הזוכה, במטאו-טק לא שאלו אותה על זהות הזוכה. באחד הימים התקשר דורון וביקש לברר מדוע לא פורסם עדיין שם הזוכה. ענה שהם מתארגנים עם העניינים הכספיים ודורון שאל: "זה אומר כי גם ההצעות האחרות היו יקרות/דומות?" (ת/256 גליון 13).

בעדותו בבית המשפט אישר און שיום לאחר הגשת ההצעות, יום 9.12.10, ולאחר שנפתחו ההצעות, שוחח עם גיא בטלפון מספר פעמים. לא זוכר על מה דיברו. אולי שאל את גיא מה כמות התרנים עליה הם סיכמו בשיחה קודמת, וייתכן שבא לגיא בטענות מדוע ההצעה שלו יקרה כל כך.

74. עו"ד טמיר העיד שלאחר הגשת ההצעות התכנסה וועדת המכרזים, פתחה את ההצעות ועיינה בהן. התנהל דיון על כך שעלויות המציעים גבוהות באופן משמעותי מההערכה התקציבית של השמ"ט. בשלב זה און לא שיתף אותם בשיחות שהיו לו עם גיא. במהלך ישיבה נוספת של הוועדה, ביום 14.12.10, גילתה אחת מחברות הוועדה שהוגשו שתי הצעות מחיר של אינוורומנג'ר. הגילוי היה דרמטי. אחת ההצעות תאמה מבחינת הנתונים בצורה מחשידה מאד להצעת המחיר של המציע השני. זה קפץ לעיניים והיה ברור. לא היה צורך בניסיון בתחום של הגבלים עסקיים (פרוטוקול הוועדה צורף ת/121). בעקבות כך הוא עצר את הישיבה והתייעץ טלפונית עם עו"ד גולדברג מהרשות. הם הכפיפו את עצמם להוראות הרשות וקיבלו הנחיה להמשיך בחליכי המכרז כאילו אין בדיקה של הרשות. לא היה מעורב בהמשך החקירה ברשות. ואכן, ביום 22.12.10 התקיימה ישיבה של וועדת המכרזים, בה אמר ששילוב הנסיבות תומך בכך שההצעה הזולה של אינוורומנג'ר שהודפסה ונחתמה, היא ההצעה המקורית והאמיתית של

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

המזיע, וכי העובדה שהצעה זו קרובה להערכת שווי ההתקשרות של השמ"ט, מחזקת מסקנה זו (פרוטוקול הוועדה צורף ת/126).
בסופו של יום, ובניגוד לדעתו, המכרז בוטל. הוצא מכרז חדש אך במתכונת אחרת. הוא לא היה מעורב במכרז החדש.

לאחר גילוי ההצעות – פגישתם של און וגיא

75. בהודעתו של און מיום 12.1.11 (ת/258) מסר שלאחר שנמסרה לרשות להגבלים עסקיים הודעה על מציאת ההצעות הכפולות, הורתה לו הרשות להחליף באחד הקלסרים של אינוורומנג'ר את ההצעה הגבוהה (בכתב יד) בהצעה הנמוכה (המודפסת), ובכך לבחון את תגובתו של גיא.

76. גיא העיד בחקירתו ברשות (ת/6) וכן בבית המשפט על המועד בו נודע לו שאינוורומנג'ר זכתה במכרז:

לאחר שהם הגישו את הצעתם היו לו כמה שיחות טלפוניות עם און בנוגע לכוח אדם במכרז ועוד. יום אחד און התקשר אליו ואמר לו שפתחו את ההצעה שלהם אבל לא ברור להם מה בדיוק אינוורומנג'ר מציעה לבצע בסכום של 1,000,000 ₪ שהציעה, והם שוחחו על כך. בשלב זה הוא לא זכר בדיוק מה היה המחיר בהצעה שהם הגישו, וכשאון אמר את המספר 1,000,000 ₪, זה התקבע בו.

יהונתן והוא חיכו וחיכו לתשובות וועדת המכרזים, אך התשובה לא הגיעה.
ביום 8.1.11 התקשר אליו און והם שוחחו על פגישה שנקבעה להם למחרת בעניין פרויקט של משרד החקלאות. בשיחה זו אמר לו און שיש לו הפתעה בשבילו ולכן כדאי שיתלבש יפה לפגישה. למחרת, 9.1.11, הוא נסע לשמ"ט עם יהונתן והם ישבו בחדרו של און ושוחחו בנוגע למספר פרויקטים שהיו להם. לאחר שחלק זה של הפגישה הסתיים, כולם יצאו מהחדר והוא ואון נשארו לבד. הוא שאל את און מה ההפתעה שהבטיח לו, ואז נכנסה לחדר אישה ושמה נייר על השולחן בו נכתב שאינוורומנג'ר זכתה במכרז בשני האזורים. שמח מאוד אך גם הופתע מכמה דברים: ראשית, לא ציפה כלל לזכות כי קודם קיבל מאון את התחושה שהשמ"ט לא מרוצה מההצעה של אינוורומנג'ר. שנית, לא ציפה לזכות בשני האזורים, כי הבין מאון ומאנשים אחרים בסביבה שהשמ"ט רוצה ששתי חברות יזכו במכרז כדי שהעבודה תתחלק ביניהן והן תתחרינה אחת בשנייה. שלישית, כאשר הגיע לשיבה זכר את השיחה שהייתה לו עם און כמה ימים קודם, בה און דיבר על הצעה של 1,000,000 ₪ לכל הארץ עבור השנה הראשונה, ולכן כשראה במכתב הצעה של 700,000 ₪, זה היה נראה לו קצת נמוך, והוא הופתע ואמר לאון שהמחירים שלהם צריכים להיות גבוהים יותר. און אמר לו שבאחד הקלסרים היו שתי הצעות והוא הופתע כי לא ציפה לכך, אך מבחינתו הוא הכיר רק הצעה אחת, זו המודפסת שהכינו ערב לפני הפגישה. זו ההצעה

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

שהתכוונו להגיש וזו ההצעה בה זכו. מבחינתו המחיר הנמוך הוא הקובע. ההצעה בכתב יד שנכנסה לקלסר ההגשה הייתה בטעות. הוא ביקש מיהונתן להכין הצעה נוספת אבל לא ראה את ההצעה ולא יודע איזה מספרים יהונתן כתב. לא חתם על ההצעה החדשה. אחרי זה אמר ליהונתן לחזור להצעה המקורית, אבל יהונתן כנראה לא הבין אותו או שהיה בלחץ, ולכן בטעות נכנסה יותר מהצעה אחת. בכל מקרה, ברור לו שאפילו אם יהונתן עשה את הטעות, האחריות היא עליו. און קס וחיבק אותו, דבר שהיה לו מאד מוזר ולא ברור.

היה לו ברור שמר יגישו נגדם עתירה בגלל שזכו בשני האזורים, כי זו ההתנהלות הרגילה של מר: אם הם לא זוכים במכרז, הם מגישים עתירה. לכן אמר לאון שתהיה חגיגה והוא באמת צריך לקנות חליפה. בשלב הזה הטרידו אותו בעיקר שני דברים: האם און מבין מה התכולה שאינווירומנג'ר הציעה, והאם און מסכים לה. לכן כשאון התחיל להגיד לו שישתכל על יישור הקו וייראה שיש אי וודאות, שוחח אתו על כך ואון הרגיע אותו ואמר שההצעה סבירה. בגלל שלא מדובר במכרז קלאסי אלא בעייתי, זה היה השלב בו היה צריך לתאם ציפיות עם הלקוח.

פתאום דפקו בדלת ונכנסו חיים ארביב ואריאלה והציגו תעודת חוקרים של הרשות להגבלים עסקיים. און הכניס אותם לחדר והם התחילו להתעסק עם התיקים, לצלם ניירות ולבקש שיפתחו את הכספת. הוא לא הבין מה קורה. בהמשך יצא עם ארביב לסיגריה. ארביב שאל אותו אם הוא יודע למה הם הגיעו וענה בשלילה. ארביב שאל אותו אם הוא תיאם מחירים במכרז וענה שלא. ארביב שאל האם הוא נפגש עם המתחרים שלו וענה שכן ושה לא סוד. מדגיש שלא אמר לארביב שידע מה הייתה הצעתה של מר. לשאלת ארביב ענה שהוא מוכן להעיד על כך.

בהמשך נחקר מספר פעמים ברשות וענה בצורה ברורה ועניינית. רק בנוגע לאון היה זהיר כי לא רצה שהזכייה שלהם תפגע וגם לא הבין את הסיטואציה.

77. גם יהונתן סרור העיד על פגישה זו:

ביום 9.1.11 גיא והוא נסיעו לפגישה עם און בנוגע לפרויקט מסוים. במהלך הפגישה און סיפר להם שהם זכו במכרז בשני האזורים. הוא שמח מאד. שלושתם דיברו על המכרז, על מצב התחנות ועל העבודה. און הוציא את קלסר המכרז ונתן להם להסתכל, והוא הבין שאון התכוון להצעה אחרת מזו שהם הגישו. גיא והוא הגיבו בתדהמה כי הם החליפו את המסמכים. גיא אמר לאון שאלה לא המחירים שהם הגישו. דפדפו בקלסר ואז ראה שאחד הטפסים שהוא היה אמור להוציא מהקלסר, נשאר שם. אמר לאון שהם הגישו את הטופס בכתב יד. און אמר שהם ראו את שתי ההצעות וכדי לא לפסול את אינווירומנג'ר הם קיבלו את ההצעה הנמוכה.

בשלב זה גיא ביקש ממנו לצאת מהחדר והוסיף בצחוק שיעלה לגג והוא יעלה אחריו. ענה לגיא שעד שהוא יעלה למעלה הוא עצמו כבר יהיה למטה, ויצא "עם הראש ברצפה" כי הבין שהם זכו במכרז אבל לא במחירים שהתכוונו להגיש.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

כשיצא מהפגישה כתב לגיא מסרון שמי שהחליף את המסמכים והשאיר את המחירים הנמוכים זה הוא ולכן הוא מוצא לנכון להתפטר. כשכתב שעשה "פסלה" התכוון לכך שהשאיר את המסמך עם המחירים הנמוכים. בהמשך נפגש עם גיא במשרד שלהם ושאל את גיא האם מר יודעים שאינווירומנג'ר זכתה ואיך הם הגיבו, וגיא ענה שהוא לא יודע. לא יודע אם גיא חש מהתגובה של מר.

דיון ומסקנות

האם הפגישה עולה כדי "הסדר כובל" האסור על פי החוק?

78. לאחר תיאור השתלשלות העניינים, החל מהרגע בו פורסם המכרז ועד לאחר שנמסר לגיא כי אינווירומנג'ר היא הזוכה במכרז, ולאור הראיות כמפורט לעיל, יש לקבוע מה קרה בפגישה והאם נעשה בה "הסדר" האסור על פי החוק. לשם כך, כאמור, נבחן תחילה האם הפגישה נכנסת לאחת החזקות המעידות לכאורה על "הסדר כובל", כמפורט בסעיף 2(ב) לחוק (למעט סעיף 2(ב) שאינו מיוחס לנאשמים): "המחיר שיידרש, שיוצע או שישולם" - סעיף 2(ב)(1). "חלוקת השוק, כולו או חלקו, לפי מקום העיסוק או לפי האנשים או סוג האנשים שעמם יעסקו" - סעיף 2(ב)(3). "כמות הנכסים או השירותים שבעסק, איכותם או סוגם" - סעיף 2(ב)(4).

79. לטענת המאשימה, בפגישה שנערכה בין הצדדים בבוקר הגשת ההצעות במכרז, נעשה "הסדר כובל" האסור בחוק. הסדר כובל הוא כזה המצמצם את אי הוודאות ואת חופש הפעולה של כל צד, ובענייננו, על פי הנטען, זו הייתה מהות המפגש. בענייננו נטען לתאום כפול – תאום המחיר הנדרש עבור העבודות וחלוקת האזורים – צפון ודרום – באופן שכל אחד משני המציעים, זיידמן וגיא, יזכה במכרז באחד האזורים. בכל הנוגע לזיידמן, הרי שלטענת המאשימה אין ליתן אמון בגרסתו, לאחר ששינה אותה ואף הודה כי בתחילה לא אמר אמת ובהמשך "השלים את הפער". גרסתו של זיידמן הינה גרסה כבושה אשר השתנתה בהתאם לראיות שהוצגו לפניו, כאשר אין אף עד התומך בגרסתו האחרונה. בנוסף, טוענת המאשימה, אף אם נכונים דבריו של זיידמן – לפיהם כל מטרתו בזימונו של גיא למשרדו בבוקר ההגשה הייתה להתרות בו – גם בכך יש משום הסדר כובל, שכן זיידמן דרש מגיא להגביל את עצמו בהצעה אותה הוא מגיש ולתמוך "באופן ריאלי", ובכך יש משום צמצום חופש הפעולה של גיא, דבר האסור. עצם העובדה שגיא אכן שינה את הצעתו, כדבריו, בעקבות הפגישה (אף אם טען כי לבסוף לא הגיש את ההצעה החדשה, טענה שאיננה נכונה), מהווה השלמת העבירה. גיא

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

הביע מחויבות לזיידמן בנוגע למכרז, והעבירה התגבשה. גיא מכיר את שיטת התמחור של מר, ודי היה בשיחה שהתנהלה כדי שגיא יבין את המסר וישנה את הצעתו בהתאם. כך גם בכל הנוגע לחלוקת העבודה בין צפון לדרום. בשל ההכרות של גיא עם מר, כאשר זיידמן שאל את גיא איפה נוח לו יותר לעבוד, גיא הבין מה צריך לעשות.

לטענת המאשימה, ייתכן שחלוקת העבודה לאזורים נקבעה בין זיידמן וגיא בשיחה טלפונית עוד לפני הפגישה, או בתחילת הפגישה לפני שכל הנוכחים נכנסו לחדר.

בנוסף, טוענת המאשימה, דברי זיידמן לפיהם הוא נתן לגיא "הסבר ברור על המשמעויות של עבודה רחבת היקף כזו", מהווים עבירה בפני עצמה, שכן מציע אחד לא אמור לפרש את המכרז למציע השני. עוד טוענת המאשימה כי בהתאם לסעיף 2(א)(4) לחוק, אחת החלופות לפגיעה בתחרות מתייחסת לכמות הנכסים בעסק, כך שהסדר על התכולות מהווה אף הוא עבירה, ולכן לא משנה אם סוכם רק על התכולה ולא על המחיר. כל זאת כאשר לטענת המאשימה, הצדדים בהחלט שוחחו גם על המחיר וזאת כעולה מעדויות שונות.

בכל הנוגע לגיא, טוענת המאשימה כי גם אם תתקבל גרסתו, לפיה לבסוף הוא חזר בו והגיש את ההצעה הראשונה, הדבר אינו משנה לעצם ביצוע העבירה, שכן העבירה מתגבשת בנקודה בה הצדדים הגיעו להסדר. הפגיעה בתחרות היא ההסדר ולא ההגשה. וכדי שהעבירה לא תתגבש היה על גיא להראות לזיידמן שהוא חזר בו מההסדר, דבר שלא נעשה במקרה זה.

80. מנגד, **טוענים הנאשמים כי אין ראיות לכך שהצדדים תיאמו את הצעותיהם.**

מבחינת הנאשמים 1-3: נטען כי מדובר בפגישה קצרה של כ-20 דקות, מלאת בלגן, שמטרתה הייתה להתרות בגיא שלא יגיש "הצעה תכסיסנית". הפגישה תואמה ברגע האחרון שכן זיידמן היה מודע לענייני המכרז רק סמוך למועד ההגשה, כפי שהוא נוהג תמיד. הפגישה נבעה ממכרז פגום באופן חריג ובשל חשש של זיידמן, שבדיעבד התברר כמוצדק, שגיא ינצל את פגמי המכרז. השיחה גלשה לשיח צעקני שנבע מתסכול המתמודדים במכרז, ובסופה כתב כל צד, תוך הסתרה מהצד השני, את הצעתו. אף אחד מהעדים לא העיד שראה או שמע תיאום, מה גם שהוכח כי עלויותיה של אינוורומנג'ר בצפון גבוהות יותר מאשר בדרום, ששקלול מרכיב האיכות במכרז מביא לכך שהצעתה של מר תקבל ניקוד גבוה יותר בשני האזורים, ושמו לא שינתה את הצעתה בעקבות הפגישה. בנוסף, לא היה כל טעם בתיאום לאחר שבמכרז השתתף גם מציע שלישי. לדברי הנאשמים 1-3, אין בפסיקה דוגמא למקרה בו גובש הסדר כובל על בסיס אמירה סתומה כמו זו ש"נוח יותר לעבוד בדרום".

נאשמים 1-3 טוענים כי המאשימה התעלמה מהפגמים הרבים שנפלו במכרז, פגמים אשר פגעו בתחרות ובשוויון והפכו את המכרז ללא הוגן, כאשר שיאה של הפגיעה בתחרות היה בשלב בו און הדריך את גיא לתאם תכולות.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

הנאשמים 4-5 טענו כי אמנם התיק נפתח בשל תקלה של אינוורומנג'ר, אך למעשה מדובר אך בתקלה, שכן לא הייתה כל כוונה לתכנון או לתיאום. כל טענותיה של המאשימה מתבססות על השערות וסברות ולא על ראיות. גיא הגיע לפגישה לאחר שקיבל הנחיה לעשות כן. במהלך הפגישה עלו נתונים והוחלף מידע, אך הדברים לא הגיעו לכדי תיאום ובוודאי לא לחלוקת שוק. אף צד לא כבל עצמו ואף צד לא סיכם על הגשת הצעה כזו או אחרת. בסוף הפגישה גיא הכתיב ליהונתן את ההצעה בכתב יד שהסתמכה על העוגנים שהיו במסמכי המכרז מלכתחילה, וללא כל קשר לפגישה. מיד לאחר מכן אמר גיא ליהונתן לחזור להצעה המודפסת המקורית, וכאן קרתה התקלה. בכל מקרה, השינוי שנעשה בהצעות הוא קטן ושולי ולא ניתן ללמוד ממנו על תיאום. כך למשל בהצעה המודפסת הפער בין הצפון לדרום בשנה הראשונה הוא 28%, ובהצעה בכתב יד הפער הוא 26%.

81. משמיעת העדויות ועיון בראיות, עולה כי בפגישה האמורה הגיעו הצדדים להסדר כובל, כפי שיפורט להלן:

82. ראשית, הוצגו ראיות נסיבתיות, לגבי התנהלות הצדדים עובר להגשת ההצעות ולאחר מכן, שלגבי חלקן הגדול אין מחלוקת. ראיות אלה מעידות על מהות המפגש – מפגש תאום לגבי תוכן ההצעות, כולל מחירים וחלוקת האזורים בין שתי החברות:

- א. משתתפי הפגישה – מנהלי החברות המתחרות ואיתם האנשים הנוספים שעסקו בכל אחת מהחברות בהכנת ההצעות למכרז.
- ב. זמן הפגישה – זימון נאשם 4 ואנשיו על ידי נאשם 1, שעה קלה לפני הגשת ההצעות למכרז, וסיום הפגישה כרבע שעה לפני תום המועד להגשת ההצעות.
- ג. הגעת נציגי החברות המתחרות לפגישה, עם טפסי הצעה ריקים, סמוך מאוד לפני תום הזמן להגשת הטפסים המלאים.
- ד. שינוי הצעת אינוורומנג'ר ברגע האחרון – אין מחלוקת שבקלסרי ההצעה למכרז של חברת אינוורומנג'ר, היו באותו בוקר הצעות מודפסות שהוכנו מבעוד מועד, והללו הוחלפו בתום הפגישה בהצעות בכתב יד, שנכתבו במשרדי מר (פרט לקלסר אחד שבו היו, בטעות, שתי ההצעות).
- ה. מהות השינוי בהצעת אינוורומנג'ר -

מדרישת תשלום בסך 410,000 ₪ בצפון לשנה ראשונה לסך של 1,210,100 ₪; מדרישת תשלום בסך 320,000 ₪ בדרום לשנה ראשונה לסך של 959,300 ₪;
מדרישת תשלום בסך 155,000 ₪ בצפון לשנה שנייה לסך של 666,000 ₪;
מדרישת תשלום בסך 175,000 ₪ בדרום לשנה שנייה לסך של 648,000 ₪;
מדרישת 250,400 ₪ לכל שנה נוספת בשני האזורים לסכום העולה על 752,000 ₪.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

בהצעה המודפסת בשנה השנייה הסכום לאזור הדרום גבוה יותר, לעומת סכום נמוך יותר בהצעה בכתב יד.

ו. השוואת ההצעות להצעה שהוגשה על ידי מר – ההצעה המקורית המודפסת של אינוירומנג'ר נמוכה באופן משמעותי מזו של מר, בכל הפרמטרים – כשליש הסכום. ההצעה החדשה, בכתב יד, קרובה מאוד לזו של מר, כאשר באזור הצפון היא יקרה מעט מהצעת מר, בכל התקופות, ובאזור הדרום נמוכה מעט מזו של מר, בכל התקופות.

ז. בחינת הצעתה הסופית של מר, כפי שנכתבה ביום 8.12.2010 לאחר הפגישה עם גיא, אל מול "מודל העלות" הממוחשב שנערך במר, מתאריך 7.12.2010, מעידה אף היא על שינוי שנעשה על ידי מר ברגע האחרון (קבצי אקסל שהוגשו בדיסק/ת/240).

מפגש זה, שלא היה אקראי אלא בהזמנה של הנאשם 1 לנאשם 4, יחד עם העובדים העוסקים בהצעות למכרז, כאשר אנשי כל חברה דואגים להבאת טפסים ריקים, סמוך לחגשת ההצעות; ושינוי ההצעות במפגש, סמוך לפני חגשתן – מעיד על מהות המפגש – תאום ההצעות, כך שלכל אחד מהמציעים יתרון קטן באחד באזורים, באופן שכל אחד מהם יזכה באחד משני האזורים, צפון או דרום.

יצוין כי בסופו של דבר, תאום ההצעות צפוי היה להיטיב עם שני המתחרים ולשפר את מצבם: זיידמן צפוי היה להרויח בכך שיזכה באזור אחד, בעוד שאלמלא ההסדר חשש להפסיד במכרז לגמרי (ראו עדות דורון לוי לפיה חששו מהמתחרים שיגישו הצעה זולה והם יפסידו את המכרז – עמ' 567). גיא לא הפסיד – בהצעה המקורית היה חשוף לערעור של זיידמן על זכייתו במכרז ועכשיו לא. זאת ועוד, על פי הצעה השניה בכתב יד, גם אם גיא היה זוכה רק באזור אחד, היה מרויח יותר מאשר אילו זכה בשני האזורים על פי ההצעה המודפסת.

83. שנית, עדויותיהם והתנהגותם של העובדים שנכחו בפגישה:

יהונתן העיד כי בבוקר חגשת המכרז הגיע למשרד מוקדם והמתין לקבלת המספרים הסופיים מגיא. גיא שלח לו מספרים במסרון, המספרים היו נמוכים מידי ולא הגיוניים. הוא שוחח עם גיא בטלפון, הכניס את הצעת המחיר לטופס ותיק בקלסר המכרז. בהצעה זו העלות לצפון הייתה ₪ 560,000 לשנתיים הראשונות – הצעה נמוכה מידי ולא כלכלית, אך גיא החליט להגיש הצעה זו כדי לנסות לזכות במכרז.

בשלב מסוים, בין השעות 10:00-11:00, גיא התקשר אליו וביקש ממנו להגיע למשרדי מר, למשרדו של נאשם 1, ולהביא אתו טופס הצעה ריק.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

כשנכנס לחדרו של זיידמן ראה לקראת סוף החדר, מצד ימין, לוח מחיק עליו כתובה טבלה שמחולקת לצפון ודרום ולעמודות שבתוכן היו מספרים שהוא לא זוכר (ת/271). בחדר היו זיידמן, גיא ודורון. גיא עמד חלק מהזמן לידו וחלק מהזמן עמד עם דורון וזיידמן ליד השולחן של זיידמן. הלוח היה ליד השולחן. הם עמדו בניצב ללוח, הוא לא שמע אותם מדברים על מה שהיה כתוב על הלוח ולא ראה מישהו כותב על הלוח.

הוא עמד בכניסה לחדר, לחוץ, ואמר לגיא שהם מאחרים להגיש את ההצעה ואין להם מסמך. בשלב מסוים גיא ניגש אליו בצד, הם ישבו על כורסאות בכניסה לחדר כשבניהם שולחן קטן, גיא לחש לו באוזן מספרים, הוא מילא את הטפסים (ההצעה החדשה: ת/242), ולבקשת גיא התחיל להחליף את הטפסים בקלסרים. גיא צילם אחד הטפסים. זיידמן ראה שהם החליפו מסמכים אבל לא ראה שהם שינו את המחירים. דורון עמד ליד השולחן וכתב משהו, הוא לא ראה מה. גם לא שמע את זיידמן אומר לדורון מה לכתוב. כל העניין נראה לו לא תקין: **"כל הסיטואציה הזו נראתה לי מוזרה שאני מגיע בדקה האחרונה למשרדים של מר ומשנה מחירים"** (עמ' 666). יהונתן מסר כי: **"לא טמנתי את הראש בחול. פחדתי לדעת למה. היום בדיעבד הבנתי שנעשה סוג של גישוש עם המתחרה כדי לדעת מחירים. ניסיתי להתעלם"** (עמ' 675).

רון העיד כי ביום הגשת הצעות ביקש ממנו זיידמן להיכנס אליו לחדר. כשנכנס ראה שם את זיידמן, גיא, דורון ואולי גם ויטלי. החדר היה נראה כמו שוק. גיא צעק, זיידמן צעק, לא היה דיון מסודר, אנשים נכנסו ויצאו. חושב שהם התווכחו על עניין התרנים. מאשר שכאשר נחקר ברשות מסר שזיידמן וגיא התווכחו על התקציב, חושב שהם דיברו על 2,500,000 או 3,500,000 ₪ לשנה. לא זוכר שתיאמו מחירים אבל זוכר שהם דיברו על כמה עובדים צריך לכל אזור ושהיה לו וויכוח עם דורון בעניין. כנראה שלא היה ער לעובדה שבתנאי המכרז נקבע שבכל אזור צריך מנהל פרויקט ולפחות שני עובדים, אחרת לא היה מתווכח על כך. יכול להיות שזיידמן וגיא דיברו גם על הצפון והדרום וחושב שהיה גם וויכוח על זמני הנסיעה בין התחנות. אבל לא שמע תיאום מחירים או חלוקת עבודה בין צפון לדרום. היה בישיבה כמה דקות בלבד. הייתה לו תחושה שבחדר קורה משהו לא בסדר, אבל לא חשב שיש שם עבירה על החוק (עמ' 358-362). וכך השיב רון כאשר נשאל מדוע היה בפגישה זמן קצר בלבד: **"בן אדם לפעמים נמצא בחדר ולא רוצה לשמוע על מה מדובר, ואז הוא יוצא"** (עמ' 363).

ויטלי העיד כי בבוקר הגשת ההצעה, הוא נקרא לחדרו של זיידמן. כשנכנס ראה את זיידמן, חושב שגיא, רון ודורון נכנסו איתו. יהונתן הגיע אף הוא. לדבריו, התפלא שגיא נמצא בחדרו של זיידמן, לא חשב שיראה אותו שם. בחקירה ברשות מסר שגם דורון הופתע מאד לראות את גיא. חושב שזיידמן עמד מאחורי השולחן שלו, לא זוכר איפה גיא עמד. לבקשת זיידמן הלך והביא טופס הצעה ריק, ואז לבקשת זיידמן יצא מהחדר.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

כולם בחדר דיברו עם כולם. היה תוהו ובוהו. שמעו שהם מדברים על מכרז, מדברים על מספרים. נזרקו לאוויר כל מיני מספרים שהוא לא זוכר. שמעו את המילה "תרנים", שמעו "צפון", "דרום" ומספרים. חושב ששמע את המספר "מיליון". מאשר שבחקירה ברשות מסר ששמע את גיא וזיידמן מדברים על מספר באזור ה-1,000,000 – 1,200,000. לא ראה מישהו כותב על הלוח המחיק של זיידמן (עמ' 415-424).

דורון העיד כי זיידמן שוחח אתו בטלפון וביקש ממנו שיבוא אליו לחדר עם ויטלי. חושב שזה היה בסביבות השעה 11:30. כשהגיע לחדרו של זיידמן ראה שם הרבה אנשים, לרבות גיא ויהונתן מאינוירומנג'ר. גיא עמד בחלק האמצעי-אחורי של החדר, וזיידמן מעבר לשולחן שלו. הוא הביא אתו את מסמכי המכרז, ייתכן שויטלי התבקש על ידי זיידמן להביא טופס ריק של המכרז, לא זוכר. אנשים נכנסו ויצאו, החדר היה נראה כמו "תחנת רכבת". סך הכל היה בחדר שניות או דקות בודדות. כשנכנס לחדר הוא פנה לשולחן של זיידמן וקיבל ממנו מחירים למכרז. לא זוכר אם זיידמן אמר לו את המספרים בעל פה או כתב לו אותם על פתק, ואולי קיבל רק סדרי גודל של מספרים והוא עשה את ההתאמות. דבר מהמתרחש לא עניין אותו, הוא לא ראה את גיא ויהונתן ממלאים את ההצעה שלהם. את ההצעה של מר מילא בחדרו בכתב יד, זיידמן חתם עליו, הוא שיכפל ורץ להגישו – היה לחץ רב מאוד בשל מועד ההגשה שהתקרב.

ובנוסף לכך יש להתייחס לעדותו של און באשר למצבו של יהונתן ביום הגשת ההצעות – און העיד כי יהונתן נראה שונה באותו יום – הוא היה נסער, חיוור, לא דיבר ונראה לחוץ ומכונס בעצמו (ת/256). גם ויטלי העיד כי יהונתן נראה נסער (עמ' 427).

מעדויות האנשים שיצאו ונכנסו, והשתתפו בשלבים האחרונים של כתיבת ההצעות, כמפורט לעיל, עולה בבירור תוכן הפגישה ומטרתה – פגישה של שני המנהלים בחדרו של נאשם 1; על הלוח מצוירת טבלה הנוגעת למכרז, מחולקת לצפון ודרום וכתובים מספרים; לחלל האוויר נזרקים מספרים ואזורים צפון ודרום. ובסופו של דבר ממלא כל אחד מהצדדים את הטופס הריק שהביא עמו, ויוצאים בדחיפות להגשת ההצעות למכרז. נתונים אלה אינם משאירים ספק באשר לתוכן הפגישה – תאום ההצעות בין הצדדים טרם הגשתן, לגבי הסכומים ולגבי האזורים.

84. שלישית, תגובתם של גיא ויהונתן להודעת הזכייה:

כאמור, ביום 9.1.11, ולבקשת אנשי הרשות, זימן און את גיא למשרדו להודיע לו על זכייתו במכרז, והציג לפניו את ההצעה המודפסת - ההצעה המקורית והנמוכה יותר. לבקשת גיא, יהונתן הצטרף לפגישה, אם כי בשלב מסוים יהונתן יצא ממנה וגיא ואון נשארו לבדם.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

הפגישה המשולשת צולמה על ידי אנשי הרשות (ת/240) ותומללה (ת/267). בפגישה נראה און מודיע לגיא וליהונתן שהם זכו במכרז בשני האזורים, ומציג לפנייהם את הודעת הזכייה (ת/127). גיא מעיין בקלסר ההצעה ואומר לאון בתדהמה: **"אני לא מכיר את המספרים האלה שכה יהיה לי טוב... מאיפה הטופס הזה הגיע"**. בהמשך אומר גיא לאון: **"אני לא יודע אם אני נמצא בסרט משמח או בסרט אימה"**, וגם: **"תהיה פה חגיגה באמת צריך לקנות חליפה"**. בשלב מסוים און הראה לגיא שבקלסר נמצאות שתי הצעות. בנוסף, לפני שיהונתן יוצא מהחדר גיא אומר לו לעלות לגג ושהוא תיכף יעלה אחריו, ובתגובה אומר יהונתן שעד שגיא יעלה למעלה הוא עצמו כבר יהיה למטה. לאחר שיהונתן יוצא מהחדר הוא שולח לגיא מסרון בו נכתב: **"זו פשלה גדולה והיא רק שלי כי אני זה שהכין את המכרז. אין לי מושג איך מסמך זה השתרבב פנימה (זה מסמך פנימי). הסקתי את המסקנות ואני חושב שאני זה שצריך לשלם את המחיר וללכת הביתה. נדבר במשך"** (ת/247).

בעדותו ניסה גיא לתרץ את הדברים: בחקירתו ברשות טען גיא כי הוא בהחלט הכיר את המספרים שזכו במכרז וזיהה את ההצעה שלו, אך הוא לא ציפה לזכות בכל הארץ ולא ציפה לראות את שתי ההצעות יחד, ולכן נדהם. לא יודע למה אמר לאון שהוא לא מכיר את המספרים. חשב שזכה עם המחיר של 1,000,000 ₪ ולכן כשראה מחיר של 400,000 ₪ לאזור אחד, הוא הופתע. לגבי המסרון של יהונתן הסביר גיא שלא ברור לו למה יהונתן כתב את הדברים, מניח שהפשלה אליה התכוון יהונתן זה האירוע של המכרז, לא חושב שהכוונה לכך שנשארו בקלסר שתי הצעות. בכל מקרה, הוא לא יודע למה יהונתן כל כך נבחל מזה, האחריות היא שלו (גיא) בלבד ויהונתן לא הולך הביתה (ת/6). בבית המשפט הוסיף גיא והסביר שכאשר יצא ממשרדי מר הוא חשב שההצעה שהם מגישים היא ההצעה הנמוכה, ההצעה המודפסת (ת/245) וזו ההצעה בה התכוון לזכות בשני האזורים. בהמשך, כשאון התקשר אליו ושאל אותו מה הם מתכוונים לתת במיליון ₪, זה המספר שהתקבע לו בראש. ולכן כשראה בהצעה שאון הציג לפניו מחירים נמוכים יותר, הוא הופתע. (עמ' 1211-1215). בהמשך און הסביר לו שמדובר במחירים ללא מע"מ ואז התברר לו שההצעה קרובה ל-1,000,000 ₪ כפי שחשב, והוא נרגע (עמ' 1221). כאשר אמר לאון שהוא לא יודע אם הוא בסרט שמח או אימה, זה בגלל שהבין שיש לו בעיה עם און לגבי התכולה (עמ' 1227). כשאמר לאון שצריך חליפה זה בגלל שדאג שמר יעתרו נגד זכייטם, בגלל שכך מר נוהגים תמיד (עמ' 1216). כשאמר ליהונתן לעלות לגג, כמובן שלא התכוון לכך שהם יקפצו ממנו אלא שבאותו זמן הם ניהלו פרויקט חיזוי בו יש תצוגה של מדידות ומשקעים שנמצאת על הגג והם סיכמו להיפגש שם עם בחור מהפרויקט (עמ' 1230-1231).

יהונתן העיד שמיד לאחר שאון אמר להם שהם זכו בשני האזורים, און הציג לפנייהם את ההצעה בה זכו והוא ראה לתדהמתו שמדובר בהצעה המודפסת אותה הוא הוציא מהקלסר. גיא אמר לאון שזה לא המחירים אותם הם הגישו, והם דפדפו בקלסר ואז ראה שאחד הטפסים שהוא אמור היה להוציא, נשאר שם. הוא הראה לאון את ההצעה בכתב יד ואמר לאון שזו ההצעה שהם

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

הגישו. און אמר שהם ראו את שתי ההצעות וכדי לא לפסול אותם הם קיבלו את ההצעה הנמוכה. בשלב זה גיא ביקש ממנו לצאת מהחדר ואמר לו בצחוק לעלות לגג והוא יעלה אחריו. ענה לגיא שעד שהוא יעלה, הוא כבר יהיה למטה, ויצא עם הראש ברצפה כי הבין שהם אולי זכו במכרז, אבל לא במחירים שהתכוונו להגיש. זו הפעם הראשונה שהבין ששכחו בקלסר עותק של ההצעה המודפסת (עמ' 668-670). כשיצא מהחדר הוא שלח לגיא מסרון בו הודיע לו שהוא רואה לנכון להתפטר כי שהוא אחראי לפשלה, שהיא השארת המסמך עם המחירים הנמוכים בקלסר (עמ' 677).

מצפיה בקלטת וקריאת העדויות עולה בבירור תחושת אשמה שמביעים גיא ויהונתן. הסבריו ותירוציו של גיא, ותגובותיו בעת קבלת ההודעה על הזכייה במכרז, אינם אמינים, אינם הגיוניים ואינם מתיישבים עם הראיות. ראשית, הסתירה בין גרסאותיהם של גיא ויהונתן, כאשר יהונתן הודה כי ההצעה המודפסת היא זו שהייתה אמורה לצאת מהקלסר (עמ' 670), בעוד גיא טוען כי ההצעה המודפסת היא זו שהוגשה ובה זכו (ת/6). השתלשלות העניינים תומכת בגירסתו של יהונתן, לפיה קיבל מגיא הוראה להכניס לקלסר את ההצעה החדשה הגבוהה יותר; שנית, אמירתו הספונטנית של גיא כאשר הוצגה לפניו ההצעה המודפסת, כי הוא אינו מכיר את המחירים; שלישית, גם המשך הדברים של גיא מעיד על הפתעתו, למשל כשאמר לאון שהוא לא יודע אם הוא נמצא בסרט אימה וכשאמר ליהונתן לעלות לגג; רביעית, הודאתו של יהונתן כי הופתע מאד וכי אלה לא המחירים אותם הגישו. גם המסרון ששלח יהונתן לגיא מיד בתום הפגישה מעיד על עצמו.

לסיכום, התגובה לקבלת ההודעה בדבר הזכייה בשני האזורים, על פי ההצעה המקורית הנמוכה יותר – מעידה כי לא לכך ציפה גיא וכי ציפה לזכות בהצעה שגובהה במשרדי מר.

85. רביעית, גרסאותיהם של הנאשמים – הודאתו ושינוי בגרסאותיו של נאשם 4 ושקריו של נאשם 1:

(א) גרסתו של גיא בעניין שתי ההצעות שהוכנו על ידי אינוורומנג'ר:

בחקירתו הראשונה (ת/5) אישר גיא כי הגיע למשרדי מר כדי לשוחח איתם, לדבריו על עניין יישור הקו, מאחר שלמר ניסיון רב בתחום. כמו כן אישר כי בפגישה דובר על המכרז ועל חלוקת העבודה. כבר בחקירה זו מסר גיא פרטים על תוכן הפגישה, פרטים אותם הכחיש לאחר מכן בעדותו בבית המשפט: "ש: בישיבה הזו דיברתם על מחירים ספציפיים? ת: נכון ש: מי דיבר? ת: גם אני וגם מר ש: מי במר? ת: כולם ש: איך נקבעו המחירים? ת: אמרנו שהנושא של היישור קו צריך להיות בסדר גודל של מיליון ... ש: זה המחיר שסיכמתם עליו עם מר? ת: מר אולי אפילו לקחו על זה יותר ... " (ת/5 גליון 17-18). וכן: "ש: איזה מחירים

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

תיאמת עם מר? ואיך הם באו לידי ביטוי? ת: תיאמנו מחירים יותר גבוהים שלטעמי מתוך השיחה שקיימנו משקפים את העבודה כמו שהיא... (גליון 11-12).

בחקירה הבאה בה נחקר גיא על הפגישה, הוא מוסר כי: **"און אמר לי שאנחנו, החברות, צריכות לסכם בינינו איזו תכולה תהיה"** (ת/7). בהמשך החקירה מכחיש גיא כי תיאם מחירים עם מר, אך מאשר כי הם שוחחו על תכולות והיקפי המכר.

בחקירה זו הוסיף גיא כי בפגישה לא דובר על סכומים מפורשים אלא על סדר גודל ואף הוסיף מפורשות כי בתחילה, כאשר נכנס לפגישה, הייתה לו הערכה קטנה יותר של היקף העבודה אך כשיצא מהשיבה ידע שהוא צריך שני טכנאים ומנהל לכל שנת תחזוקה והבין שקודם לא העריך נכון את היקף העבודה (ת/7).

בחקירה הבאה (ת/8) מסר גיא כי כתב על הלוח המחיק של זיידמן טבלה, בה שיבצו הוא וזיידמן את החלופות שניתן לעשות מבחינת ההיקפים, ואף הרחיב: בעמודה של יישור הקו דיברו על החלפת 50% מהתרנים, בעמודה השנייה דיברו על שני טכנאים ומלווה בעלות של כ- 600,000-700,000 ₪.

בבית המשפט חזר גיא על גירסתו לגבי הטבלה, והוסיף שעל הלוח הוא רשם גם את הנתון של 15,000 ₪ אותו קיבל מאון כעלות תורן, ושבמהלך הפגישה כל אחד מהנוכחים "זרק" דברים בנוגע למכרז (עמ' 1050-1051). עוד אישר כי בטבלה כתב את המספר 50% ביחס לכמות התרנים להחלפה, אך הכחיש שנכתבו בה מחירים (עמ' 1107-1109).

לעניין זה יש להזכיר כי בעדותו טען גיא שהורה ליהונתן להגיש את ההצעה הישנה, המודפסת, ולא את זו שנכתבה במשרדי מר. כאמור, דבריו אלה אינם אמינים ואינם עולים בקנה אחד עם הראיות האחרות, אך ניתן ללמוד מהם כי בפגישה תואמו מחירים וכי מר ידעה את תוכן ההצעה החדשה שהוגשה על ידי גיא – לדברי גיא: **"אני רציתי שמר יראו... שאני נכנעתי לאותו קונספט, או התיישרתי לאותו כיוון, או העלינו את הרמה לאותה רמה גבוהה שהם עובדים בה"** (עמ' 1177). לדבריו לאחר שזיידמן יצא מהחדר הוא הורה ליהונתן לחזור להצעה המקורית - **"ברגע שזיידמן ודורון התקפלו ויצאו מהחדר, אמרתי לו תחזור להצעה המקורית, בצורה הכי ברורה"** (עמ' 1051) – טענת גיא כי החליט לכתוב הצעה חדשה רק כדי להראות לזיידמן כי הוא הקשיב לו, אינה משתלבת עם טענות הצדדים על כך שכל אחד מהם מילא את ההצעה בנפרד, מבלי שהשני רואה מה נכתב בה (גיא בעמ' 1176, דורון בעמ' 538), ומעידה על כך שזיידמן הכיר את הסכומים בהצעת אינוורומנג'ר שנכתבה במשרדו. טענה זו סותרת גם את גרסתו הראשונית של גיא, אשר ניתנה ברשות, לפיה במהלך הפגישה הבין שלמעשה ההערכה שלו את יישור הקו הייתה מוטעית ולכן העלה את המחירים בעקבות דברי זיידמן (ת/5, ת/7) אך לבסוף החליט לחזור להצעה המקורית כי חשב שאחוזי הזכייה שלהם עולים עם ההצעה המקורית וזאת בשל תקציבו הנמוך של השמ"ט (ת/8).

זאת ועוד, גיא טען כי כל שאמר ליהונתן הוא להכין הצעה חדשה ונתן לו סדר גודל של מחיר, 1,600,000 ₪, אך יהונתן מילא את ההצעה לבדו והוא לא ראה את המספרים שיהונתן כתב

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

ואף לא חתם על ההצעה הזו (עמ' 1056). לטענתו, לא ברור לו כיצד יוהנתן הגיע למספרים אשר נכתבו בהצעה בכתב יד, אך בכל מקרה הוא לא התכוון להגיש את ההצעה הזו כי ברור לו שלשם"ט אין את התקציב לכך, ומכאן שההצעה הייתה נפסלת (עמ' 1163-1164). בהמשך הדברים מנסה גיא לשכנע כי הפער בין שתי ההצעות דווקא נמוך (עמ' 1129), עובדה שלא מתיישבת עם טענתו הקודמת לפיה הבין כי לא יזכה במכרז עם ההצעה בכתב יד. ריבוי הגירסאות של גיא מעיד על היעדר אמינות ועל כך שלא ניתן לקבל אף אחת מהן כלשונה. בנוסף, במסמכי המכרז של אינוורומנג'ר, שהיו במשרדה, נמצא מסמך שהוא ההצעה המודפסת, עליה מסומן X וכתוב: "הצעה מעודכנת נמצאת בתחילת הקלסר" (ת/162). דנה אביגדור, המזכירה באינוורומנג'ר, אישרה בהודעתה כי כאשר גיא ויוהנתן חזרו מהגשת ההצעה, יוהנתן נתן לה את הטפסים והיא זו שסימנה X וכתבה את הדברים. דנה ציינה כי מתאים לה לכתוב זאת על הטופס: "כדי שיהיה ברור מה ההצעה המעודכנת" (ת/262א). יוהנתן העיד כי כאשר חזר מהגשת המכרז הוא העביר לדנה את הצעת המחיר הישנה, המודפסת, וביקש ממנה שתגרס אותה (עמ' 667). משנשאל גיא בבית המשפט כיצד משתלבים הדברים עם גרסתו לפיה ההצעה שהגישו היא המודפסת, הודה גיא כי אין לו הסבר לדברים וייתכן שיוהנתן לא הבין מה הוא ביקש ממנו והמשיך לטעות גם כשחזר למשרד (עמ' 1195).

עניין נוסף המטיל צל כבד על אמינותו של גיא בעניין זה, הוא צילום ההצעות בכתב יד. גיא ויוהנתן העידו כי מיד לאחר שנכתבה ההצעה בכתב יד בחדרו של זיידמן, יוהנתן מיהר לסדר מחדש את קלסרי ההצעה, ולשם כך שלח את גיא לצלם עותקים מההצעה החדשה (עמ' 1178). גיא העיד כי הצילומים נעשו בטווח הזמן שבין 11:30 ל-11:45 וכי למעשה הוא לא יודע מה בדיוק צילם (ת/8), גירסה שאיננה סבירה. מכל מקום, אם לא היה בכוונתו של גיא להגיש את ההצעה בכתב יד, לשם מה בזבז את הזמן היקר כל כך בצילום הצעות שלא התכוון להגיש? וזאת כאשר הדבר היה סמוך מאד למועד ההגשה וכל הצדדים העידו על הלחץ הרב שהיו נתונים בו.

זאת ועוד, עיון בכל קלסרי ההצעות של אינוורומנג'ר, מלמד כי בכלם הייתה ההצעה בכתב יד, ורק באחת מהן נמצאה גם ההצעה המודפסת. עובדה זו סותרת לחלוטין את גרסתו של גיא, לפיה בכל הקלסרים היו אמורות להיות ההצעות המודפסות. משנשאל על כך גיא בחקירתו הוא ניסה לתרץ באומרו: "אני מכיר בצורה מוחלטת את ההצעה שהכנתי לפני וחתמתי עליה, ואני יודע בצורה מוחלטת גם מה שהנחיתי את יוני, איך לעשות ומה לעשות, וזה התוצאה" (עמ' 1194).

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

אם כך, לפנינו שתי הצעות שהגישה אינוורומנג'ר, כאשר אחת מהן נכתבה מיד בסיום הפגישה עם מר והמחירים בה גבוהים משמעותית מאלה שבהצעה הקודמת. אין זאת אלא ראייה נוספת לתיאום שבין הצדדים.

(ב) ההשוואה בין הצעתה של אינוורומנג'ר לבין זו של מר – צפון ודרום –
השוואה בין הצעתה האחרונה של אינוורומנג'ר לבין זו של מר, מעלה כי שתי ההצעות דומות אך מחולקות בצורה שונה: בהצעתה של מר מחיר גבוה יותר באזור הדרום ונמוך בצפון, והצעתה של אינוורומנג'ר הפוכה. שני הצדדים הכחישו בתוקף כל תיאום בעניין זה אך עיון מדקדק בגרסאותיהם מעלה תחושה שונה.
בחקירתו הראשונה של גיא (ת/5) הודה גיא, למעשה, בתיאום בעניין זה: "ש: אמרת למר בישיבה שאתה מעדיף לעבוד בדרום? ת: כן. זה עלה ש: ולכן בהצעת המחיר שנתתם בכתב יד, מילאתם מחירים גבוהים יותר בצפון מאשר בדרום? ת: באזור הדרום יהיה לנו יותר קל לתזק את הציוד... ש: אז אני שואלת שוב, האם נתתם בהצעה בכתב יד מחירים נמוכים יותר עבור הדרום מאשר הצפון? ת: כן ש: ומר נתנו מחירים גבוהים יותר באזור הדרום? ת: אני לא בטוח... זה היה באוויר" (גליון 18-19). בהמשך הסביר גיא כי העניין לא עלה מפורשות אך הוא אמר בפגישה שבדרום אינוורומנג'ר יעילה יותר, כאשר כולם, לרבות זיידמן, היו בחדר באותו רגע, ו-"זה היה תוצאתי" (שם). ובהמשך ענה: "ש: אבל בישיבה דיברתם על זה שאתם תזכו בדרום ומר יזכו בצפון? ת: נכון ש: וכשכתבתם את ההצעה המודפסת אז חשבתם על זכייה בכל הארץ נכון? ת: נכון ש: האם זה המקור לשוני בין ההצעות? ת: כן" (גליון 21). גם בבית המשפט אישר גיא שאמר במהלך הפגישה כי נוח לו יותר לעבוד בדרום (עמ' 1097) אך לא היה כל תיאום והסיבה היחידה לכך שאינוורומנג'ר הגישה מחיר נמוך יותר בדרום היא בגלל שבאזור זה הם יצטרכו להשקיע פחות (עמ' 1155). בהמשך ניסה לעדן את הדברים שמסר בחקירותיו והדגיש כי לא היה תיאום אלא ברור היה לכולם שאינוורומנג'ר יש מרכז שירות בדימונה ולכן יהיה לה קל יותר לעבוד בדרום, לא היה צריך לומר זאת בצורה מפורשת, "זה פשוט היה באוויר" (עמ' 1353-1355). עוד תירץ גיא שכאשר אמר בהודעה כי דיבר עם מר בישיבה על מי יזכה בצפון ומי בדרום, התכוון לשיחה שקיים עם יהונתן בעניין (עמ' 1356).

יהונתן אישר כי התמחור שלהם בצפון היה גבוה יותר אך הדגיש שלא בגלל שהם העדיפו לזכות בדרום אלא כי בצפון יש יותר גשם ועשבייה והם חשבו, מניסיונם בעבודה במשרד החקלאות, שמצב התרנים בדרום טוב יותר (עמ' 726). בניגוד לגיא, זיידמן הכחיש לכל אורך הדרך כי תיאם את החלוקה לצפון ודרום. את ההצעות החפוכות הסביר בכך שידוע לכולם שלמר יש פריסה טובה יותר של צוותים בצפון, בעוד שהמרכז של אינוורומנג'ר הוא בדרום (ת/2 וכן עמ' 942). בחקירתו ברשות ציין זיידמן ששמע מגיא שהוא רוצה לעבוד בדרום (ת/2), אך בבית המשפט טען שגם אם שמע את הדברים, לא

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

נעשה בכך שימוש (עמ' 977). וראה גם דברי זיידמן לפיהם הבין כי השמ"ט מתכוון לחלק את הזכייה במכרז בין שני מציעים (עמ' 943).

ויטלי, כמפורט לעיל, העיד כי בזמן שהיה בחדר שמע, בין היתר, את המילים "צפון" "דרום" ומספרים שונים (עמ' 424), וגם רון העיד כי חושב ששמע שמדברים גם על צפון ודרום וכן שהיה וויכוח על זמני הנסיעה בין התחנות (עמ' 362).

דורון העיד שבשלב מסוים של הכנת מודל העלות הם התחילו לדבר על צפון ודרום ועל כך שהצפון זול להם יותר אם כי יש אלמנטים שדווקא נותנים עדיפות לדרום (עמ' 596) ואף עשו חישובים של נסיעות לצפון ולדרום לפי תחנות (עמ' 617). עם זאת, ציין דורון שההבדלים הסופיים בין הצפון לדרום לא היו משמעותיים (עמ' 616).

וראו בהקשר זה עדותו של עו"ד טמיר לפיה ברגע שהשוו בין ההצעות היה ברור מיד, מבלי צורך להבין דבר בתחום ההגבלים העסקיים, שההצעות תואמו בין המתחרים. וכדבריו: "זה היה קופץ לעיניים" (עמ' 1617). וכן ראו עדותה של הניה בעניין (ת/253) – "פתחתי את המעטפה השלישית של חברת מר ובה היו פחות או יותר אותם סכומים כמו של חברת אינווירומנג'ר. זה נראה לנו מוזר שההצעות דומות ואף יותר מוזר שהצעה אחת היתה גבוהה מהשניה בצפון ונמוכה מהשניה בדרום ולהיפך... בישיבה הזאת אני כבר העליתי את החשש לתיאום מחירים. זה נראה כאילו מישהו חילק את הארץ, אתה תעשה את הצפון ואני את הדרום..."

הראיות המפורטות לעיל מובילות למסקנה לפיה במהלך הפגישה נערך תאום בין הצדדים בנוגע לחלוקת העבודה בין צפון ודרום וקביעת סכומים בהתאם. לעניין זה יצויין כי די בכך שבעקבות הפגישה שינה גיא את הצעת אינווירומנג'ר כמוסכם, גם אם הצעת זיידמן לא שונתה (אף שמההבדל בין הצעת מר לבין מודל העלות נראה לכאורה כי גם הצעתה שונתה).

(ג) גירסתו של זיידמן:

"תכליתה היחידה של הפגישה, מבחינת זיידמן, הייתה להסיר מהפרק את החשש להגשת הצעה תכסיסנית על ידי פרנקל... לא היה תיאום ולא סיכום על מחירים, כי אם שיח שנולד מתוך תחושת מצוקה אל מול תנאים שיצרה הרשות" (סיכומי הנאשמים 1-3).

אינני מקבלת טענה זו.

ראשית, מדובר בגירסה כבושה, שלא בא זכרה בחקירתו הראשונה של זיידמן ברשות. לו היה זיידמן בטוח בצדקת דרכו ובתמימות הפגישה, לא היה מכחיש את קיומה של הפגישה - "בשום פנים ואופן לא... תפיסת העולם שלי היא שאני לא מדבר עם גיא על מחירים זה תפיסת עולם אצלי... מעולם לא הייתה פגישה שבה דורון וויטלי וכולם היו בפגישה אתי

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

בחדר (ת/1). זיידמן חזר על כך גם כשעומת עם דברים שאמרו אחרים כמו דורון וקובי, ואף ניסה להטיל את האשמה על גיא ולהשחיר את פניו: **"כל מילה שגיא אומר מהיכרותי איתו, הוא שקרן פתולוגי. יכול להיות שיש לו כאן רעיון לאיזשהו תסריט רחב אבל לא הייתה פגישה כזו... אתה נשען על שרלטן"** (שם). גם בחקירתו השנייה (ת/2) המשיך זיידמן להכחיש את הפגישה, אך בשלב זה ריכך את גרסתו וטען כי ייתכן שהתקיימה "פגישה מסדרון" לא רשמית. משלב זה מסר זיידמן את הגרסה בה דבק מכאן ואילך, לפיה הזמין את גיא לשיחת מסדרון כדי להבהיר לו שהפעם הוא יעמוד על כך שהמכרז יתומחר כראוי.

שנית, שינוי הגרסאות של זיידמן מטיל צל כבד על אמינותו ועל אמינות גרסתו. בעדותו בבית המשפט ניסה זיידמן להסביר את מעשיו בכך שהבין שכל הסבר שייתן לפגישה **"יצטייר לא טוב"** (עמ' 806) וכי בהמשך הבין שטעה ומאז: **"ניסיתי לסגור את הפער של הפגישה עם גיא"** (עמ' 865), אך לטעמי אין בדברים אלה הסבר אמין לשינוי הגרסאות.

זאת ועוד, העובדה שזיידמן הבין מיד, כדבריו, כי מדובר בפגישה שיש להסתירה, מעידה כאלף עדים על מטרת הפגישה ועל מה שניסו הצדדים להשיג בה.

שלישית, אין בגרסתו של זיידמן כדי להסביר את הצורך בקיום פגישה, כאשר ניתן להתרות בגיא גם בשיחה טלפונית, ואין בה כדי להסביר את קיומה של הפגישה ברגע האחרון ממש. זיידמן טען כי הוא הבין את הבעייתיות של המכרז רק ערב לפני ההגשה ולכן הכולל נעשה ברגע האחרון, אך מעדותו של דורון עולה כי המצגת המפרטת את הרכבו של המכרז, ההתחייבויות שלהם וניתוח המספרים, מה שנקרא: **"קיק אוף"**, הוצגה לפני זיידמן וההנהלה כבר בתחילת חודש נובמבר 2010 (עמ' 564) וכי מודל העלות הוצג לפני ההנהלה כולה וכן לפני זיידמן כמה פעמים עוד לפני הפגישה המדוברת (עמ' 491).

הסבריו של זיידמן, לפיהם החליט להתרות בגיא פנים-מול-פנים ולא בטלפון כדי שיבין את רצינות כוונתו, גם אינם עולים בקנה אחד עם עדויותיהם של יתר הנוכחים בפגישה - איש מהם לא העיד כי שמע את זיידמן מתרה בגיא. ההיפך הוא הנכון, כל העדים אשר העידו כי שמעו את השיח בין הנוכחים בחדר, העידו כי שמעו צעקות ודיבורים על המכרז ועל תוכנו (ראה ויטלי בעמ' 424, רון בעמ' 359-360, דורון בעמ' 522).

רביעית, בעדותו בבית המשפט שוב שינה זיידמן את גרסתו, שם מסר כי: **"אני ברור לי שהשיחה גלשה, זה אמר מספרים, זה אמר תקציב, זה אמר יקר"** (עמ' 803). גם בהמשך עדותו אישר זיידמן שהשיחה גלשה ואף אישר כי ייתכן שהוא עצמו גם אמר שהיקף עבודות התרנים עולה מיליונים ועובר את תקציב הלקוח (עמ' 843). בהמשך חזר על כך שעיקר השיחה היה על היקף עבודות ההנדסה האזרחית, כאשר הוא אמר לגיא שמדובר בעבודה במיליונים וגיא התעקש שהוא טועה, ומשם גלשה השיחה למספרים אם כי הם לא היו קונקרטיים.

זיידמן הוסיף שגיא גם דיבר על תקציב שלא ברור מהיכן שמע אותו, וכי: **"ואמרו שם בהקשר הנדסה אזרחית מספר נתונים שאולי גם לא היו צריכים להיאמר"** (עמ' 972). אמנם זיידמן חזר והדגיש כי לא היה תיאום וכי כל המספרים שזרקו לחלל האוויר לא היו כאלה

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

שניתן "לעשות איתם משהו" (שם), אך גם הוא הודה כי הוא מבין שהעניין מצטייר לא טוב וייתכן שזו הייתה טעות (עמ' 831) ואף הוסיף: "אני לא יודע אם זה היה ראוי אבל זו הייתה הפגישה" (עמ' 807).

זאת ועוד, גרסתו של זיידמן בעניין זה איננה הגיונית - לא סביר לצפות מגיא שישנה את הצעתו מהקצה אל הקצה ברגע האחרון ממש, רק בגלל שזיידמן מתרה בו. הרי גיא העיד כי כאשר התקשר אליו קובי באותו בוקר והזמין אותו לפגישה עם זיידמן, תגובתו הראשונית הייתה שההצעה שלהם כבר סגורה ואין מה לדבר בעניין (עמ' 1047).

ועוד, לו כל חששו של זיידמן, היה מהצעה תכסיסנית שיגיש גיא, הרי שהיה עליו להמתין לפתיחת ההצעות ולהגיש, אם יהיה צורך בכך, עתירה כנגד זכייתה של אינוורומג'ר, כפי שנהגו לעשות במר (ראה דבריו של גיא בעניין, עמ' 1095).

לכך מצטרפות אמירותיו של זיידמן עצמו בנוגע לגרסאותיו הראשונות - "לא אמרתי אמת ובעצם ניסיתי לסגור את הפער של הפגישה עם גיא" (עמ' 865), "אני לא אמרתי אמת בגרסה הזו" (עמ' 873), "יש את הגרסה הראשונה, אני מודה, היא הייתה לא תקינה, לא ראויה, לא אמרתי בה אמת" (עמ' 884).

כל אלה פוגעים באמינותו של זיידמן ולא ניתן לקבל את גרסתו, גם זו המאוחרת יותר.

בנסיבות אלה, נותרת התמונה העולה מהראיות הנסיבתיות ומעדויותיהם של יתר העדים כמפורט לעיל, לפיה בפגישה האמורה נעשה תאום בין המתחרים, כולל תאום כספי.

86. ריבוי הראיות המעידות על כך שהפגישה שנערכה בבוקר הגשת ההצעות לא הייתה פגישה תמימה, וכל מטרתה היה לתאם עמדות במכרז, יש בו כדי להוכיח את אשמתם של הנאשמים מעבר לספק סביר.

87. להלן אתייחס למספר טענות שהעלו הצדדים:

(א) הבעייתיות שבמכרז -

מכל העדויות והראיות שנשמעו עולה כי במכרז שפרסם השמ"ט היו בעיות רבות אשר הקשו על הצדדים להגיש את הצעותיהם. המכרז לא היה כתוב בצורה ברורה, לא צורף אליו כתב כמויות, לא כל דרישות השמ"ט נכתבו בו מפורשות, לצדדים לא ניתנה אפשרות לבדוק את כל התחנות וכל צד יכול היה להבין אותו בצורה אחרת. בעדותו בבית המשפט הודה און בבעייתיות הרבה שהייתה במכרז (ראה עמ' 233, 235, 237 ועוד) ואף הודה כי ניסוח המכרז יכול היה להביא להגשת "הצעה תכסיסנית" (עמ' 276).

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

ואף על פי כן, אין בכך כדי להצדיק את מעשי הנאשמים ולגרוע מחומרתם. ראשית, לצורך הבהרת המכרז ודרישותיו קיים הליך של שאלות הבהרה. במקרה זה הצדדים אכן הגישו לשמ"ט שאלות שונות. ככל שקיבלו תשובה שלא הניחה את דעתם, הם היו צריכים להמשיך ולחקור בעניין.

שנית, מציע שהפסיד במכרז ויש לו השגות על הזוכה ועל דרך הזכייה, באפשרותו להגיש לבית המשפט עתירה כנגד הזוכה. ונאמר כבר לעיל כי דרך פעולה זו הייתה שגורה בחברת מר, ומכך בוודאי שגם גיא, שעבד במר שנים ארוכות, הכיר את ההליך ואת האפשרויות הפתוחות בפניו. וראה בהקשר זה עדותו של עו"ד טמיר בנוגע לדרך פעולה זו (עמ' 1642).

שלישית, בסופו של דבר, על אף הקשיים, גיבשו הנאשמות הצעות עוד קודם לפגישה (אותן שינו כאמור) וכן מטאו טק הגישה הצעה כזו או אחרת, ומכאן שהדבר אפשרי.

לאור אלה, אין ספק כי למציעים אפשרויות פעולה חוקיות שונות לצורך התמודדות עם מכרז בעייתי, כאשר מכרז, גרוע ככל שיהיה, אינו מתיר או מצדיק עבירה על החוק.

עוד יאמר בהקשר זה, כי טענת הנאשמים לפיה כתב האישום דנן תומך ברשות שלטונית שפגעה בתחרות בעצם המכרז שפרסמה, אינה מתקבלת. גם אם המכרז היה פגום, אין בכך כדי להתיר את התיאום שנעשה.

(ב) מטאו-טק - מציע שלישי במכרז –

טענה נוספת שטענו הצדדים היא כי אין, ולא יכול היה להיות, כל תיאום ביניהם, שכן גם חברת מטאו-טק הגישה הצעה למכרז, ולא היה כל טעם לתיאום בין שני מציעים בלבד.

גם טענה זו אין בידי לקבל.

הן גיא והן זיידמן העידו כי היה ברור שגם מטאו-טק תגיש הצעה למכרז, אך שניהם העריכו שהצעתה של מטאו-טק תהיה גבוהה, כפי שהיא נוהגת לעשות (גיא בעמ' 1260 וכן ת/6, זיידמן בעמ' 807). על כך אף העידה הניה (ת/253) - **"חשש נוסף שעלה בליבי הוא שהמתחרים ידעו שמטאו-טק יצאה מהתמונה לכן הרשו לעצם לתת הצעות גבוהות כל כך"**.

זאת ועוד, זיידמן הודה מפורשות כי נפגש עם נוח כמה ימים לפני ההגשה והם שוחחו, בין השאר, על המכרז (ת/2 וכן עמ' 786), וכן כי במהלך הפגישה עם גיא הוא התקשר לנוח. בחקירתו ברשות הסביר זיידמן שהשיחה נועדה לבדוק עם נוח האם הוא כבר הגיש את הצעתו (ת/1) אך בבית המשפט שינה את גרסתו וטען כי השיחה נועדה לבדוק את נושא התקציב למכרז (עמ' 979-980).

לאלה מצטרפת עדותו של נוח אשר מסר שביום ההגשה התקשר אליו זיידמן ושאל אותו האם הם ניגשים למכרז. כאשר ענה לזיידמן שההצעה שלהם כבר הוגשה, שאל אותו זיידמן מדוע הם הגישו את ההצעה כל כך מוקדם שכן עוד יכולות להיות התפתחויות (עמ' 1502-1503). שיחה זו, זמן קצר ביותר לפני שצריך היה להגיש את ההצעות, מעלה חשד לניסיון לתיאום גם עם מטאו-טק.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

(ג) מרכיב האיכות -

עוד טענה שהעלו הצדדים היא כי בקביעת הזוכה במכרז השתמש השמ"ט גם ב"ציון איכות" שניתן לכל מוצי, השווה 30% מהציון הכללי (ראה און בעמ' 278, הניה בעמ' 52), כך ששקלול ההצעה עם מרכיב זה יצר את הזוכה. ובמקרה זה, חברת מר זכתה לציון האיכות הגבוה ביותר (ראה ת/27).

ואולם, רכיב האיכות לא נמסר לצדדים מבעוד מועד (עמ' 1103, וראה גם עדות זיידמן בעמ' 836), כך שטענה זו אינה רלוונטית.

(ד) כתיבת ההצעות בנפרד –

הצדדים טענו כי עצם העובדה שבסיום הפגישה כל צד כתב את הצעתו בנפרד, מבלי לשתף בכך את הצד השני, מעידה על כך שלא היה תיאום. אך גם טענה זו אינה מתקבלת, שכן די בתאום שנערך בין הצדדים במהלך הפגישה, ואין הכרח שההצעות גם תכתבנה במשותף.

(ה) הגנה מן הצדק –

טענתם האחרונה של הנאשמים, הנובעת מכל הטענות דלעיל, היא להגנה מן הצדק. לטענתם, כל מניסיהם של הנאשמים נעשו בשל המצב אליו הביאה אותם המדינה, כאשר פרסמה, באמצעות השמ"ט, מכרז פגום ופסול העומד בסתירה מוחלטת לכל אמות מידה מתחייבת במכרזים. בנוסף, התנהלותו של און, אשר הסתיר פרטים רבים הנוגעים למכרז ואף שלח את גיא לתאם תכולות, הינה שערורייתית ועולה כדי עבירה של ממש. לפיכך, אין זה ראוי שדווקא הנאשמים יתנו את הדין בעוד מדינת ישראל, ואון מינץ, רוחצים בניקיון כפיהם, כאשר הרשות ששלחה את גיא להיפגש עם מתחריו, היא זו שעכשיו מעמידה אותו לדין. כן נטען לאכיפה ברגנית לעומת מטאו-טק.

דוקטרינת ההגנה מן הצדק השתכללה בפסיקה, בין השאר בפרשת בורוביץ, ובהמשך אף עוגנה בחוק, והיא מאפשרת לבית המשפט להורות על ביטול כתב אישום כאשר השתכנע כי הנאשם לא יזכה למשפט הוגן או כי יש בכתב האישום משום פגיעה בחוש הצדק וההגינות. יצוין כי ביטול כתב האישום נעשה רק במקרים חריגים ביותר.

לעניין הפגמים במכרז: ראה ס"ק (א) לעיל.

בכל הנוגע לאכיפה ברגנית: הנאשמים 4-5 טענו כי הם הופלו לרעה כאשר כתב האישום הוגש כנגדם אך לא נגד מטאו-טק, וזאת כאשר הוכח (כאמור) כי זיידמן שוחח גם עם נוח בנוגע לפגישה.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

בפרשת בורוביץ התייחס בית המשפט בהרחבה לשאלה מתי אכיפה בדרגתית מצדיקה הענקת הגנה מן הצדק ונקבע כי, למעט במקרים נדירים ביותר, יש לבדוק האם הרשות פעלה על יסוד שיקולים זרים ושרירותיים, או ענייניים.

ומכאן לענייננו –

ראשית, חזקה היא כי הרשות כלכלה צעדיה בהגינות ובצורה עניינית. הנאשמים לא הרימו את הנטל לסתור את החזקה האמורה.

שנית, כנגד מטרות-טק לא הוגש כתב אישום, מחוסר ראיות. כפי שציגה המאשימה בסיכומיה – מהראיות שנשמעו עלתה אפשרות ממשית שמטא-טק מלכתחילה לא התכוונה לזכות במכרז, ללא קשר לשתי החברות האחרות.

שלישית, בעוד שנגד הנאשמים ראיות רבות לגבי ההתרחשויות בבוקר הגשת המכרז, בכל הנוגע למטא-טק ישנן ראיות רק לשיחות בין נוח לזיידמן ולא מעבר לכך. גירסת נוח לגבי תוכן השיחות לא נסתרה וממילא אין בסיס ראיתי להגשת כתב אישום נגד מטא-טק.

לפיכך דין הטענה להידחות.

ובנוגע לטענה כי און שלח את גיא לתאם: טענה דומה התעוררה בע"פ 5672/05 טגר בע"מ נ' מדינת ישראל (21.10.07), בה נטען כי משרד הביטחון עודד את שיתוף הפעולה בין שני מתחרים. בפרשה זו קבע בית המשפט כדלהלן: "כאשר מדובר בטענה שהרשות הייתה מעורבת באופן כלשהו בפעילות העבריינית, יש לבדוק האם ניהול ההליך הפלילי על אף מעורבות זו יעמוד בסתירה מהותית לעקרונות צדק והגינות משפטית. פרמטר מרכזי בבחינה זו הוא מפלס ה"שערוייתיות" שבהתנהגות הרשות. אולם אין זה בהכרח הפרמטר היחיד. יש מקום לבחון נתונים נוספים, כגון מידת המעורבות של הנאשם עצמו ועוצמת התלות בין פעולותיו לבין פעולות הרשות. טענה ההגנה מן הצדק תתקבל עם כלל הנתונים מצביעים על כך שניהול ההליך הפלילי עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

במקרה זה, און אכן אמר לגיא לתאם את התכולות הנוגעות לתרגום עם המתחרים, אך מכאן ועד לחלוקת אזורים ותאום מחירים רחוקה הדרך. בנוסף, השיחה בה און אמר לגיא לתאם תכולות, נערכה בין און לגיא בלבד וזיידמן לא היה שותף או מודע לה. לפיכך, אילו התייחס התאום לתכולות בלבד, שאף הוא אסור ואינו ראוי, לכל היותר הייתה בכך הגנה לגיא ולא לזיידמן. מכל מקום, התאום לא נגע לתכולות וממילא אין קשר בין דבריו של און לבין מעשי הנאשמים.

אשר על כן, טענת ההגנה מן הצדק נדחת.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

סיכום ביניים – הרכיב השני

88. לאור כל האמור לעיל אני קובעת כי הוכחו החזקות המופיעות בסעיף 2 לחוק ומכאן כי התקיים הרכיב השני להסדר.

הרכיבים השלישי והרביעי: האם ההסדר הטיל מגבלה על לפחות אחד מהצדדים לו, ומה תוכן המגבלה

89. על יסוד ההגבלה עמד בית המשפט בפרשת בורוביץ כך: "הגבלה שתיחשב כיוצרת הסדר כובל, היא הגבלה המצמצמת את חופש הפעולה הנתון למי שמנהל את העסקים... זאת, בין אם כתוצאה מההגבלה נאסר עליו לעשות דבר-מה (לדוגמה, לפנות לקהל מסוים של לקוחות) ובין אם ההגבלה מחייבת אותו לפעול רק באופן מסוים (לדוגמה, למכור את מוצריו רק במחיר מוסכם כלשהו). מלשון החוק עולה כי די בכך, שאחד הצדדים להסדר יגביל את עצמו באופן האמור, על מנת שההסדר ייחשב להסדר כובל מבחינת כל השותפים לו".

90. במקרה דנן, לאחר שפורטו כל ההסכמים והתיאומים, ניתן לראות כי ההסדר שבין הצדדים הטיל מגבלה לפחות על אינוורומנג'ר, וזאת בכל הנוגע למחירים, כשלכך השלכות הנוגעות לחלוקת האזורים בין המתחרים. כאמור, בסיום הפגישה מילאו גיא ויהונתן הצעה חדשה, שהמחירים בה היו גבוהים פי כמה מהמחירים שהיו בהצעה שנכתבה ערב קודם. מכך, וודאי כי בהצעה זו הוגבלה אינוורומנג'ר למחירים שתואמו.

היסוד הנפשי

91. עבירת ההסדר הכובל דורשת קיומה של מחשבה פלילית לשם השתכללותה. מחשבה פלילית, כמוגדר בסעיף 20 לחוק העונשין, היא מודעות בפועל ליסודותיה העובדתיים של העבירה. כמו כן, על עושה העבירה להיות מודע לכך שאין לו כל הכשר מתאים לביצוע ההסדר, כאמור בסעיף 4 לחוק. עוד ייאמר כי בפרשת בורוביץ (עמ' 876) נקבע כי: "בהגדרת יסודה הנפשי של העבירה האמורה אין כל דרישה להתייחסות סובייקטיבית-ערכית מצד עושה העבירה, ויסוד זה מתקיים גם כאשר העושה איננו מודע לאופי האנטי-חברתי של התנהגותו, או אף מאמין באמת ובתמים שבמעשיו אין כל פסול".

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

92. הנאשם 1: משיזם הנאשם 1 את הפגישה, ומשגילה דעתו כי הפגישה נועדה למנוע מגיא להגיש הצעת מחיר נמוכה, יש לראות את הנאשם 1 כמי שהיה מודע בפועל להיותו צד להסדר כובל.

93. הנאשם 4: על מודעותו של הנאשם 4 ניתן ללמוד מכך ששינה את הצעתו בעקבות הפגישה והעלה את המחירים בהתאם לסיכום.

94. הנאשמות 2, 3 ו-5:

סעיף 23(א)(2) לחוק העונשין, המיוחס לנאשמות 2, 3 ו-5, קובע:

"תאגיד יישא באחריות פלילית... לעבירה המצריכה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות, אם, בנסיבות הענין ולאור תפקידו של האדם, סמכותו ואחריותו בניהול עניני התאגיד, יש לראות במעשה שבו עבר את העבירה ובמחשבתו הפלילית או ברשלנותו, את מעשהו, ומחשבתו או רשלנותו, של התאגיד."

במקרה זה, מאחר שנאשם 1 הינו מנהל ומורשה חתימה של נאשמות 2 ומנכ"ל נאשמת 3 ונאשם 4 הוא המנכ"ל של נאשמת 5, החברות שבשמן הוגשו ההצעות למכרז, נושאות גם הנאשמות 2, 3 ו-5 באחריות פלילית לעבירות שביצעו הנאשמים 1 ו-4.

95. כאן המקום להתייחס לקשר בין שתי החברות מקבוצת מר – נאשמות 2 ו-3.

החברה שהגישה את ההצעה במכרז הייתה נאשמת 2. יחד עם זאת, מהראיות עולה כי בפועל, ההצעה שהוגשה באמצעות נאשם 1, הוגשה בשם שתי החברות.

דורון לוי העיד (עמ' 493-494) כי בפועל החברה שניגשה למכרז הייתה "מר טלקום". לדבריו **"הרבה פעמים תנאי מכרז מכתבים ניסיון לאורך זמן מסויים, או סדר גודל כספי, ומאחר והיתה זיקה היסטורית בין מר טלקום ומר מערכות הרבה פעמים השתמשנו בשם של מר טלקום כדי להגיש מכרזים"**.

רון נוימן העיד (עמ' 356) כי "מר טלקום" הגישה את ההצעה אך מי שבעצם ניגשה למכרז הייתה "מר מערכות". לדבריו **"מר מערכות, דרך אגב עד היום קורים מקרים, שאין לנו תנאי סף, שאומרים למשל המציע ביצע X פרויקטים בשנים האחרונות... היא לא ביצעה את הפרוייקטים אלא תחת מר טלקום לכן ניגשנו מר טלקום"**.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

נאשם 1 מסר בהודאתו ת/4, כי המכרז היה פרוייקט משותף של מר ושל מר טלקום.

גם הפעולות שבוצעו טרם הגשת ההצעה, בוצעו במשותף ובמעורבב בין שתי החברות, שתייהן מקבוצת "מר".

מכאן שנאשם 1 פעל, בהסדר אליו הגיע עם נאשם 4, בשני קובעיו ובהתייחס לשתי החברות, נאשמות 2 ו-3.

סיכום ביניים

96. אשר על כן אני קובעת כי הנאשמים ביצעו את העבירה המיוחסת להם בסעיפים 2(א), 2(ב)(1), 2(ב)(3), 2(ב)(4) לחוק.

97. ומשלא נטען, וממילא לא הוכח, כי הנאשמים או מי מהם קיבלו אישור, היתר או פטור לקיום ההסדר, הרי שניתן לקבוע כי הנאשמים ביצעו גם את המיוחס להם בסעיפים 4 ו-47(א) לחוק.

סעיף 47 לחוק – נסיבות מחמירות

98. סעיף זה, המיוחס לנאשמים, קובע החמרה בענישה בנסיבות מסוימות המוגדרות כדלהלן:

"לעניין סעיף זה, "נסיבות מחמירות" – נסיבות שבהן עלולה להיגרם פגיעה משמעותית

בתחרות בעסקים, בין השאר בשל אחד או יותר מאלה:

(1) חלקו ומעמדו של הנאשם בענף המושפע מן העבירה;

(2) פרק הזמן שבו התקיימה העבירה;

(3) הנזק שנגרם, או הצפוי להיגרם לציבור, בשל העבירה;

(4) טובת ההנאה שהפיק הנאשם".

99. המאשימה טוענת כי מאחר שמדובר במכרז ציבורי, שהיקפו הכספי מליוני שקלים, הרי הדבר מצדיק הרשעת הנאשמים בעבירה בנסיבות מחמירות. נטען גם כי מאחר שמדובר בתחום שבו מספר המכרזים קטן ביותר, ומאחר שהמכרז הנוכחי היה כזה שהמתחרים בשוק ציפו לו במשך שנים, כמו גם היקף העבודה במכרז ותקופת הפעילות על פי המכרז – מצדיקים אף הם הרשעה בעבירה בנסיבות מחמירות.

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

נטען גם כי הנזק הכספי שהיה נגרם לציבור, אלמלא נתגלתה העבירה בשל טעות של אחד הצדדים, היה נזק גדול מאוד.

100. מנגד טוענים הנאשמים כי אין לייחס להם נסיבות מחמירות, מאחר שלא הוכחה אף אחת מהחלופות שבסעיף. ראשית, לא הוגדר כל "ענף" כך שממילא לא הוכח כי למעשיהם הייתה השפעה על ענף כלשהו; שנית, העבירה, אם התקיימה, התבצעה בזמן קצר ביותר שכן כל אורכה של הפגישה כשעה; שלישית, לא הוכח כי נגרם נזק כלשהו למאן דהוא; ורביעית, לא הוכחה כל טובת הנאה שהפיק מי מהנאשמים. כן טענו הנאשמים שבמקרים אחרים בהם כן הורשעו נאשמים בנסיבות מחמירות, מדובר היה בעבירות שנעברו לאורך זמן, בהיקף כספי ניכר, ועל ידי חברות ציבוריות.

101. לאחר עיון בטיעוני הצדדים ולאור הראיות שהובאו בתיק, מקובלת עלי עמדת הנאשמים לעניין זה.

ככל שמדובר ב"ענף" אליו שייכים הנאשמים – על פי עדות הניה ואון, זוהו חמש חברות בעלות פוטנציאל לגשת למכרז. מעדויות זיידמן וגיא עולה כי החברות המרכזיות בנושא המטאורולוגיה הן אלה שהתחרו במכרז. יחד עם זאת, במקרה זה ספק אם יש משמעות לענף הקשור במכרז – למכרז ניגשו אותן שלוש קבוצות – נאשמות 2 ו-3; נאשמות 5; ומטא-טק. חברות אלה היו ניגשות ללא כל קשר להסדר הכובל. ההסדר נעשה ברגע האחרון, ולא השפיע על גורם כלשהו בשוק, מלבד הנאשמות, מבחינת הגשת הצעות או זכייה במכרז. לפיכך, קשה לדבר במקרה זה על השפעת ההסדר על "ענף" כלשהו אליו משתייכות החברות.

שנית, כפי עלה מהראיות, מטא-טק ניגשה למכרז שלא על מנת לזכות. היא לא עמדה בתנאי המכרז מבחינת כח אדם, והציעה הצעה גבוהה במיוחד, למקרה שבכל זאת תזכה בו. כך שבכל מקרה, הזוכה הייתה אחת הנאשמות.

אלמלא ההסדר בין החברות, ואילו הגישו נאשמים 4 ו-5 את הצעה המקורית המודפסת, סביר להניח שהם היו זוכים במכרז, כך שמשמעות ההסדר הינה בעיקר ביחסים בין שתי החברות, בשאלה האם רק נאשמת 5 הייתה זוכה או גם נאשמות 2-3. לשאלה זו אין משמעות מבחינה ציבורית (מעבר לעצם העובדה שבוצעה עבירה).

שלישית, אמנם להסדר, אלמלא נתגלה, היו השלכות כספיות, שכן העלויות לשמ"ט, על פי ההסדר, היו גבוהות בהרבה מאשר אילו זכתה נאשמת 5 על פי הצעתה המקורית הנמוכה. יחד

בתי משפט

ת"פ 12-03-34268

בית המשפט המחוזי ירושלים

09 פברואר 2016

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

עם זאת, לא מן הנמנע שנאשמות 5 לא הייתה עומדת בהצעה הכספית שהגישה וייתכן שעם הזמן היה היקף התשלום עולה.
מכל מקום, לא די בהפרש הכספי שהיה במקרה זה כדי להביא להרשעה בעבירה בנסיבות מחמירות.

רביעית – פרק הזמן שבו התקיימה העבירה קצר ביותר – מדובר בהסדר שהתגבש דקות לפני הגשת ההצעות למכרז. זאת ועוד, משנתגלתה העבירה, לא הפיקו הנאשמים הנאה כלשהי ממעשיהם.

בסיכומי של דבר – אני קובעת כי לא נתמלאו התנאים להחלת סעיף 47 לחוק.

סוף דבר

102. לאור האמור לעיל אני מרשיעה את הנאשמים בעבירה לפי סעיף 47(א)(1) בצירוף סעיפים 2(א), 2(ב)(1), 2(ב)(3), ו- 4 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988; ולגבי נאשמות 2, 3, 5: בצירוף סעיף 23(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.

ניתנה היום, ל' שבט תשע"ו, 09 פברואר 2016, במעמד הצדדים

רבקה פרידמן-פלדמן, שופטת